B-02699985

EUROPE
943.97
D5bb

0022286

SOMOGY VÁRMEGYE NEMES CSALÁDAI

IRTA

BARANYAI BÉLA

ORSZ. LEVÉLTÁRI FOGALMAZÓ, SOMOGY VÁRMEGYE VOLT FŐLEVÉLTÁROSA

KÜLÖNLENYOMAT A MAGYARORSZÁG VÁRMEGYÉI ÉS VÁROSAI „SOMOGY VÁRMEGYE“ CZÍMŰ MONOGRÁFIÁJÁBÓL

BUDAPEST

ORSZÁGOS MONOGRAFIA TÁRSASÁG

V., Arany János-utcza 1.

A Magyar Tudományos Akadémia épületében.

SOMOGY VÁRMEGYE NEMES CSALÁDAI

IRTA

BARANYAI BÉLA

ORSZ. LEVÉLTÁRI FOGALMAZÓ, SOMOGY VÁRMEGYE VOLT FŐLEVÉLTÁROSA

KÜLÖNLENYOMAT A MAGYARORSZÁG VÁRMEGYÉI ÉS VÁROSAI „SOMOGY VÁRMEGYE“ CZÍMŰ MONOGRÁFIÁJÁBÓL

943.931
D22b

DATE MICROFILM
11-24-70
ITEM ON ROLL
4
CAMERA NO.
SLC 2
CATALOGUE NO.
823812

BUDAPEST

ORSZÁGOS MONOGRAFIA TÁRSASÁG

V., Arany János-utcza 1.

A Magyar Tudományos Akadémia épületében.

GENEALOGICAL SOCIETY
OF THE CHURCH OF JESUS CHRIST
OF LATTER-DAY SAINTS

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája Budapesten.

SOMOGY VÁRMEGYE NEMES CSALÁDAI.

Az Árpád-kor elejének Somogysága (a szónak közkeletű jelentésében vett „megye“ elnevezés az akkori fejletlen gazdasági viszonyok közt bizonytalan határú és kezdetleges jogi szervezetű intézményre nem megfelelő megjelölés) óriási területén aránylag kevésszámú nemességnek adhatott helyet.

A Balaton posványos bozótja, mely akkoriban még Somogyvár tájáig ért, a Zseliczség erdővidéke, mely hajdan a nevét emlékül fenntartott községek (Zseliczszentjakab, Kisfalud, Kislak, Szentpál) határán jóval túlterjedt, valamint a Dráva mocsaras árvidéke, mely a folyó egész partja mentén végighúzódott s Lakócsa—Drávafok—Sztára vidékén volt legszélesebb, nem volt alkalmas terület a megtelepedésre. Az ezen a részeken belül eső lakható területen vert tanyát a honfoglaló magyarság egyik része. Koppány vezér törzsének nevezi e magyarságot történelmünk. A Drávántúlra, a mely vidék pedig később, a királyság korában, Somogy vármegyének része lett, Koppány törzse nem ment át.

A Koppánytól vezetett küzdelem alatt e honfoglaló magyarság jórészt elpusztult; a megmaradtak, a felkelés következtében, a győztes István büntető intézkedései által, jogaikban, a tized fizetésére való kötelezéssel, ugyan csekély súlyú, de vagyonukban az elkobzással megsemmisítő csapást szenvedtek.

Az elkobzott nemzetségi birtokokat István magához vonta s belőlük részben az egyházat ajándékozta meg gazdagon, részben a somogyvári várat látta el nagy kiterjedésű és elszórtan fekvő területekkel, részben pedig a tulajdonul megtartottakkal a királyi hatalom gazdasági alapjait növelte.

A királyságkorabeli vármegyének azután megmaradt ősi nemessége mellett, előbb királyi adományzás útján, kevésszámú, de inkább nagybirtokú, majd a várszerkezet felbomlásával a várnépeknek nemesi szabadságra emelkedésével, tömegesebb, de kisebb birtokú új nemessége támadt. E hármas nemesség egyforma jogállása következtében (az újabb nemesség sem volt mentes a tizedfizetés kötelezettségétől) összeolvadt s nem lehet megállapítanunk, melyikből emelkedett ki az a hatalmas családcsoport, a mely öntudatosan, mintegy büszke megkülönböztetésül, fenntartotta „nemzetségi“ kapcsolatának tudatát, azt az oklevelekben megemlíteni („de genere“, „de generatione“) el nem mulasztotta s a mely nemzetségeknek a vármegyéből eredett, vagy itt meggyökeresedett tagjai egyképen jelentős szerepvivői voltak vármegyénk történetének.

Négy nemzetséget ismerünk, a mely nemcsak nemzedékeken át birtokos volt a vármegyében, de innen is eredhetett, mert erre enged következtetni az a körülmény, hogy hármuknak a vármegye területén volt nemzetségi monostora s ezzel kapcsolatban — úgy látszik — temetkezőhelye is; míg a negyedik nem legkorábbi nyomai épp vármegyénkbe vezetnek.

E nemzetségek a *Bő-*, *Győr-*, *Rád-* és a *Tibold*-nem.

A Bő-nemzetség (nevének régi írásmódja: Bu, Beu) ősi fészke a mai (Jád melletti) két Bü-puszta, melyen a Szent Kereszt tiszteletére monostort is emelt. Két ága, a Thúz- (vagy Izsép-) és a Ders-ág országos szerepre emelkedett. Az előbbinek első ismert őse János; ennek fia, Izsép, 1236-tól kezdve szerepel, tagja a várföldek visszafoglalására felállított bizottságnak. Mint Kálmán herczeg híve, a Sajó melletti csatában esett el 1241-ben. Ősi vagyonát Gyog (Tótgyúgy) egy részének megszerzésével növelte. Fia (II.) János IV. Bélától Miklósit nyeri adományul, valamint Magyarinak addig a somogyi várnépek tulajdonát képező felét és Kölkedet. Mint Kun László híve, a hódtavi csatában (1282) lelte halálát. Fiának, Trepknek gyermekei közül (1313—1329) János a Laki Thúz, Péter a Létay, míg István két, Bő-nemzetség.

a Kürtössy és a Messzer család ősei. Úgy látszik, az Izsép atyja Jánosnál egy nemzedékkel előbb élt a Ders-ág őse, Ders. Ennek két unokája Mihály (1287—1304.) zágrábi püspök, majd esztergomi érsek és Fogas Péter (1294—1300) székely ispán. A nemzetség birtokai növelésével tekintélyes vagyonra tesz szert, a melyeken 1449-ben osztozkodik meg. A Bő-nemnek egységes címere nem volt, áganként, sőt személyenként más-más címerjelvényt használt (medvét, griffet, sast és oroszlánt).

Győr-nemzetség. A *Győr-* (nevének régi írásmódja Geur-, Jeur-) nemzetség őse Atha nádorispán lehetett, a ki 1068-ban alapította a zseliczszentjakabi apátságot, melynek még 1243-ban is a nemzetség több ága (az óvári-kéméndi, a szerdahelyi, a szenterzsébeti és az ú. n. gesztenczei) a közös kegyura. Az óvári-kéméndi ág leginkább Moson és Baranya vármegyékben szerepelt; somogyvármegyei birtokai (a Kálmáncsehitől éjszakra eső) Besenyő (1913), Nágocs és Andocs (1208—1290), valamint Gyarmat (1272—1296 közt).

A vármegyében élte le életét e nem szenterzsébeti ága. Ismert őse Endes, kinek utódai főleg Basal körül voltak birtokosok. Legnevezetesebb tagja Szehén (Zayhan), 1318-ban itt szolgabíró volt, ki mint Károly Róbert párthíve, a király mellett kardot is fogott. Fia, Konrád, atyja érdemeire való tekintettel kapta adományba (Kastélyos) Dombót.

Legnevezetesebb hajtása a Győr-nemzetségnek a szerdahelyi ág. Ismert őse Saul (1230 körül), kinek dédunokája, Miklós, 1335-ben a szerdahelyi páloskolostort alapította. Ennek kegyuraságát ugyan az 1345. évi osztálykor átadta bátyjának, Péternek, de megtartotta magát az 1245 óta a család kezén levő Szerdahelyt. Az ág gazdagságát mutatja az, hogy úgy Péter, mint Miklós is 18—18 falut kapott osztályba csak vármegyénkben. Ily vagyon elég nagy volt arra, hogy majdan alapul szolgáljon a szerdahelyi ág három családjának, a kisebb szerepű Dancs (Dancsffy) s a nagyobb jelentőségű Imreffy és Dersffy, valamint az ebbe beházasodott családok emelkedésének.

A nemzetség címerét kék pajzsban arany liliom alkotta, sisakdíszül a pajzsbeli liliommal; a takarók színe kék-arany.

Rád-nemzetség. Kisebb tagú nemzetség volt a *Rád nem* (régi írásmódján Raad, Rad), mely a Balatonszemes melletti Rádon és környékén volt birtokos. Nemzetségi monostort nem emelt magának, tán megfelelő gazdagság hiánya miatt, vagy mert a törzshelyén részbirtokos fejérvári káptalan és pannonhalmi apátság ellátta lelki szükségletét. Ezért 1255-ben ez utóbbinak át is engednek néhai Heym comes fiai Rádon 30 holdat. 1257-ben megkezdik a Rádiak a Tard körüli birtokok eladását is; 1261-ben Rád-nembeli Imre fia Rád és osztályos társai elidegenítik egész Tardot. A nemzetségnek a király és az egyház szolgálatában a vármegyéből kiemelkedő tágabb szerep jutott, de ez nem itt, hanem (1250-ben) a szomszéd Pozsega és Veszprém vármegyében való terjeszkedéshez vezetett.

A nemzetség címerét nem ismerjük.

Tibold-nemzetség. Legmesszebb nyúló történeti hagyománya van a negyedik törzsökös nemzetségnek, a *Tibold*-nemnek, mely Kézai szerint meg Géza fejedelem idejében költözött be. Korán szerezhette a drávamenti birtokokat s ezek központját, Babócsát, a hol szent Miklós tiszteletére benczésmonostort emelt. Már 1231-ben nagy vagyonnal rendelkezik; első ismert ősének, Bodornak fiai: Jakab, Kozma, Pethe, Tamás, Bodor és Tibold, ekkor 27 dráváninneni (tán mind somogyvármegyei) helységen, köztük Babócsa, Tarnócza, Komlósd, Péterhida, Bolhó, Lábod és az ennek környékén levő falvakon osztoznak. Későbbi szerzés Som és (az eltünt) Kapurév. A nemzetség legkiválóbb tagja Tibold volt (1231—1269 közt két ily nevű tag élt), a ki báni méltóságot töltött be.

A nemzetség, melynek a Babócsán birtokos ágát Babócsaiaknak is nevezték, a XIV. század közepén megszünt Somogyban birtokos lenni.

Mint a Rád-nemnek, e nemzetségnek sem maradt címeres emléke.

A négy törzsökös nemzetségen kívül rövidebb-hosszabb ideig birtokosak voltak a vármegye területén más nemzetségek is.

Betelepült nemzetségek. *A Csák-nemzetségből* Izsák comes lett a vármegyében birtokos, 1231-ben II. Endrétől Tamásdon kapván egy telket. 1269-ben pedig Péter fia Mihály IV. Bélától Erdőcsokonyát és Nyimen az udvarnokok földjét nyeri. A *Dorozsma*-nem Garay-ága ismeretlen módon lesz birtokossá a vármegyében; 1322-ben Gyogon (Tótgyugyon) szőlleje van; 1330-ban Akcs (Akcs-Magyari vagyis Bucsák), Gyógy és Vétye helységeken osztozik. A *Gatal*-nem 1324-ben a mai Fenék-puszta mel-

lett eső Hotenfalva mellett volt birtokos. A *Guth-Keled*-nem korábban került a vármegyébe: 1263-ban már bír itt Peled fia Vid, ki a kegyurasága alatti csatári monostornak bibliájáért, melyet elzálogosított s kiváltani nem tudott, cserébe adta Laplocz somogyvármegyei birtok őt illető részeit. 1317-ben a nemzetség felsőlendvai ágából Miklós Berényt, Osztopánt és Dencsct kapja; ugyanő 1323-ban megveszi Barátit, fia Miklós 1343-ban Pálcza (Pócza) egy részét és Déshidát (Dessedát). A *Gyovad*-nemhez hozományként jutott 1309 előtt Déshida. A *Héder*-nemzetség Héderváry ágából való Jakab még 1278 előtt nyeri Fonyót, de hűtlensége miatt ez évben elveszti. Az Anjouk alatt a család azonban újra birtokos lesz a vármegyében; 1438-ban megkapván Somodort és Tömörkényt. A *Hahót*-nemzetség, mely az Alsólendvai Bánffyakban kihalásukig birtokosa a vármegyének, a segesdi kerületben 1277-ben a két Dobszát, 1280-ban a Segesd melletti Csehet nyeri öregebb Erzsébet királynétól. Ideiglenesen birtokos volt még Sukorod, Surd, Móriczhely, Kákonya, Vörs, stb. helységekben. E nemzetségtől Sukorodot, Surdot és Kákonyát perbeli egyesség alapján a *Ják*-nembeli Niczk-ág veszi át 1268-ban. A *Kacsics*-nemzetségből 1331-ben Szécsényi Tamás királyi adomány alapján lesz itt birtokos. Merkén, Tapsonban, Terebezden, Sitkén, Szobon és Benneken. A *Monoszló*-nem kora birtokosa a vármegyének, 1231-ben övé Basal, Kaposvár, Amak vagy Omak (a Kapos mentén, Kaposfüred mellett), Rengő-Sár, 1270-ben Ropoly és Márk is. 1319-ben birtokaikat a király elkobozta. Az *Osli*-nemzetség 1230-ban Nágócs, 1324-ben Kisasszond ura; a vármegyének nagybirtokosa csak később lesz a belőle kiemelkedett Kanisay család, főleg 1371 óta, a mikor a királytól cserébe kapta Szentpált, Varászlót, Gencset, Remeteszentpétert és más vármegyei helységet. A *Pécz*-nem legmagasabbra emelkedett ágában, a Marczaliakban telepedett itt meg; egyenes őse, Gergely szerezhette a marczali uradalmat 1309 körül, melynek birtoklásáról fiát, Joachimot, már Marczalynak nevezték. Későbbi szerzések Lábod, Kőröshegy, Segesd, Somogyvár, Babócsa, Zákány, Pata. A rokon Berzenczeiek Lajos alatt Berzenczét és 34 helységből álló tartozékait és Szent Erzsébet várát szerzik. A *Pok*-nemzetség 1251 előtt bírta Jabát és Barátiban és Sokorón szőlőket; ekkor a rábai premontrei zárdának adományozza. 1302 óta Kiliti mellett és Juthon lesz birtokossá, míg a Hunyadyak alatt a megye déli részén, Drávatamásiban és Gárdonyban. A *Rátót*-nemzetség Roland (nádori) ága már 1283 előtt bírja Patát, Szentgyörgyöt, Lapát. Azokat a birtokokat, a melyek a XVI. században a Gyulaffyak kezén vannak, ezek nem nemzetségüktől örökölték, hanem hozományként kapták Gersei Pethő és a Zrinyi családok után. A *Szák*-nemzetség II. Géza alatt jön a vármegyébe, tőle nyervén a Mosgótól éjszakra fekvő Töttös-földet. Később jut birtokába Gyalán. E nem Zopa-ága 1310 körül a Zseliczségen szerez birtokot. Még a mohácsi vész után is birtokos a vármegyében. A *Szalók*-nem már 1232 előtt Nagyberény ura, 1279-ig övé Ádánd, 1346-ig Töttös, másként Szentegyed.

Törzsökös nemes családok.

Ezek mellett a nemzetségek mellett voltak a vármegyének oly nemes családai is, a melyek nemzetségi eredettel nem dicsekedhettek, de fellépésük közelkori ezekével s mert a nemzetségeket jellemző kiterjedt, sokszor az országot behálózó birtokkapcsolatok nem vonták el a vármegyéből, ezzel jobban össze is forrtak.

Ilyen család mindenekelőtt a *Mérey* család, mely 1246-ban nyeri adományba a nevét viselő Mérét (Mérőt), 1343-ban ehhez Papsára és Szomajom járul. A másik a *Perneszi* család, a melynek őse, Péter, 1273-ban a somogyi várbirtoknak Osztopán (akkor Ztupan, Oztupan alakban jelentkező) helységben fekvő szántóit, és kaszálóit nyeri IV. Lászlótól.

Valamivel későbbi a *Zichyek* feltünése, első ismert ősének, Paskának, Szajki Gál testvérének személyében. Paska fiai, László és Jakab, 1347-ben Szőlőst és Lullát szerzik; 1351-ben említtetnek először mint Zicsiek (nobiles de Zich).

Körülbelül ugyanekkor kezd itt szerepelni az őrsi (később németújvári) Batthyány és az Anthymi család is.

Mind e családok fénykora az Anjouk és a Hunyadiak kora. A nemzetségi ágak szétválásával, új telepedésekkel, nemesítéssel a nagyterjedelmű vármegye nemessége is megszaporodott. A vagyonosabbak országos érvényesülést kerestek, a közép- és kisnemesség megmaradt a vármegyében.

Nemesek a Hunyadiak korában.

Legjobban a Hunyadiak korának nemescsaládait és ezeknek birtokviszonyait ismerjük, Csánki Dezső kutatásai alapján. Az akkori nemesség tán teljes névlajstromának összeállítása mellett fényt vetett a birtokváltozások jogi alakjára,

a birtokszerzés módjára is. Kb. 700 nemes családot említenek forrásai, tehát annyit, a mennyi a vármegyében egyidejűleg az 1840-es évekig többé nem szerepel.

A régi nemzetségi családok (Marczalyak, Szerdahelyiek, Thúzok) mellett jelentős szerepet játszanak ekkor a Dombaiak, az Újlakiak, a Gordovai Fáncsok, az Alapyak, a Szenterzsébeti Forster, a Tolnai Bornemiszák mint nagybirtokos, valamint a középbirtokos Geresgali Batthyány, Szobi, Zákányi Bodiszló, Hetesi, Korotnai, Endrédi Somogyi, Tóti Lengyel, Perneszi, Mérey, Zichy stb. családok.

A kisnemesség a ma is kuriális helyeknek ismert Szakácsi, Vid, Kisfalud és Déd helységekben és Túron tömörült.

Egyes nagyobb családoknak a Hunyadiak alatt történt kihatása, a Jagellók trónfoglalásával másoknak felemelkedése, a XVI. század folyamán jelentős változásokat okozott a birtokviszonyokban. Ezeknek meglehetős teljes átnézetét a mohácsi vész utáni adólajstromok adják.

A török uralom. A török terjeszkedése a nemesség gazdasági viszonyait támadta meg. A gazdasági pusztulásra jellemző a portáknak (jobbágytelkeknek) folytonos esése. 1495-ben még 11.084 portán van jobbágya a nemességnek, 1534-ben 7348 porta adózik, 1542-ben már csak 6536 jobbágytelket írnak össze, míg 1550-ben 280 felvett helységben mindössze 1229 porta volt adó alá vonható.

A török uralom szétűzte a vármegye nemességét. Azok, a kiknek távolabb biztos menedéket nyujtott birtokuk, oda költöztek; mint a Batthyányak, a Szerdahelyi család, a Báthoryak, Fáncsyak, Nádasdyak; mások igyekeztek ily menedéket szerezni. A szegényebb köznemesség Kiskomárom (Komárváros) védelme alá húzódott s onnan igazgatta elhagyott birtokának gazdasági ügyeit. Mikor pl. 1610-ben a vasvár-szombathelyi káptalan — a mely az 1575. évi XVII. t.-cz. alapján vármegyénkben a hiteles helyi működést ellátta — Szentviszlói Deseő Györgyöt beiktatja Nagygomba, Berjegh és Kelevíz birtokába, a káptalani kiküldött az akkor vármegyénkhez számított kiskomáromi végházban, „a bátorságos és biztos, és a nevezett birtokokkal szomszédos“ helyen a következő nemeseket találja: Ákosházi Sárkány István alkapitányt, Horváth Péter és Keönczöl Máté vajdákat, Talliay Györgyöt, Bándi Bálintot, Franko Jeromost, Végh Gergelyt, Tartó Istvánt, Fekete Ferenczet, Pusérffi Mihályt, Inakody Györgyöt, Kozorus Pétert, Horváth Balázst, Kiss Imrét, Bucsányi (másként Chey) Lőrinczet, Bogács Andrást, Somogy vármegye bírói székének ülnökét („iurato assessore sedis iudiciariae comitatus Simigiensis“, táblabíró?), Koroknai Mihály és Zalai Pál ugyanottani „stipendiarius“ katonákat, Kovács Mihály somogyvármegyei alszolgabírót és Viisdi Zij Balázst. A beiktatáshoz megjelentek a szomszédos birtokos, gróf Nádasdy Pál jobbágyai is: az akkor már török uralom alatt levő Marczaliból Kozmay Balázs, Nagy Máté, Veörös János, Zalay András, Tóth Balázs, Jády Mihály és Pathács János, Kolonból pedig Hajas György, Becsen András és Szabó János. Csak a kuriális nemesség maradt meg régi telepén, vagy huzódott vissza még a török uralma alatt. Legalább arról, hogy a nemesdédiek a törökök idején helyben laktak, kétségtelen adat maradt, mely még az 1690. év előtti korra vonatkozik.

A törökök kiűzése után. A törökök kiűzésével a régi nemesség elfoglalhatta régi helyét. Zala, Vas, Veszprém vármegyéből, hol meghúzódott, sőt távolabbról is újra benépesült Somogy.

A visszaállított vármegye ez új nemessége elsősorban azokból alakult, a kik itt a leszármazás jogán, királyi adomány, vagy zálogjog alapján nemesi jogú birtokosok voltak. Az oly nemesek száma, a kiknek saját birtokuk nem volt, s így más birtokos jobbágytelkén gazdálkodtak — az ú. n. taxalistáké —, ekkor még csekély volt; oly nemesekről pedig, a kik pusztán szellemi tevékenységből (ügyvédek, gazdatisztekként) éltek a vármegyében, alig van adatunk. Bérlet alapján a megyébe nemesség ekkor még nem telepedett; az első tudott eset magának az új főispánnak, gróf *Nádasdy* Tamásnak a megtelepedése, ki az esztergomi káptalantól Tapsonyt bérelte vármegyénkben, a melyben az ősétől bírt uradalmakat már a gróf *Széchenyiek* kezére juttatta a királyi adományozás.

Nemesi összeírás 1726-ban. A birtokos nemességről az egész vármegyére kiterjedőleg az a nagybecsű összeírás ad számot, a melyet a pannonhalmi tized ügyében felmerült 3000 frt költségnek a birtokos nemesség közt leendő kivetése czéljára 1726 szeptember 17-én állítottak össze *Madarász* László alispán és a szolgabírák. A vármegyének 1726 november 16-án bemutatott e jegyzék azzal, hogy nemcsak a birtokok számát, de ezeknek minőségét is feljegyezte, a birtokosok vagyoni viszonyaira is vet némi fényt. A községek után öt csoportban, 3 (első osztályú), 6 (másodosztályú),

9 (harmadosztályú), 12 (negyedosztályú) és 15 (ötödosztályú) frt hozzájárulással terhelte meg a birtokosokat, míg a puszták után, megkülönböztetés nélkül, 2 frt és 50 dénárral (félfrttal).

Ez összeírás szerint a vármegye birtokosai — legnagyobbrészt egyszersmind itt lakó nemessége — ezek voltak:

Hg. *Esterházy* majorátusa (1 öo. Kaposvár; 6 no. Jád, Csoknya, Tótszentpál, Szomajom, Istvándi, Szenna; 4 ho. Aszaló, Magyaregres, Szentpál, Cserénfa; $6^1/_2$ mo. Koppány fele, Kovácsi, Töröcske, Kislak, Szántód, Szentbalázs, Kisfalud; 2 eo. Gyarmat, Pulya községekkel és 23 — Ujfalu, Ráczegres, Kaposfő, Keczel, Ivánfa. Öllevölgye-, Denna, Sörnyefa, Márczadó, Várvíz, Ropoly, Pölöske, Nadosd, Vörösalma, Tótfalu, Merse, Nak, Galambos, Ótelek, Desseda, Lapa, Papsára, Kisjád — pusztával). A Németujvári gróf *Batthyány* család (a birtokok haszonélvezete özv. Ádámné Strattman Eleonóra grófnőt illette; 1 öo. Igal; 7 ho. Hidvégváros, Hidvégfalu, Juta, Hoboly, Bécz, Szuliman, Almamellék; 4 mo. Németegres, Szabadi, Merenye, Nemeske; 3 eo. Szörény, Tótkeresztúr, Diós községekkel és 8 — Somodor, Oroszi, Rebecz, Szentmárton, Szentegyed, Mozsgó, Töröcze, Szentmiklós — pusztával). Gróf *Erdődy* Sándor (1 mo. Hencse községgel). Gróf *Esterházy* János ($^1/_2$ no. Szill fele, $^1/_2$ ho. Csoma községgel és 4 — Bonnya, Szanács, Döröcske, Marosd — puszta felével). Gróf *Harrach* (1 eo. Kéthely, Magyarival; $2^1/_2$ no. Korpád, Szólád, Szill fele; $4^1/_2$ ho. Balatonberény, Varjaskér, Henész, Zádor, Szárszó, Csoma fele; 4 mo. Balatonujlak, Sári, Mesztegnyő, Szemes; 1 eo. Rinyaszentkirály községgel és 19 egész — Erdőalja, Must, Ság, Fülécz, Iklad, Pulya, Nyír, Libiczkozma, Sáncz, Possa, Simonfalva, Edde, Agáros, Nezde, Tököskér, Nagyberény, Nagymarót, Kismarót, Barátok — és 2 puszta — Bonnya, Döröcske — felével). Gróf *Pálffy* (Lipótné; 2 ho. Drávafok és Okorág községekkel). *Prie* őrgróf (Hercules Turinetti marquis à Prie; 2 no. Csurgó, Szentmiklós; $4^1/_2$ ho. Bagola Szentgyörgyvárral, Alsok, Udvarhely, Vizvár, Gyékényes fele; 8 mo. Nagymarton, Szentkirály, Szenta, Bélavár, Háromfa, Tarany, Kónyi, Belek községekkel és 11 — Fakkos, Móriczhely, Bonnya, Pápa, Pottyond, Kétnyár, Zsitva, Telek, Cseterkócz, Kecskevár, Fődvár — pusztával). Gróf *Rindsmaul* (1 no. Babócsa; 3 ho. Magyarujfalu, Bürüs, Lad; 5 mo. Ujnép, Apáti, Révfalu, Büssű, Baté; 1 eo. Várad községekkel és 15 — Bécz, Aracs, Könyöked, Laksándor, Tóti, Pelencze, Sikádor, Orgyán, Tapazd, Endrőcz, Dorogh, Vörösfa, Egerall, Adorján, Máriaasszonyfa — pusztával). Gróf *Széchenyi* Zsigmond (2 öo. Marczali, Csokonya; 5 no. Somogyvár, Látrány, Kőröshegy, Darány, Segesdvár; 6 ho. Táska, Lábod, Tótszentgyörgy, Homokszentgyörgy, Kálmáncsa, Barcs; 2 mo. Péterhida, Segesdváros községekkel és 18 — Tarnócza, Györgyös, Kútfő, Komlósd, Szederics, Vize, Szemes, Heresznye, Bolhó, Szentes, Keresztúr, Barai, Aranyos, Szenteshegy, Tót-Barbas, Szentiván, Telekes, Gyugy — pusztával). Gróf *Traunné* (1 ho. Sellye; 2 mo. Sztára, Hatvan községekkel és 4 — Nagyág, Nádmellék, Ökördíj, Legincse — pusztával). Báró *Apponyi* Lázár (1 no. Som községgel). Báró *Babócsay* Pál generális (1 eo. Lápafő községgel). Báró *Bakacs* Lukács özvegye, *Csoknyay* Éva ($^1/_3$ ho. Túr harmada; 2 mo. Csehi, Füred; 1 eo. Magyaratád községgel és 4 — Dershida, Uzd, Tátom, Halagosd — pusztával). Báró *Majthényi* György (1 eo. Lelle községgel és 3 — Péntekhely, Nagygamás, Kisgamás — pusztával). Báró *Melczer* (3 — Borgyáncz, Haraszti, Zsibót — pusztával). *Zichy* Ádám (1732 óta báró; 1 ho. Nágocs; 1 eo. Zala községgel és 8 — Zics, Geréud, Szőlős, Kára, Gyalud, Kettye, Jutom, Tomé — pusztával). *Anszfelder* (*Hanszfelder*) Pál és *Csoknyay* Péter (Tahy-örökség; $^1/_2$ mo. Kaposkeresztúr fele; 1 eo. Gyalán községgel és 2 — Cserét, Tékes — puszta felével). *Antal* János (4 — Csicsal, Pocza, Köcse, Rád — pusztával). *Bácsmegyey* János és *Szily* Márton utódai (osztatlanul; 2 eo. Szilvásszentmárton, Czegléd községgel; 4 — Görösgal, Berekfalva, Kárány, Várallja — egész pusztával és Edde felével; Frankovics alias Sabuh örökség). Dávodi *Bakó* Farkas (1 mo. Gárdony; 1 eo. Kistikos községgel és 2 — Kistamási, Gödeháza — pusztával). *Balogh* András ($^2/_3$ mo. Mosdós kétharmadával; 2 — Pátró, Siva — puszta felével; Tahy-örökség). Galántai *Balogh* János özvegye, *Szentandrási* Erzse (1 mo. Hosszúfalu; 1 eo. Szentmihály községgel és 1 — Mária — pusztával). Rendesi *Bárány* család (2 — Boglár, Visz — pusztával). *Bogyay* József (1 ho. Jut községgel). Gödeházi-Alapi *Csák* Mihály (1 eo. Csombárd községgel és 1 — Szentmárton — pusztával). *Czindery* Ignácz (1 ho. Nagyatád községgel és 1 — Döbrő — pusztával). Szentviszlói *Deseő* család (1 mo. Nagygomba községgel és 2 — Berjeg, Keleviz — pusztával). *Doby* család (3 —

Markócz, Mokorfa, Inakod — pusztával). *Fekete* János (1 eo. Boronka községgel és 5 — Gadács, Cser, Magyaród, Szentgyörgy, Kesző — pusztával). *Festetics* Kristóf (1 no. Böhönye; 1 ho. Gálosfa; 6 mo. Balatonkeresztúr, Vörs, Balatonszentgyörgy, Hollád, Toponár, Bőszénfa; 3 eo. Fehéregyház, Szentlászló, Hajmás községgel és 36 — Bár, Fövényed, Oszlár, Ujfalu, Szentlucza, Kisbottyán, Szenttamás, Törjék, Felsőlak, Szentmargit, Dávod, Cseprend, Nagybottyán, Sávoly, Gárdos, Vrászló, Simonyi, Füz, Dercse, Szentgyörgy, Keresztúr, Csókakő, Szigeth, Csigóth, Beczehely, Zarány, Sittke, Nagyapáti, Kisapáti, Fészerlak, Kiscsigó, Nagycsigó, Tótváros, Hársháy, Móriczfalva, Felsőtikos — pusztával). *Gaál* Gergely (2 — Kisdadfa, Szentmiklós — pusztával). Felsőszelestey *Góry* Gábor és *Póka* Miklós ($^1/_3$ no. Kadarkút harmada; 2 ho. Sárd, Simonfa községgel és 3 — Csákány, Örs, Remete — pusztával). *Hadik* Pál és *Murlasi* Mihály (1 eo. Pamuk községgel). *Heher* András (1 — Szentörzsébet — pusztával). *Horvát* Dániel (1 mo. Liszó községgel). *Igmándy* Márton (2 — Keményfa, Boldogasszonyfa — pusztával). *Inkey* János (1 no. Iharosberény; $1^1/_2$ ho. Mihálđ, Gyékényes fele; 2 mo. Inke, Iharos községgel és 11 — Dencs, Martony, Lepled, Csicsó, Zákány, Sand, Sukorod, Saág, Páld, Szentpál, Magasd — pusztával). *Jankovics* István ($^1/_2$ öo. Buzsák fele; 2 no. Lak, Hetes; $4^1/_2$ ho. Kisberény, Tótgyúgy, Szőlősgyörök, Kaposújlak, Berki fele; $3^1/_2$ mo. Vámos, Zsitva, Orda, Koposkeresztúr fele; 1 eo. Boda községgel és 25 — Vitya, Gille, Tömös, Szőlőslak, Béndek, Nagyszű, Polány, Árpád, Tépeny, Gyümölcsény, Cserit, Ótelek, Horpács, Röngösár, Landor, Szövécs, Kiskölked, Nagyvitya, Nagyberény, Szentcsigét, Paczod, Heránfa, Tivodar, Középsiva, Baráti — egész és 4 — Cserét, Tékes, Pátró, Szalacska — puszta felével). Radváni *Keczer* István (1 eo. Bükkösd községgel). *Kenesey* Péter (3 — Megyer, Fiad, Ráknyi — pusztával). *Keszthelyi* Mihály (1 eo. Tömörke községgel). *Király* család (1 eo. Gyöngyösmellék községgel és 5 — Födénd, Szigecske, Szécsénfalva, Farkasfalva, Mike — pusztával). *Koroknay* család (1 öo. Nagybajom; 1 ho. Kisbajom; 1 eo. Lukafa községgel és 20 — Koroknya, Balogd, Lencsén, Kak, Lók, Bessenye, Öszpöte, Szentkirály, Horvátkút, Nagykölked, Mór, Kovácsi, Szerászló, Kerekesszenttamás, Ipoldfalva, Szentiván, Zsipfalva, Tótfalu, Szörénke, Vitorág — egész és $^1/_3$ — Szentimre-puszta harmadával). Felsőkubinyi és Deménfalvi *Kubinyi* család (4 mo. Basal, Molvány, Poklosi, Pata községgel és 5 — Hosszúfalu, Egerall, Ternafa, Artésháza, Berencz — pusztával). Tóti *Lengyel* (Miklós) *özvegye* (Martonfalvai Magdolna; 1 no. Lengyeltóti; $^2/_3$ és $^1/_2$ ho. Túr kétharmada, Osztopán fele; 1 eo. Gamás községgel és 12 — Babod, Tard, Tetves, Baba, Fonyód, Béseny, Szentgyörgy, Mohács, Vasad, Gárdony, Ács, Sudak — pusztával). A Tóti *Lengyel* és a *Mérey* családok (osztatlanul; $^1/_2$ öo. Buzsák fele; 3 no. Gige, Kadarkút, Hedrahely; 1 ho. Viszló; 1 mo. Tab községgel és 26 — Bondófércz, Faisz, Kürtös, Szend, Bogát, Alsóvisnye, Felsővisnye, Középvisnye, Hodos, Kenész, Horogvég, Körmend, Alsóugal, Felsőugal, Torvaj, Lulla, Bábony, Kás, Nény, Csömend, Dada, Szerdahely, Szentkirály, Gyöngyös, Csaba, Tabszőlős — egész és $^2/_3$ — Szentimre-puszta kétharmadával; az ú. n. Somlyai-Fajszi-örökség). *Madarász* László (alispán; $^1/_2$ ho. Berki; $^1/_3$ mo. Mozsdós; 2 eo. Kistamási, Csertő községgel és 7 — Kercseliget, Szederjes, Nádfő, Kis- és Nagysiva, Gyócsi, Kotosd, Fenék — egész és $^1/_4$ — Szalacska-puszta felével). Szentpéteri *Malik* Ferencz (1 ho. Visonta; 2 eo. Rinyaujlak, Porrogh községgel és 4 — Bakháza, Felsőlak, Alsólak, Verpecz — pusztával). Báró *Melczer* és *Vasdinnyei* Miklós (1 mo. Szabás községgel). *Niczky* György (1 ho. Gadány községgel). *Nitray* Ádám (1 eo. Patalom községgel). A familia *Pernesziana* (1 no. Kaposmérő; $2^1/_2$ ho. Ádánd, Geszti egész és Osztopán fele; $2^1/_2$ mo. Bálványos, Bolhás egész és Kapoly fele és $1^1/_2$ eo. Miklósi egész és Jákó fele, községgel és 15 — Kisalbert, Pernesz, Pessze, Kettye, Csegye, Ercsen, Kiskára, Gutta, Potoly, Bábond, Nagyalbert, Könyöked, Tokaj, Bodrog, Bárd — pusztával). *Pulay* Ferencz (1 eo. Várda községgel és $^1/_2$ — Edde-puszta felével). *Sárközy* János (1 mo. Ótvös; 2 eo. Pusztakorpád, Kisasszond községgel és 2 — Szentiván, Kozma — pusztával). *Satth* (*Schot*) Gergely és *Ujváry* Péter (1 — Dióskér — pusztával). A Kerecsényi *Szalay* család (1 no. Berzencze; 1 ho. Surd, 2 eo. Őr, Sarkad községgel és 7 — Szentpál, Bogárd, Felsőlankócz, Alsólankócz, Orczád, Szentlászló, Asszonyvár — pusztával). *Szalay* Ádám ($^1/_2$ — Orczi-puszta felével). A *Thulmon* család (2 mo. Nikla, Kisgomba községgel és 5 — Sörnye, Nagylók, Nádszegh, Vrácsik, Németi — pusztával). *Vásonyi* Gergely (1 eo. Mocsolád köz-

séggel és 1 — Kismernye — pusztával). *Vésey* István (1 eo. Vése községgel és 1 — Szőkedencs — pusztával). A *Vithnyédy* család (1 ho. Kazsok községgel). *Wlassics* János (1 mo. Zimány községgel és $^1/_2$ — Orczi-puszta felével). *Zaigár* György (1 mo. Dombó községgel és 1 — Parragh — pusztával).

A kuriális helyek nemességét névszerint nem vették fel, hanem nemesi telekként 50 denárt állapítván meg, a *nemesdédi nemesekre* 68 frt 50 denárt, a *vidiekre* 39 frtot, a *szakácsiakra* 55 frtot, a *pátróiakra* 55 forintot és a *kisfaludi* nemesekre 17 frt 50 denárt vetettek ki.

Jelentékeny számmal és terjedelmes birtokkal szerepelnek ez összeírásban az egyházi birtokosok. Ezek a *veszprémi püspök*, az *esztergomi*, a *veszprémi* és a *pécsi káptalan*, a *kaposfői*, a *zselicszentjakabi*, a *tihanyi* és a *vaskai apátságok*, a *vörös papok nagyszombati kollégiuma*, végül a *székesfehérvári őrkanonok* (ekkor gróf Nádasdy László csanádi püspök), kiknek kezén 34 egész és két fél községet és 52 pusztát találunk.

A *királyi kincstár* birtokában volt két (Kutas harmadosztályú és Belezna másodosztályú) község és egy (Szent-Péter-) puszta.

Kuriális nemesek.

A vármegye nemességének vagyonban nem dús, de számszerint jelentékeny részét éppen azok tették, a kiket az összeírás nem névszerint sorol fel, hanem nemesi telekszám szerint, községenként vesz számba: a *dédi, vidi, szakácsi, pátrói* és *kisfaludi* kuriális nemesek. E kuriális helyeken megkülönböztették a törzsökös és jövevény családokat. A törzsökös családok birtokjogukat és nemességüket — úgy látszik — még a török foglalás előtti időre vezették vissza. S ezek, valamint a hatóságok is, jövevényeknek tekintették a török világ alatt vagy közvetetlenül utána beköltözött és beházasodott családokat.

A törzsökös családok neveit III. Károlynak 1718-ban és 1719-ben adott megerősítő adományaiból tudjuk. Régi birtokjoguk megerősítését kapták *Cseke* János, *Fakó* Ádám, *Kulcsár* Mihály, *Lukács* János, *Nagy* Mihály és József, *Pap* Ferencz, *Sebe* Mihály, *Szabó* Mihály és István nemesdédi, *Bor* András, *Cséplő* István, *Kis* István, *Kovács* György, *Szabó* János és *Viasz* András nemesvidi, *Császár* Ferencz, *Fekete* Gergely, *Hajdu* András, *Hencsey* Mihály és András, *Karácson* János, *Kis* Márton, *Kovács* Lőrincz, *Kövér* Márton, *Maróthy* Mihály, *Nagy* Gergely és *Pap* Márton szakácsi, *Bebők* Mihály és másik Mihály, *Bolla* István, *Dömötörffy* János, Gergely és György, *Győrffy* György, Balázs és Mihály, valamint *Szakall* Márton és István pátrói lakosok, végül *Jány* Márton, *Madarász* János, *Szabó* Márton, *Tizedes* Márton, valamint *Tóth* Lőrincz és András kisfaludi lakosok.

A Nemesdédi *Király* családnak régi jogát igazoló iratai meglévén, nem vétette be magát a megerősítésbe, ellenben a másutt is birtokos, elismert nemes és vármegyei tisztséget viselő *Csák* Mihály mint vidi, sőt Dávodi *Bakó* Farkas vidi és szakácsi birtokosként is megszerezte az új adományt.

Birtokviszonyok.

A királyi fiskus nem sokáig birtokolta az ekkor kezelésében levő helységeket. Beleznát a régi tulajdonos és adományos *Beleznay* családnak, Kutast *Stansics* Istvánnak volt kénytelen — mert az ő birtoklása kétes alapon nyugodott — részben táblai ítélet, részben egyesség alapján visszaadni. Szentpéterre pedig az adományos Szentpéteri *Malik* család érvényesítette jogát.

De tisztázatlanok voltak sok tekintetben a többiek birtokviszonyai is. Ingatag alapon nyugodott akárhány esetben a tényleges birtoklás jogczíme. Mert bár a legerősebb jog, a leszármazáson alapuló tulajdonjog nem volt mindig érvényesíthető, sokszor elenyészett a vérségi kapocs tudata, vagy igazolása vált egyelőre lehetetlenné, mégis mindig fenyegette a más jogczímen alapuló birtoklást, még ha az királyi adományon nyugodott is.

A birtokviszonyok jogi szabályozása mihamar befejeződött. Az új szerzeményi bizottság előtt ugyan nem mindig a jog érvényesült, de rendelkezései épp úgy végleges viszonyokat teremtettek a perbe vont birtokkérdésekben, mint a magyar jogszabályt minden melléktekintet nélkül alkalmazó királyi táblai ítéletek (az 1723. évi XIX. t.-cz. óta).

Kastélyosdombó birtokpere.

Érdekes világot vet a jogbizonytalanságra — s annak utolsó esete is — Kastélyosdombó birtoklásának története. E községnek és tartozékainak a török uralom előtt a *Dombay* család volt jogszerű tulajdonosa. A férfiág kihaltával a leányági leszármazottak, a sopronmegyei *Pottyondyak*, a XVII. sz. második felében zálogba adták bizonyos *Borbély* Györgynek. A török uralom nem semmisítette meg teljesen a magyar tulajdonos birtokjogát, csak gazdasági hasznát szorította meg s

így az ily jogügylet gazdaságilag is érvényesülő tény volt Borbély György — kivel szemben tehát a Pottyondyak tulajdonjoga mindenkor érvényesült — tovább bocsátotta, átengedte *Zajgár* Györgynek. Ennek birtoklása alatt azonban a Pottyondyak tulajdonjoga — ezek mulasztása következtében — elhomályosult s nem érvényesíttetett épp akkor, a mikor a török kiűzésével a birtok természetszerűleg fokozott értéket képviselt. Így aztán Zajgárnak sikerült 1740-ben Mária Teréziától e birtokra — melyben a Pottyondyak tulajdonjoga természetesen lappangott — királyi adománylevelet szervezni oly alapon, mintha az a Dombay család kihaltával, jogszerű tulajdonos hiányában, a koronára szállott volna. Zajgárnak örökösök nélkül történt halálával, 1749-ben, királyi adomány alapján, *Nedeczky* Károly szerezte meg Dombót és tartozékait s az ő leszármazottjai bírták a XIX. század elejéig. Csak ekkor álltak elő a Pottyondyak jogigényükkel s ez igényüket támogató bizonyító-irataikkal. S tulajdonjogukat 1854-ben ítéletileg kellett elismernie a soproni ker. főtörvényszéknek.

Részben az ily birtokczím bizonytalanságának tisztázódása nyomán, de leginkább egyes birtokos családok nagyméretű birtokelidegenítései, valamint a leányágon bírt birtokoknak legtöbbször korlátlan leányosztályra bocsátása által állandó és jelentékeny birtokcsere folyt a rendi szervezetű vármegyében.

Birtokváltozások a XVIII. században.

Főleg nagy változás esett a *Rindsmaul*, a *Harrach* grófok és *Prie* márki óriási birtoktesteivel. A Rindsmaul birtokokból Büssü, Baté és Bécz 1731 óta Gyulai *Gaal* Gáboré, míg a babócsai és ladi uradalom 1750-ben Felsőbükki *Nagy* István kamarai referendárius tulajdonába megy át. A ladi uradalom röviddel ezután *Czindery* Ferencz Ignácz kezére jutott. A babócsai uradalom pedig, Nagy Istvánnak fiúsított leányával, a Verebi *Végh* családhoz kerül. A Harrach-féle birtokokat a Kiskrestenei *Hunyady* család szerzi meg, míg Prie márki óriás terjedelmű birtokaival *Festetics* Kristóf növeli meg már régebben is tekintélyes vagyonát.

De a középbirtokos nemesség birtokviszonyaiban is jelentékeny eltolódás észlelhető. *Boronkay* Ferencz megszerzi a Stansicsoktól Kutast. Berzenczét, melyet Kerecsényi *Szalay* Jánostól 1720-ban a rokon *Madarászok* és Szentgyörgyi *Horváthok* szereznek meg, 1736 után *Niczky* György veszi meg.

A báró *Bakacs*-örökösök 1736 körül megosztoznak; a birtokok egy része *Tallián* Józsefre (az ú. n. ötvösi ág egyenes ősére) megy át, a másik Szentgyörgyi *Horváth* Lászlónak jut. 1760 körül azonban *Niczky* Juditnak, Bosnyák Mártonnénak nagyanyja, Bakacs Julia jogán sikerül Csehiben, Túrban, Tátomban és Halagosdon örökségéhez jutni. A *Mérey* és *Lengyel* családok 1728 körül megfelezték a Somlyai-Fajszi-örökséget. A *Lengyeleké* lett Buzsák fele, a Botorfércz, Szend, Bogád, Káss, Nyim, Gyöngyös- és Csaba-pusztai részek, míg a *Méreyéknek* Hedrehely, Gige, Kadarkút és Tab községek, valamint a három Visnye-, Hodos-, Kenész-, Horogvég-, Körmend-, Szent-Imre-, Alsó- és Felsőugal-, Torvaj-, Lulla- és Szentkirály-puszták jutottak.

Madarász László gyermekeit végzetesen érintette atyjuk elszámolási ügye: elveszítették Csertőt és Mosdóst és 6 pusztát. 1740 után kezdi *Somssics* Antal birtokszerzeményeit, melyekkel a „jobb birtokos" nemesség közt is számottevővé teszi családját. A Mezőszegedi *Szegedy* család 1736 előtt visszaszerzi az Inkeyektől Inkét, Sandot és Lepledet.

Megállapítható jelenség, hogy a birtokos nemesség az oly családcsoportokba való beházasodással gyarapodott leginkább, a mely csoportokat a közszokás s ennek nyomán a hivatalos gyakorlat *„familia"* szóval jelölt. E szó a közös kapcsot képező család nevének jelzésével jelentette azokat a — mindig osztatlan állapotban lévő — több családot magában foglaló csoportokat, a melyek birtokaikat a közös leszármazás adta jogon bírták, így szerezték vissza mint együttes igénylők, mindig leányági leszármazottakként.

Így és ez értelemben használták állandóan a *familia Perneszyana, Fayszyano-Somlyayana, Koroknayana, Szalayana* gyűjtő megjelölést.

A Perneszy utódok a visszatelepedéskor már három ágon virágoztak: *a Talliánok, Csapodyak* és *Vukovicsokban*. A Talliánokba beházasodtak a *Thassyak*, a *Szelesteyek* s ezek útján a *Tevelyek*; a Szentkirályszabadjai *Márffyak* s ezekbe a Felsőbükki *Nagyok* és Kisbarnaki *Farkasok* edericsi ága; az Alsószilvágyi *Gaálok*; a Nemeskéri *Kissek* és Dávodi *Bakó* réven a Kisjeszeni és Megyefai *Jeszenszkyek*.

A Koroknay családot két főtörzs, a *Ziliek* és a *Toposok* alkották. Az előbbiektől a *Thulmon, Hertelendy, László, Kovács, Tomcsányi,* Farádi *Vörös, Rostovics, Takács,*

Jámbor, *Ságy* családok származtak; nagy számuk miatt nagyobb gazdagságra egyikük sem tehetett szert, annál kevésbbé, mert a rokon *Ebergényieket* illető részeket a Festeticsek, a *Szelestey*-féle negyedet pedig előbb a Rindsmaulok, ezek után pedig a Sárközyek bírták. A *Toposok* ága a *Kovács* (más néven *Gyergyevics*) s ennek révén a *Csányi*, *Szentmiklóssy*, *Árvay*, *Szenczy*, Kisbarnaki *Farkas* (idősb vonal) s ezek által a Nagyalázsonyi *Barcza* családokat juttatta birtokhoz és szerephez. Topos unoka kezével lett birtokossá a vármegyében Becsvölgyi *Paiss* Boldizsár, a II. Józseftól kinevezett alispán is.

A familia Fayszyano-Somlyayanából eredt a Kaposmérei *Mérey* és a Tóti *Lengyel* család birtokjoga. A Lengyelek útján jött a vármegyébe a báró *Majthényi*, az Edvi *Illés*, a Tarródházi *Kiss*, a Bodorfalvi *Baranyai*, a *Nedeczky*, a báró *Puttheany* és báró *Pászthory*, a Felsőbükki *Nagy*, Jakabházi *Sallér*, Petőházi *Gludovácz* család. A Méreyek közé beházasodott családok legjelentékenyebbjei a Sorkikisfalui *Gussics* és Japprai *Spissics* család.

Nagyméretű beházasodás folyt továbbá a Thulmonok közé.

Birtokösszeírás 1814-ben.

Az e változások következtében egy század alatt beállott módosult birtokviszonyokról az 1814. évi birtokösszeírás ad felvilágosítást, sokkal tökéletesebb tartalommal, mint az 1726. évi nyujt saját koráról. Az 1814. évi összeírás ugyanis a minőségük szerint most is öt osztályba sorozott helységeknél kimutatja minden egyes birtokosnál birtokának holdszámát is. Bármennyire érdekes világot vet e kimutatás a régi birtokviszonyokra — melyeknek jellemző vonása a birtokrészek szétszórtsága — itt csak a holdszámok végösszegét közölhetjük, a vagyonosság némileg megközelítő — mert az akkori gazdasági viszonyok közt nem feltétlenül döntő — megjelölésére.

A vármegye ekkori birtokosai ezek: *Antal* István $1642^{3}/_{8}$, a többi *Antalok* $1642^{3}/_{8}$, *Apokai* Szabáson $236^{2}/_{4}$, *Árvay* György $884^{3}/_{8}$, *Batthyány* Fülöp hg. $11.445^{1}/_{3}$, gróf *Batthyány* János 10.786, Tivadar gróf $55.530^{4}/_{8}$, Antal gróf 1956, *Boronkay* György maradékai $8656^{4}/_{8}$, *Borda* Antal mar. 2513, *Barcza* Károly $1389^{7}/_{8}$, *Bogyay* Péter és László $1690^{7}/_{8}$, *Bolla* Antal $36^{1}/_{8}$, *Botka* Mihály $2787^{6}/_{8}$, *Botka* Julia mar. $44^{1}/_{4}$, László mar. $44^{1}/_{4}$, *Botka* József feleségével Hermann Judittal $450^{6}/_{8}$, *Berendy* István $89^{2}/_{4}$, *Boros* Mihály $43^{1}/_{8}$, *Bakó* János 1981, *Berzsenyi* István 825, Benedek $706^{2}/_{8}$, Dániel 619, Istvánné Váczy Borbála mar. $865^{5}/_{8}$, köttsei *Berzsenyiek* $1732^{7}/_{8}$, *Babos*-utódok Csákányban 239, *Bókák* Mocsoládon $784^{4}/_{8}$, a szilli *Babicsok* $155^{7}/_{8}$, a mosdósiak 270, *Bán* János utódai $170^{1}/_{4}$, a sörnyei *Bárányok* $473^{1}/_{4}$, *Bene* Károly $424^{3}/_{8}$, *Bitskey* András 143, *Czindery* László 13.780, *Csuzy* Pál 6560, *Csák* József $1828^{4}/_{8}$, *Csák* Sándorné $177^{5}/_{8}$, *Csapody* Gábor $8959^{4}/_{8}$, *Darás* Csákányban $358^{4}/_{8}$, *Dely-Thury*-familia Gyöngyösmelléken 986, *Dóczy* János 230, *Dóczy* Lajosné $713^{2}/_{8}$, *Domaniczky* János 1932, *Domokos* Mihály 80, *Erős* Ferencz utódai $32^{7}/_{8}$, *Erős* József $786^{4}/_{8}$, hg. *Esterházy* $92.771^{1}/_{8}$, *Farkas* Antal Csákányban $358^{4}/_{8}$, Farkaspatyi *Farkas* Lászlóné Apátiban 1010, a Kisbarnaki *Farkas* család Osztopánban 886, *Fekete* János Mosdóson 90, gróf *Festetics* György 105.872, Imre gróf felesége Boronkay Krisztina után $21.019^{4}/_{8}$, *Festetics* Antal $24.163^{4}/_{8}$, Lajos 17.914, János özvegye 18.779, *Fonyó* Ferencz 81, Alsószilvágyi *Gaál* Lászlóné $1742^{2}/_{4}$, Gyulai *Gaal* Antal utódai 800, Gábor $1521^{7}/_{8}$, József $1279^{7}/_{8}$, Sándor 2005, István $4775^{6}/_{8}$, György $3625^{5}/_{8}$, Hatvani *Gálok* 181, *Gömbösné Thulmon* Krisztina 619, *Galovics*-maradékok Niklán 619, *Guary* József 690, *Gyömörey* György 588, *Hagyárosy* György 252, *Hermann* Antal $791^{6}/_{8}$, *Hertelendy* Imre 239, *Hodosy* család 111, *Hochreiter* Kázmér 1251, *Horváth* Istvánné Kazsokon 401, Zalabéri *Horváth* Imre $5476^{2}/_{3}$, Pálóczi *Horváth* Ádám 1009, Szentgyörgyi *Horváth* Zsigmond 7390, *Horváth* József utódai Beleznán 5071, *Hottaiak* Nagygombán 39, *Hunkárné* Nagygombán $222^{5}/_{8}$, *Hunkár* László $5^{3}/_{4}$, gróf *Hunyady* József 83.075, *Huszár* Antal utódai: *Paiss* Antal $52^{6}/_{8}$ és *Nemchichné* $324^{3}/_{4}$, Edvi *Illés* Ferenczné 460, *Illés* Károly $144^{2}/_{4}$, *Igmándy* Sándor $2331^{7}/_{8}$, *Inkey* Ádám 2542, Antal 39.899, *Ivotits* Szabáson $94^{2}/_{4}$, Pribéri *Jankovics* János $15.996^{5}/_{8}$, Antal özvegye Galántai Fekete Julia $27.036^{4}/_{8}$, Jeszeniczei *Jankovics* István 2776, *Xaver* Ferencz 6866, *Jeszenszky* Ferencz utódai 1196, *Kacskovics* Mihály $788^{7}/_{8}$, *Kajdotsi* utódok Damaloson 577, a *Kenesey* család Fiadon, Megyeren és Ráknyin 2614, *Király* László utódai Gyöngyösmelléken 656, Szehénfai *Király* család 500, Tarródházi *Kiss* Ignácz 19.010, Nemeskéri *Kiss* Jánosné 2073, *Kiss* Bálint 148, *Korcsmáros* Boldizsár 718, Mihály $95^{1}/_{8}$, *Kovács* Antal (alispán) 4475, István özv. $260^{2}/_{8}$, István $391^{3}/_{8}$, *Kovács* József $133^{4}/_{8}$, Márton Bárdon 6, *Körmendy*

Ferencz $217^{1}/_{8}$, a *Kubinyi* család Paczán 7800, *Kulcsár* Ádámné $473^{7}/_{8}$. *Kun* György $7^{4}/_{8}$, László József $180^{6}/_{8}$, *Lendvainé* Csákányban 239, báró *Lengyel*-utódok 21.446, br. *Majthényi* Imre $1394^{4}/_{8}$, *Márffy* József (az ú. n. „Versegi“ Márffy családból) $6184^{5}/_{8}$, *Martyn* Róbert feleségével Gyulai *Gaal* Antoniával 401, *Mérey* János utódai 1470, Ignácz utódai 476, Zsigmond utódai 1076, Sándor 55, László $44^{1}/_{8}$, *Mihalyovics* Antal $45^{1}/_{2}$, *Miskey* Imre és Magasi Nagygombán $8^{4}/_{8}$. Felsőbükki *Nagy* Antal 958, *Nagy* János utódai Csákányban 239, *Nagy* János és József Lukafán 20, Felsőeőri *Nagy* Jánosné 210, *Nedeczky* Rudolf 5166, *Németh* Ádám utódai $175^{7}/_{8}$, *Németh* Péterné Lukafán 30, gróf *Niczky* György 30.546, *Niczky* Jakab $218^{3}/_{8}$, *Noszlopy* Antal $706^{4}/_{8}$, *Novák*-utódok Csömenden 500, *Novák* Juliánna $326^{1}/_{6}$, *Oliver* Antal $359^{2}/_{8}$, báró *Orczy* család 1823, *Derzseviczki-Ország* család 9087, *Öry* Antal 828, *Ördög* János és örökös társai $208^{3}/_{8}$. *Pados* János $186^{1}/_{8}$, *Paiss* Boldizsár özvegye Antal Teréz $4387^{4}/_{8}$, *Paiss* János $43^{2}/_{8}$, *Petrovszky* Jánosné 1615, *Péter* Ádám 239, báró *Pongrácz* János 7901, *Pulay*-utódok Nagygombán 58, *Roboz* Benedek $159^{3}/_{8}$, *Rosty* Borbála Friebeiszné, Mária és Jusztina $1084^{1}/_{12}$, *Rostovicsok* Nagybajomban $138^{1}/_{8}$, *Rózsás* Lajos $275^{3}/_{8}$, *Sághy* Antal 233, Borbála 117, *Sallér* Judit gróf Festetics Györgyné $3615^{5}/_{8}$, *Sáry* Péter utódai Nagybajomban 326, a zalavármegyei *Sáryak* u. ott 160, *Sárközy* István $2045^{4}/_{8}$, Károly $1148^{4}/_{8}$, János utódai 1149, Pál $1082^{6}/_{8}$, Lászlóné $1315^{4}/_{8}$, Lajos $135^{5}/_{8}$, gróf *Schmideg* László és Anna Mária Niczkyné $9230^{3}/_{4}$, gr. *Schmideg* József 5683, *Siklósy* Jánosné 96, Miklós utódai $442^{7}/_{8}$, Viktor és Mátyás $289^{4}/_{8}$, *Simon* Imre 90, *Skerlecz* Antalné $466^{3}/_{8}$, *Skublics* János 204, *Somogyi* Jánosné $5059^{1}/_{8}$, Zsigmondné Mosdóson 90, György Bessenyőn 25, *Somssich* Miklós $9780^{4}/_{8}$, Pongrácz 9278, Antal utódai $11350^{5}/_{8}$, *Spissich* István $2061^{5}/_{8}$, Sándor $1834^{2}/_{3}$. *Stephaics* Gáspár $943^{7}/_{8}$, id. *Svastics* Antalné Tallián Mária-Judit $4545^{6}/_{8}$, *Svastics* Antal $1934^{2}/_{8}$, Kerecsényi *Szalay* Ferencz utódai Őrön 2077, *Szalay* Antal Létán 604, *Szalay* Antalné Lellén 173, gróf *Széchenyi* Ferencz $176959^{2}/_{8}$, *Szegedy* Károly 10996, *Szelestey* József $1910^{2}/_{3}$, *Szentgyörgyi* András 418, István 28, *Szentmiklósiak* Pusztakovácsiban $1225^{2}/_{8}$, *Szily* Ádám $2334^{2}/_{8}$. *Szokolay* Dániel 194, *Szombathelyiek* Szabáson $284^{1}/_{8}$, *Szulovszky* és *Horváth* reform. papok $13^{4}/_{8}$, Dukai *Takács* Mihály $323^{2}/_{8}$, *Takács* István fiai Zsipfalván 37, *Tallián* Antal $2559^{3}/_{8}$, Gábor utódai $4677^{7}/_{8}$, Farkasné Boronkay Czeczilia 2122, Ignácz $4971^{6}/_{8}$, *Tanyi* Mihály 1010, öreg *Tanyi* Lászlóné $1984^{3}/_{8}$, *Temlén* Nagybajomban $3^{4}/_{8}$, *Tevely*-utódok Gesztiben 188, *Tomcsányi* és *Vargáné* Pusztakovácsiban $42^{3}/_{4}$, *Tóth-Szabó* János $32^{7}/_{8}$, *Tráknyák*-örökösök Szőllőskislakon $263^{4}/_{8}$, *Thulmon* Julia 825, János 619, György utódai 825, Gábor $12^{4}/_{8}$, Pál 645, József $20^{6}/_{8}$, Mihály, János, Zsigmond és Julia 49, János és Antal $31^{3}/_{8}$, Zsigmond $67^{3}/_{8}$, Szászbereki *Váczy* Mihály 404, *Valentics* Klára Szabáson $284^{4}/_{8}$, *Varga* Pálné Kisasszondon 220, *Vasdinyey* János 750, öreg Vasdinyey Jánosné $236^{4}/_{8}$, *Vásonyiak* Mocsoládon 789, Köttsén $1642^{4}/_{8}$, a *Vásonyi* család Öszödön 623, Verebi *Végh* István $13.155^{6}/_{8}$, *Véssey* László 1704, Mihály $1121^{1}/_{4}$, István $942^{1}/_{4}$, József 1059, Ferencz $4002^{4}/_{8}$, gróf *Viczay* Somon 2767, *Vissák* Márton $243^{4}/_{8}$, *Viza* István 266, Ferencz $176^{1}/_{8}$, *Vlasics* Éva 300, *Vörös* István utódai Kovácsiban $455^{1}/_{8}$, *Vörös* István Csákányban 179, Farádi *Vörös* Károly, Borbála és *Dongó* és *Szitár* Pusztakovácsiban $592^{3}/_{8}$, *Záborszky* Mihály $1993^{1}/_{6}$, *Zajgár*-utódok Pusztakorpádon $96^{4}/_{8}$, gróf *Zichy* Ferencz 7811, *Zichy* József kamarás 6809, *Zichy* Mihály 7059, *Zihy* János utódai Kak- és Lencsén-pusztákban 136 holddal.

A *nemeskisfaludi kuriálisták* birtoka 347, a *pátróiaké* 3132, a *szakácsiaké* 5000, a *vidieké* 3904, végül a *nemesdédieké* 4500 hold.

Közbirtokossági tulajdonként felvétetett a részes családok megnevezése nélkül *Bogláron* 1608, *Gigén* 4000, *Jákón* 4600, *Kisgombán* 1879, *Patalomban* 800, *Szentimrén* $337^{4}/_{8}$, *Viszen* 1264 hold.

Érdekes tétele az összeírásnak a 285-ik. Festetics Antal kamarás eladott *Gludovácz* Ferencz, *Kund* Dániel, *Kovács* Antal, *Bolla* Antal és *Csépán* István vevőtársaknak $10.649^{1}/_{8}$ holdat, de ezek még ekkor nem osztoztak meg a birtokon.

Egyházi nemesi jellegű birtok (püspöké, káptalané, apátságé, prépostságé) $196.190^{7}/_{8}$ hold kiterjedésben iratott össze, ezenfelül volt a szigetvári parókiának 230, az ugyanottani templomnak 99, a szili plebániának (Cséren) $8^{3}/_{4}$ hold nem úrbéres jellegű fekvőség.

Községi tulajdon volt Nagygombán $12^{3}/_{8}$, Szigetvárott 171 hold, úrbéri szolgáltatásoktól szintén mentes terület.

Kárásznénak, Andrich Péterné végrendeleti örökösének. Szigetvárott 40 hold, úgy látszik, szabados földje volt s Tüskeváron az Országh családtól vett 45 hold nemesi birtoka.

Változatos sorsa volt ezután is a birtokviszonyoknak, adás-vétel, csőd, örökösödés és osztály ezután is jelentékeny változást okoztak; de legegyetemesebb hatása a jobbágyság felszabadításának volt, azzal, hogy a jobbágyterület tulajdonjogáról a nemes földesúr lemondott s a jobbágy termény- és robotszolgálatát (ingyenes mezőgazdasági napszámmunkáját) elveszítette. Későbbi birtokváltozások.

Agilisek, vagyis nemes anyáknak nem nemes apától született gyermekei, a visszaállított megyében alig vannak. A vármegyének városi eleme, polgári, ipari és kereskedelmi foglalkozást űző osztálya egyáltalán nem volt s így nemnemeseknek a „jobbmódú nemesség“ közé való beházasodására alig van mód. Csak a kuriálista és taxálista nemesek körében találkozunk nemnemesekkel, néha éppen jobbágyokkal való összeházasodást, de e kis vagyoni vagy nemesi ingatlannal nem is bíró nemesek közt sem nagy számmal. Mert a vármegye nemessége, mint országszerte általában, társadalmilag is szigorú vizsgálója volt a nemesi származásnak. E nemesi származás vizsgálatának hatósági jogát a nemesség kiválólag nemesi testületi, vármegyei közönségi jognak tekintették. Épp azért nehezen tűrte a kormányszékeknek, sőt a királyi hatalomnak e térre való beavatkozását.

Nem is hajtotta végre teljes pontossággal a nemesek vizsgálatára vonatkozó királyi rendeleteket. Az első egyetemes vizsgálatot 1723 április 10-én rendelte el III. Károly. A vármegye, melynek ekkor még nem volt az elismert nemeseket feltüntető lajstroma sem, a kiküldött bizottság által 1724 augusztus 7-én Csurgón felvett vizsgálati jegyzőkönyvet 1725 február 11-én terjesztette fel a helytartótanácshoz. Nemesi vizsgálatok.

A vizsgálat ez alkalommal főleg a kuriális nemesekre irányult, bár ezek nemessége az alig öt-hat év előtti királyi megerősítésekkel köztudomásúlag is kétségtelen volt. De kimondotta és megállapította a bizottság s munkálatának elfogadásával a vármegye is, hogy nemcsak a megnevezett adományosok és utódaik nemességét ismeri el, hanem mert birtokaiknak régi, de az idők viharai közt elveszett adományozások alapján tulajdonosai azoknak, ténylegesen is birtokában vannak, az új adományban fel nem sorolt fiági osztályos atyafiakét is. Ezek nemességén kívül még csak 20 taxálista család nemességét vette vizsgálat alá; 16 (Vássonyi alias Kovács, Által, (Rendesi) Bárány, Nemesdédi Király, Böröcz, Dancs, (Szentkirályszabadjai) Belley, Sándor, Tiborcz, Daxner, Kássa, Fekete, Jakab, Gáll, Csikós és Fejes) családét elismerte s 4 (Bika, Tormássy, Gyenes és Bencze) családot bővebb igazolásra utasított.

Ugyanily szűk keretekben foganatosította a vármegye a későbbi rendelkezéseket is; felterjesztéseiben a rendeletek és utasítások ellen észrevételeket tett. Az 1732. évi október 11-én kelt rendeletnek pedig, hogy a kétségtelen nemeseket, a nemesség jogalapjának jelzésével, írja össze, a helytartótanáccsal szemben soha sem tett eleget. E lajstromot szemében pótolta a tizeddel terhelt birtokosoknak 1726-tól kezdve időszakonként kiigazított s mindig a közgyűléseken is megfordult lajstroma. Az első lajstrom, melyet a vármegye utasítás alapján állíttatott össze, az 1754/1755. évi országos nemesi összeíráskor készült.

Ezt megelőzőleg 1737 és 1746-ból vannak nemesi névlajstromok, utána pedig a XVIII. század végéig, az 1760, 1767, 1774, és 1799/1800. évekből. Nemesi összeírások.

A mily szabadon járt el a vármegye a felsőbb rendeletekkel szemben, annyira szigorú volt a nemesség jogalapjának elbírálásánál. Nyoma van annak, hogy tisztújító szék előtt a főispán a pályázóktól megkívánta a nemességük igazolását. A részletekbe menő vizsgálatot a vármegye a XIX. században foganatosíttatta, az 1824—1825. években, a mikor az 1808. évi, utolsó, nemesi összeírás után újat állíttatott össze. A kik leszármazásukat a régebben felvett nemesektől igazolták, mint „catastralis“-ok vétettek fel, a kuriálistáknál és a kihirdetett nemeseknél az igazolás keltére hivatkozással, a főnemesi rangúakat „decretalisták“-nak jelezvén. Ez évben a nemesgyermekeket még külön jegyzékbe vették, azonban a következő, 1833. évi lajstromban már együttesen szerepelnek a nemes apák a fiakkal. Példátlanul pontos az ezután következő 1843. évi összeírás, mely rovatos alakban a lakóhelyet, a nemesek nevét, sorsát (foglalkozását), atyját, anyját, öregatyját, végül korát tartalmazza. Az anyák nevének feljegyzése a személyazonosságnak legbiztosabb kritériuma. Ugyanily alakban írták össze a nemeseket 1846-ban is; de ez összeírás felülvizsgálata elmaradt.

Az első összeírások csak a családfőket, az önjogú nemeseket sorolják fel s így ezekből az összes nemesek számát nem is állapíthatjuk meg. Mellőzvén a „domus“ (ház, család), „familia“ (család) és „successores“ (fiutódok, fiak) jelzéssel felvetteket, melyeknél az egyének száma meg nem állapítható s a „successores“ nem önjogúakat, hanem kiskorúakat jelent itt, a névleg felsoroltak száma ez: 1737-ben felvétetett 171, 1746-ban 313 nemes, $175^{4}/_{5}$-ben összeiratott 341 nemes, 1760-ban 375, 1767-ben 599 nemes, az 1774. évi lajstromban 576 nemes nevét találjuk, az 1790. éviben 691 nemes családfőét; az 1799/1800. évi összeíráskor 925 önjogú nemes volt a vármegyében, egy emberöltővel később, 1825-ben 1437. Nyolcz évvel ezután, 1833-ban, az összes nemesség száma 2925 volt (1720 önjogú és 1205 kiskorú). Az 1843. évi összeírás pedig már 3767 nemest sorol fel. A tíz év alatti feltünő nagy növekedés részben annak tulajdonítható, hogy az 1833-ban tapasztalt szigorú eljárás hatása alatt nagyon sokan kihirdették nemességüket, hogy „katasztrumba mehessenek“ s ezzel a vármegyének teljes jogú nemesei közt helyet nyerhessenek.

Ama családok nevei, a melyek e nemesi összeírásokban előfordulnak s részben vármegyei törzsökös nemescsaládok voltak, részben nemességüket itt kihirdettették, vagy nemesi bizonyítványt nyertek, itt következnek (a kihirdetett családok nevei mellett * áll):

Somogyi törzsökös és kihirdetett nemes családok.

Ádám (*1816), Adamovics (1746—1774), Adorján (*1827), Aigner (*1820, 1843), Által (1737—1843, *1734, 1752), Anczfelder (1737), Angyalossy (1800), Antal (1737—1843, *1737, 1847), Ányos (1767, 1790, 1825—1843, *1818), Appel (1833, 1843, *1832), Ardrich (1800, *1790), Árki (1737—1843, *1734), Armpruszter (1774—1800), Árvay (1754—1843, *1754), Baán (Bán, 1800—1833, *1811), Babics (1737—1843, *1778, 1797, 1822, 1846), Babocsay 1833, 1843, *1831, 1846), Babos (1790, 1833, *1796), Bácsmegyey (1737—1833, *1771), Bajáky (1790), Baka-Somogyi (1843, *1840), Bakó (1737—1843, *1724, 1775, 1826), Baksay (vagy Baksy, *1775), Balássy (1800—1843, *1798 1814), Balogh (1737—1843, *1767, 1793, 1832), Bandits (1800—1843, *1798), Bárány (1737—1843, *1734, 1793, 1823), Baranyai (1746—1790), Barát (*1770), Barcza (1774—1843, *1825), Bárdosy (1800—1833, *1795), Barich (1843, *1837), Barla-Szabó (1825—1843, *1794, 1806), Bartakovics (1746), Bartalos (1825, 1843, *1813), Bátor vagy Horváth (1825 1843, *1823), Baternay (1825—1843, *1828, 1831), Batthyány gróf és herczeg, Bebők (1737—1843, *1724, 1754), Bedes (1800), Belleznay (1746—1774), Belley (1737—1754, *1734), Bellosics (1825—1843, *1821), Bencsák (1767), Bencze (1754, 1790—1843, *1722), Bene (1824—1843, *1835), Benedek (1825—1843, *1821, 1839), Benkő (1790), Berecz (*1833), Bereczi (Böröczi, 1737, 1790), Bereczffy (Böröczffy, 1767—1843, *1838, a Bereczk család egy ága), Bereczk (Böröcz, 1746—1843, *1724, 1839, 1840, 1844, 1846), Berendy (Böröndy, 1754—1843, *1773), Berke (1767—1843, *1767), Bernáth (Bernard, 1746—1800, Bertalan (1790—1843, *1767, 1817, 1829), Berzsenyi (Bersenyi, Börsönyi, 1767—1843, *1818), Bessenyei (1825—1833, *1821), Bezerédy (1746—1843, *1800), Bika (*1781), Biró (1800—1843, *1793, 1836), Bittó (1843, *1833), Boacz (1825, 1833, *1772), Bocskor (*1747), Boda (1767, 1774, *1724, 1752), Bodacz (1767, 1774, *1754), Bodó (1833—1843, *1829), Bodonyi (1825—1843, *1806), Bodrogi (alias Pap, 1825—1843, 1754, 1774, 1804), Bogdán (*1812), Bogyay (1790, 1825—1843, *1824, 1833), Bóka (1754—1800, *1777), Bolla (1737—1800, *1780, 1824), Bona (1746—1774), Boncz (1767—1843, *1752, 1754, 1775), Bone (1800), Bor (Boór 1737—1833, *1724), Borda 1737—1800, *1755, 1795), Boronkay (1737—1843, *1791), Boros (1800—1843, *1800), Borsody (1754), Borsos (1825—1843, *1791), Bosnyák (1737—1843. *1737, 1766), Botka (1746—1843), Bozó (*1847), Böcskör (*1777, 1807), Bögry (1737—1843, *1754), Bubla (1790—1843, *1776, 1839), Budjács (1833, *1828), Bujácz (1790), Bujanovics (1833, *1825), Büky (1791), Calisius báró (1774, 1790), Csaby (1843, 1841), Csák (1737—1833, *1734, 1774), Csákváry (1737), Csányi (1746—1774), Csapó (1800, 1833, *1825), Csapody (1737—1843), Császár (1737—1833, *1724), Cseby (1825—1843, *1818), Csejtey (1746—1825, *1772) Cseke (1737—1843, *1724, 1754, 1833), Csépán (1800—1843, *1803, 1836), Csepely (1800—1843, *1832), Cséplő (1737—1843, *1724), Csepreghy (*1760), Cséry (*1843), Csete (1843, *1838), Csider (*1774), Csikós (1737, 1746, 1724), Csoknyay (1746—1790), Csonka (1843, *1839, 1845), Csorba (1843, *1843), Csörgő (1890), Csutor (1825, *1824), Csuzy (1800), Czindery (1737—1843), Czirer (1843, *1840), Czompó (1833, 1843, 1792, 1824, *1830), Czuppon (*1844), Dallos (*1796), Dancs (Dants, 1737—1754, 1825—1843, *1825, 1833), Darnay (1825—1843, *1823), Dávid (1800), Daxner (1737—1843, *1724, 1754), Dedinszky 1825, 1833, *1753), Dely (1746—1843, *1800), Dese (*1805), Deseő (1737—1800, *1816, 1839), Desericzky alias Országh (1800—1843), Desewffy (*1833), Doby (1737), Dóczy (1790—1800), Domaniczky (1800—1843, 1807, 1825, 1842), Dombay (1746, 1843, *1831), Dombrády (*1839), Domján (1746), Domokos (*1821), Domonkos (1800), Dongó (1746—1800, *1801), Dömötörffy (1737—1843, *1724, 1754), Dőry (1767—1800), Draskóczy (*1815), Draskovics gróf (1737), Drukcsevics (1825—1843, *1816, 1839), Egry (1800, *1842), Elek (1800—1843, *1780), Előry (1800), Eősy (1737, 1746, 1800), Eperjessy (1774—1833, *1770, 1831), Erős (1843, *1828, 1832), Esterházy herczeg (1737—1843), Fábján (Fábián, 1790—1800, *1806), Fábjánffy (*1772), Fakó (1737—1843, *1724, 1754, 1767), Falusy (1790), Fáncsy (1754—1790), Farkas (1746—1843, *1751, 1765, 1787, 1813, 1838, 1846), Fazekassy (*1780), Fechtig báró (1833, *1827), Fejérpataky (1825, 1833, *1800), Fejes (1737—1843, *1826, 1832), Fekete (1737—1843, *1724, 1752, 1754, 1782, 1794, 1802, 1817), Fekets (1825—1843, *1802), Ferenczek (*1796), Ferenczy (1790—1843, 1769), Ferlinchich (alias Horváth 1833, *1830), Festetics (nemes 1737—1843, gróf 1790—1843), Ficsor (Fitsor *1847), Filep (alias Hollósy-Filep, 1825—1843, *1820), Finta (*1749), Flyok (1825—1843, *1823), Fodor (1833, 1843, *1831), Fonyó 1737—1843, *1732, 1820, 1829), Foréntos (1767, 1774), Forgách gróf (1825—

1843, *1837), Franesics (1800—1833, *1784), Fribaisz (1790), Furó (1800), Fülep (*1766), Fülöp (1790—1843 *1768, 1828), Gaál (Gál, Gáll, 1737—1843, *1724, 1777, 1792, 1805, 1806, 1812, 1821, 1822, 1826, 1843, 1846), Gaál alias Békási (*1775), Galobits (Golobits 1800—1843), Gangol (1825—1843, *1823), Gáspár 1790—1843, *1836), Gazdag (*1756), Geiter (*1807), Gelléry (Kelléry 1800), Gérczey (1790, 1843, *1773), Geréczy (1769), Gergye (1800—1843, *1766), Gludovácz (1790—1843, *1824), Gódor (1833—1843, *1828), Gombay (1790, 1800, *1773), Gombóez (1809—1843, *1780), Gombos (1774, 1800—1843, *1783, 1823), Gorzó (1843, *1837), Gödör 1767—1843, *1838), Gömbös (1767, 1790—1843, *1764, 1792, 1831, 1835), Gömöry (*1839), Göncz (1754, *1751, 1790), Göre (valószínűleg Guary 1767), Grosics (1754, 1767), Guary (1737, 1774—1800, 1766), Guganovics (alias Giskovics, Almási és Gödrei 1825—1843, *1820), Gussics (1746—1843, *1773), Gyalus (*1768, 1823), Gyárffás (1746), Gyarmathy (1737), Gyenes (1737—1843, *1727), Gyenese (Gyenessi, 1767—1843, 1764, *1793), Gyömörey (1843, *1837), Győrffy (1737—1843, *1717, 1724, 1743, 1753, 1766, 1830, 1835), Győry (1800—1833), Hadászy (másként Horváth 1825—1843, *1792), Hadik (1746), Hagen (1825—1843. *1767, 1842), Hagyárossy (1833, 1843, *1803, 1844), Hajas (*1769), Hajdu (1737—1843, *1724, 1786), Hajmássy (1754), Halászy (1800), Hamar (1800, *1845), Harasztovics (*1801), Háry (1754—1843, *1746, 1833), Hatos (1790—1843, *1787, 1798), Hátra (1767, 1774), Hegedűs (1790, *1790, 1824), Hegyessy (előbb Gruber, 1843, *1840), Hegyi (1843, *1839), Hencsey (1737—1843, *1724, 1753, 1806), Henez (másként Sauer, 1843, *1841), Herbay (1767—1843, *1758, 1837), Hermann (1790—1843, *1785, 1792, 1807, 1828), Hertelendy (1800—1843, *1829, 1840), Hetyey (1800, 1843, *1826, 1844), Hochreiter (1800—1843, *1828), Hodossy (1737—1843), Hojcsy (1754—1774, *17—), Holics (1843, *1841), Hollósy (1767, 1774, 1800), Horváth (1737—1843, *1744, 1750, 1767, 1800, 1801, 1802, 1804, 1806, 1814, 1832, 1837), Hoszú (1800), Hottó (*1839), Hugonnay gróf (előbb szentgyörgyi Horváth, *1823), Hunkár (másként Hajdueh, 1767—1843, 1766, 1844), Hunyady (nemes 1737—1754, báró 1767—1790, gróf 1800—1843), Huszár (1800, 1843, *1772, 1842), Huszinecz (1800, *1766, 1846), Iczés (1800), Igmándy (1737, 1800—1843, *1796, 1833, 1837, 1846, 1847), Illés (1754—1843, 1805, 1842, 1847), Imreh (*1765), Inkey (1737—1843, 1766, 1823), Ivsics (1843, *1840), Jakab (1737—1843, 17—, 1753), Jancsó (1767, 1774), Jany (1737—1843, *1724, 1753), Jankovics (1737—1843, *1791, 1810, 1844), Jedlicska (*1791), Jeszenák (1746), Jeszenszky (1790—1843. *1772, 1831), Jósa (*1801, 1802), Juhász (másként Laczik, 1843, *1843), Juranics (1744—1843, *1751), Kaeskovics (1825—1843, *1815, 1828), Kaczéros (1746—1767), Kádos (1800), Kajdacsy (Gajdotsy 1790—1833, *1790), Kajdaesy (másként Sáry, 1825—1843, *1824), Kákosy (*1843), Káldy (1737—1800), Káldos (1843, *1839), Kálmán (1774, 1790, *1815), Kamán (1737—1754), Kan (1825—1843, 1815), Kapotsfy (1843, *1836, 1843, 1847), Kapu (*1808), Karácson (1737, *1724), Károlyi (1800, *1793), Kása (Kássa, 1737—1843, *1754), Kaszap (Kaszab, 1800), Katona (1843, *1834), Kazay (1790—1843, *1823, 1843), Keczer (1737), Kelcz (1767, 1774), Kelemen (1800—1843, *1818, 1837), Kemenovics (*1795, *1798), Kenesey (1737, 1746, 1774—1800), Kercsmár (1825—1843, *1802), Keresztúry (1754), Kerkápoly (1800, 1833, 1843, *1828), Kertész (*1776), Király (1737—1843, *1724, 1754, 1791), Kis (Kiss 1737—1843, *1724, 1751, 1754, 1775, 1804, 1808, 1816, 1821, 1837, 1839), Knezevics (*1845), Kobenzl gróf (1737), Kocsy-Horváth (1800), Komáromy (*1781), Konya (1746—1843, *1802, 1804), Korber (1746), Koresmáros (1790, 1800), Korenika (*1793), Kosár (1800), Kossa (1767), Kossik (1766), Kovács (Kováts, Kovách, 1737—1843, *1724, 1754, 1812, 1823, 1828, 1847), Kovács másként Gyergyevics (1737—1825, *1805), Kovács másként Pap (1825—1843, *1821), Kovács másként Vörös (*1806), Kovachich (1833—1843, *1832), Kozits (Kosits 1767, 1774, *1757), Kozma (1825—1843, *1821), Kölgyesy (1833, 1843, *1832), Körmendy (másként Somogyi, (1825—1843, *1794, 1803, 1817, 1828), Körösy (1833, 1843, *1828), Kövér (1737—1843, *1724, 1754, 1830, 1847), Kövesy (1833, 1843, *1826), Krajner (1825—1843, *1824), Krall (*1781), Krapesits (másként Tóth, 1754—1774, *1752), Krisán (1800—1833), Krizsanits (*1846), Kruspér (1833—1843, *1832), Kubinyi (1746—1843), Kulcsár (1737—1843, *1724, 1754, 1755, 1801, 1805), Kun (Kunn 1790. 1800. *1806, 1846, 1848), Kund (1825—1843, *1813, 1833, 1836), Kuty másként Végh (*1814), Kvassay (másként Koskován 1843, *1833), Lábas (1833, 1843, *1833), Laky (*1795, 1834), Lakics (1825—1843, *1812, 1817), Laluk (Lelok 1767, *1755), Lasics (1754), Lassgalner (*1805), László (1774—1843, *1773), Lázár (1833, 1843, *1828), Lehner (1843, *1834), Lehoczky (*1767, 1810), Lelovics (*1755), Lénarth (1825—1843, *1818), Lendvay (1754—1833, *1779), Lengyel (nemes 1737—1800, báró 1790—1800, *1780), Letenyei (*1805), Lippay (1843, *1841), Litsek (1833, 1843, *1827), Logmágyi (1790), Lubics (1825—1843, *1822), Luka (1767—1843, *1767), Lukács (Lukáts, 1737—1843, *1724, 1754, 1801, 1817), Lukácsy (*1793), Lunkányi (előbb Liebenberg, 1833, 1843, *1831), Maczejka (másként Marczel, 1790, 1800, *1780), Madarász (1737—1843, *1724, 1754, 1816, 1823, 1848), Magyar (1790), Majláth (1800), Major (1774—1790), Majthényi báró (1737—1843), Makay (másként Nagy, 1767—1843, *1760), Malik (1737—1809, *1793), Mányoky (*1848), Maráczy (1754—1843, *1740), Márffy (1774—1800), Markos (1825—1843, *1822), Márkus (1746—1843, *1753, 1831), Maróthy (1737—1843, *1724, 1754), Marton (Márton, Mártony, 1746—1843, *1828, 1839), Máté (1800), Matyók (1790, 1800, *1774), Megyesy (1790—1833, *1793), Melesiczky (Melsiczky, 1825—1843, *1812), Mellczer (Meltzer, báró 1737—1790), Mérey (1737—1843, *1837), Mersics (1843, *1837), Mészáros (1825—1843, *1815), Mészöly (1790—1800, *1782), Mezey (1800—1843, *1801, 1831), Mezericzky (Mezriczky, 1800, 1843, *1841), Michna (1825—1833, *1814), Mihalovics (*1844), Miklós (1800, *1746), Miligi (1737, valószínűleg Milley, Milley (1746—1790, *1743), Miskey (1800), Mlinarics (1737), Mocsy (Motsy) (1825—1843, *1819, 1828), Mohos (1825—1843, *1825), Molnár (1833, 1843, *1825, 1829), Mosel (1825—1843, *1821), Mosgay (1790—1843), Mutsi (1800), Murlassy (1737—1774), Mustos (1800), Nagy (1737—1843, *1724, 1752, 1753, 1764, 1765, 1766, 1768, 1774, 1776, 1777, 1779, 1790, 1796, 1797, 1799, 1804, 1806, 1811, 1816, 1826, 1828, 1832, 1836, 1837, 1844), Nagy, másként Pathy (*1835), Nagy, másként Somogyi (*1796), Nagyváthy (*1802), Náray (1767—1843, *1766), Nedeczky (1754—1843), Nemes (1746—1843, *1742, 1802), Német (Németh, 1737—1843, *1773, 1774, 1802, 1836, 1837, 1845), másként Paur (*1772), másként Székely (*1764), Nemsúr (1778), Niczky (nemes 1737—1767, gróf 1767—1843), Nitray (1737—1767), Noszlopy (1825—1843, *1804, 1837). Novák 1767—1843, *1767), Nunkovics (1790, *1785), Nyers (1793), Nyikos (1825—1843, *1819), Nyúl

(1800—1843, *1798), Ocskay (*1833), Ódor (1843, *1838), Olivér (1767—1800), Ollé (1843, *1843), Orezy (báró 1746—1843, nemes 1833, 1843, *1827), Oroszváry (1800), Országh, l. Desericzky, Oseg (másként Osegovics, *1776), Osvald (1790—1833, *1773, 1780), Oszterhueber (1774, 1790), Paczolay (Patzolay, 1825—1843, *1816, 1833), Rados (1754—1843, *1754. 1828), Paiss (1767—1843, *1801, 1829, 1847), Pákay (*1765), Pál 1843, *1836), Pálffy (gróf 1737, nemes 1790—1843), Pandur (1746—1843, *1736, 1754), Pap (Papp 1737—1843, *1724, 1754, 1762, 1769, 1793, 1796, 1838), Pass (másként Vass, *1769), Pászthory (1825—1843, *1806), Pataky (1835—1848, *1828, 1836), Patatich (báró, 1746), Pathy (Patyi, 1754, *1750), Pázmán (*1757), Pázmándy (1790, 1800), Pécsöly (1800), Péry (1843, *1836), Perneszi (1754—1774, *1767), Péterfy (*1769), Pethető (1843, *1836), Petőcz (*1845), Petrics (1790, 1800), Petróczy (1804), Pettrovay (1746), Petrovicz (1737), Petrovszky (1767—1800), Piringer (*1772), Piszácsy (1800), Póka (1737—1843, *1796), Polacsek (1790, 1800, *1766), Polgár (1843, *1841), Pongrácz báró (1767—1843), Posgay (1825—1843, *1818), Pottyondy (1790, 1800), Preszegh (1754), Pulay (1746. 1767), Putheany (*1837), Pyrker (1843, *1840), Rácz (1846—1800, *1752), Radó (1800), Radóczy (1790), Radoky (1737), Radványi (*1814), Ráksy (1754—1843), Rajkovics (*1823), Reposa (1825—1843), Révay báró (1746—1800), Rihmer (*1845), Rimanóczy (1843, *1842), Ritlop (1737—1790, *1805), Roboz (1800—1843, *1794, 1808), Rojts (1825—1833, *1808), Romhányi (*1772), Rosta (1767), Rosty (1746—1833), Rostovics (1800), Rozár (1737, 1754), Rózsa (1800), Sághy (1737—1800), Ságváry (1800), Salamon (1767—1843, *1765, 1827), Saly (1825—1843, *1823), Sallér (1746—1800), Sándor (1737, 1746), Sáry (1746—1843, *1824), Sárközy (1737—1843, *1756. 1836), Satth (Soth, Schott, 1737—1754), Schmideg gróf (1790—1843), Sebe (1737—1843, *1724, 1754), Sebesy (1800—1833), Seper (1790—1843, *1823), Sidó (1746), Siger (Sygher, 1767—1790), Sigray (báró 1767, gróf 1774—1800), Siklóssy (1746—1843, *1754), Simon (1790—1843, *1791, 1793, 1794, 1833, 1836), Skerlecz (1737, 1800—1843, *1827), Skublics (1737, 1746, 1790, 1800), Sohar (Soar, Sovar, 1790—1800, *1783, 1828), Sokoray (*1845), Solom (1800), Somogyi (1746—1843, *1806, 1818, 1826, 1829, 1832, 1834, 1842, 1844, 1846), Somssich (1737—1843, gróf 1825—1843, *1790, 1824, 1836), Soós (1767—1800), Soprony (1737), Spissics (1767—1800). Stansics (1737, 1790—1843, *1836, 1841), Stephaics (1737—1843, *1754, 1828, 1840), Stettner (1790, 1833, 1827), Suvich (*1803), Süte (1800), Svastits (1774—1800, 1833—1843, *1832), Szabady (1843, 1839), Szabó (1737—1843, *1724, 1754, 1838, 1839, 1844), Szakal (Szakall, Szakály, 1737—1843, *1724, 1754, 1828), Szakmáry (1734—1843, *1768, 1844), Szalay (1737—1843, *1770, 1777, 1778, 1779, 1819, 1823, 1824, 1829, 1830, 1833, 1840), Széchenyi gróf (régebben Szécsényi, 1737—1843), Szegedy (1737—1843), Székeli (1800), Szekér (1790, *1787), Széles (tán egy a Zelessel, 1737), Szelestey (1767—1800), Szenczy (1837), Szentgyörgyi (*1793), Szentmiklóssy (1746—1843), Szép (1790, *1768), Szerpák (Zerpák, 1754—1800. *1754, 1816), Szigethy (1825—1843, *1794, 1817, 1845—1847). Szily (1754—1843, *1763, 1795, 1829, 1837, l. Zily is), Szita (1737—1843, *1754, 1817, 1818, 1822, 1823, 1826, 1828, 1844), Szmodis (Szmodits, Smodis, 1754—1843, *1765, 1807), Szokács (1825—1833), Szokolay (1825—1843, *1803, 1844), Szombath (1737), Szőke (1846), Szőllősy (1800), Sztrázsay (Strózsay, 1825—1843, *1823), Szulovszky (1746—1790), Szűcs (1767—1843, *1803, 1818), Szüry (1825—1843. *1811, 1836), Taba (1833, 1843, 1826), Tahy (1790), Takács (Takáts, 1767, *1790—1843, *1777), Takács, másként Deák (*1798), Takó (*1798), Tallián (1737—1843, *1756, 1837, 1839), Tanyi (Thanyi, 1754—1833, 1802, *1806, 1819), Tárnok (Tharnok, 1843, *1840), Tasner (Thasner, 1825—1843, *1821), Tekk (1790), Temlén (1800). Tevely (1800, 1843, *1843), Thanhoffer (*1846), Thebery (Tebery, 1825, 1833, *1768), Thék (1777, tán egy a Tekkel), Thassy (1754—1843), Thessy (*1794), Thulmon (Tulmon, 1737—1843), Thúry (Túry, 1746—1843, *1754, 1816), Tiborcz (1737), Tizedes (1737, *1724, 1754), Tomtsany (1800), Tolnay (1825—1843, *1821), Tompa (1746—1843, *1754), Tormásy (1737—1800). Tóth (1737—1843, *1724, 1754, 1774, 1783), Töltényi (1843, *1843), Tóthy (1790), Török (1800—1843, *1808), Tötösy (1767), Tráknyák (Trátnyák, 1737—1843, *1754), Trstyánszky (1790), Tubol (Tuboly, 1754—1774, *1774), Turkovics (1825—1843, *1823), Udvardy (1843. *1841), Udvarnoky (1800—1843, *1793). Ugróczy (1833, 1843, *1832), Ujj (*1794), Ungváry (1833, 1843, *1817), Váczy (1825—1843, *1805), Vajda (1767, 1833—1843, *1827, 1834), Valy (1800), Vanek (1843, *1839), Vangel (*1795), Varga (Vargha, 1746—1843, *1804, 1805, 1812, 1830), Váry (1800). Varjas (1754, 1790—1843, *1749, 1826), Vasdinnyey (1737—1843, *1815, 1842), Vásonyi (másként Kovács, Vássonyi, 1746—1825, *1724), Vastagh (1825—1843, *1813), Vécsey (1825—1843, *1817), Végh (1746—1843, *1767, 1768), Véghfalvay (1767). Veres (1825—1843, *1796), Vésey (Véssey, 1737—1843), Vezerics (1774—1800), Viasz (1825—1843, *1724), Viczay gróf (1746—1800), Vidos (Vidoss, 1737, 1746, 1767, 1774), Virág (Virágh, 1825—1843, 1807, 1810, 1842), Vissák (1790—1843, *1774, 1823). Vitta (1754—1843, *1754), Vitthnyédy (1746), Viza (1746—1843, *1802, 1832), Vizer (*1753), Vizsolyi (*1820), Vlassics (1737—1800, *1766), Vörös (1767—1843, *1797, 1821, 1834, 1840, 1848), Vörös, másként Kovács (*1806, 1807), Vörösmarty (1754, *1754), Vranasics (1737), Wrancsics (Vrancsics 1746—1790), Vrantsits (egy a Frantsitssal 1800), Vukovics (1746), Xantos (Xantus 1833, 1843, *1830), Záborszky (1774—1843, *1771, 1848), Zajgár (1737—1746, 1800), Zánthó (1843, *1840), Zarka (1800, *1822), Zathureczky (Szatureczky, (1746—1774, *1754), Zbiskó (1825, *1806), Zeke (1767), Zeless (1746—1767, l. Széles), Zenits (1800), Zerpák l. Szerpák, Zex (1843, *1834), Zichy (báró 1737, nemes 1746—1843, *1800, gróf 1800—1843), Zily (eleinte Szily, nem egy a „Nagyszigeti" Szily családdal, 1737—1843, *1837), Zob (*1804), Zobotin (1767—1774), Zok (*1803), Zombath (1843, *1840), Zöld (*1848), Zsebe l. Sebe, Zsohar l. Sohar.

A vármegyében elismert nemeseknek nemességükről a közgyűlés adott bizonyítványt (testimonialist). Tisztviselő bizonyítványa csak a nemesi joggyakorlatot és a jobbágyi személyi terhektől való mentességet igazolhatta. A nemesi szervezetű vármegye felbomlásával a nemességigazolás jogát a provizórium idején a közgyűlés jogkörét átvett tisztiszék gyakorolta, a melytől az alkotmány visszaállításakor sem szállt vissza a közgyűlésre, hanem az alispán személyes jogkörébe

ment át. A tisztiszéktől nyert, a nemesi vármegyében ki nem hirdetett, sem lajstromba nem vett Folly család nemesi bizonyítványt.

A jogegyenlőség alapján szervezkedett vármegyében nemesi kihirdetés mindeddig nem fordult elő. Nem hirdettették ki itt nemességüket azok az újabban megtelepedett családok, a melyeknek nemessége a rendi szervezet korából származik, (mint pl. a Szentmártoni Darnay család), sem a vármegyének a jogegyenlőség korában, 1867 után, új nemességet szerzett családjai (Bálványosi Satzger, Somogytúri Kúnffy, Boglári Simon stb.

* * *

A következőkben a vármegyének nevezetesebb családjait ismertetjük, a rendelkezésre álló tér keretein belül, tekintettel azokra, a melyek a vármegyei közéletben jelentősebb szerepet játszottak, vagy kizárólag mint vármegyénknek nemesi családjai ismertek.

Adamovich. A család nemeslevelét 1714 november 6-án nyerte Pál, felesége báró Knezevics Anasztázia és gyermekeik: Márton, Ferenez, Mária, Anna és Margit. Kihirdettették Nagybajomban 1715 augusztus 22-én. Ferenez felesége, Kittler Anna-Mária, özvegy Stansits Istvánné jogán Kutason lett részbirtokos, majd az osztályos atyafiaktól a többi birtokrészt megvevén, egész Kutas az övé lett. Fiúörököse nem maradván, leánya kezével Boronkay György szerezte meg birtokát. Ferencz még 1754—55-ben is birtokos a vármegyében, de Pécsett lakván, mint sok más családja a vármegyének, az ez időbeli összeírásból kimaradt. Nővére Anna (Mária), előbb Baksay Antal vármegyei esküdtnek gyermektelen özvegye, utóbb Nagyatádi Czindery Ignácz-Fereneznek lett nejévé.

Czímere: kék pajzsban szarvaival fölfelé fordított ezüst félholdon nyugvó fehér oszlop, melyet jobbról a pajzs felső balsarkában hatágú arany csillagtól kísért arany oroszlán tart. Sisakdísz: a koronából kinövő, aranymarkolatú görbe kardot tartó arany oroszlán. Takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Antal. A vármegyének egykor jobbmódú családja, mely azonban a fiágra szóló birtokból a leányágnak egyforma részt adván, rövidden magvaszakadása előtt elszegényedett. A nemességet 1668 deczember 12-én Antal János, felesége Szentes Erzse, gyermekeik: György, János és István, továbbá János testvérei és ezek utódai nyerték s 1670-ben Sümegen, Zala és Somogy vármegyék együttes közgyűlésén hirdettették ki. Eredeti lakhelyök a zalavármegyei Dörgiese. A czímereslevélben említett ifj. János, Somogy vármegyének előbb esküdtje, később szolgabírája, 1723 június 9-én új adományt nyer a maga és fiai: György, István és János részére a már előbb is bírt Kötese, Csicsal, Pocza és Tome pusztákra. A fiágat István és János folytatták. Istvánnak Domokos Évától fia János, ezé Danes Júliától Károly, a ki unokatestvérét, Antal Juliát bírta nőül. Ezek fia József (1804—1835) az idősebb ág utolsó fisarja; feleségétől, Mocsy Máriától való leánya, Petronella, Kaeskovics Károlynak lett nejévé. Az ifjabb ág István öcscsétől, Jánostól († 1780) származik. Ennek Salamon Juliától fia István, kinek házastársa Horváth Julia, leánya Julia, Antal Károlyné, fia Ferencz. Ennek Udvardi Katától született fiában, Károlyban (szül. 1813) magvaszakadt. János és Horváth Julia ifjabb fia József (1858—1826) Megyeren telepedett le. Feleségétől, Prokop Annától fia Farkas (szül. 1794) előbb esküdt, majd aladószedő, leánya Erzsébet (1808—1892) Szalay Györgyné.

A beházasodott családok nevezetesebbjei: a becsvölgyi Paiss s ezzel a Faiszi Ányos, a Vásonyi, Kenesey, Kazay, Berzsenyi családok. A családi birtokok 1780-ig osztatlanok maradtak; az 1814. évi vármegyei birtokösszeírás szerint a 8212 holdnyi birtok $^1/_2$-e a Paiss-utódok, $^1/_4$-e a Vásonyiak, $^1/_4$-e (az ú. n. „kötesei") Berzsenyiek kezére jutott; $^1/_6$-ét Antal István bírta, $^1/_6$-e pedig a többi Antalnak osztatlan tulajdona volt.

Czímer: kékben zöld pázsiton fehér lovon jobbra vágtató vörösruhás, sárgacsizmás, sastollas, vörössüveges magyar vitéz, baljával a gyeplőt fogja, jobbjában török fővel tűzött egyenes kardot tart. Sisakdísz: koronából növő jobbra fordult, félholddal és csillaggal megrakott vörös-fehér lobogót tartó vörösruhás kar. Sisaktakarók: jobbról kék-arany, balról vörös-ezüst.

Árvay. 1690 július 26-án nyer I. Lipóttól czímereslevelet János és ismeretlen nemes feleségétől való fia, János. Kihirdettették 1690 szeptember 12-én Vas vármegyében. Később (1690 után) született fiai: Sándor és József, Veszprém vármegyébe mentek át, Sándor fia László innen Somogyba költözött, a hol testvéreivel, Jánossal és Józseffel 1754 január 7-én igazolták nemességüket. Ezek valamelyikének utóda László fiának, Györgynek, Torkos Júliától (1796 körül) született fia László, 1843-ban pusztakovácsi birtokos és József, esküdt és alszolgabíró, kinek felesége Siklóssy Kata, leányuk Terézia Tallián Farkasné.

Bakacs báró (Szentgyörgyvölgyi). A vármegyének kihalt családja, mely a török uralom idején lett itt birtokossá a gersei Petheő család után. A zalavármegyei Szentgyörgyvölgyéről eredő eredetileg kuriális nemescsaládok legkiválóbbja. Sándor, a kimutatható egyenes ős, 1532-ben nyer czímereslevelet Szapolyai János királytól. Fiának, Lukácsnak és Szentbalázsi Szele Zsófiának fia, Sándor, Petheő Kata kezével résztulajdonosa lesz a keszthelyi várnak és az ahhoz tartozó zala- és somogymegyei birtokoknak (Csehi, Gadács, Uzd, Patalom, Tátom, Magyaratád. Túr, Halagosd és Tetves fele). 1609-ben Zala és Somogy vármegyék alispánja, egyben keszthelyi főkapitány. 1622-ben czímerbővítést, 1625-ben bárói rangot nyer. Egyetlen fia, Farkas, Teuffel Eufrozinával, atyja Sándornak, kinek Rábadoroszlói Rumy Katától gyermekei: István († 1678 körül; ki Károlyi Erzsével atyja Juliának, előbb Niczki Niczky László, majd Ferber [Felbert] Mátyás nejének) és Sándor († 1686 előtt), ki Niczky Magdolnával két fiút hagyott: Lukácsot és Benedeket. E kettő családjának utolsó férfitagja. Lukács résztvett a

Adamovics.

Antal.

Battyány (Geresgali).

Barcza.

Batthyány.

Bezerédy.

Beleznay.

Bakacs.

Botka.

Berzsenyi (ősi).

Rákóczi-féle felkelésben, de 1705 után már királypárti lesz, Benedek szintén katonáskodott a spanyol örökösödési háborúban. Benedek 1734-ben elhalván, a birtokok bátyjának, Lukácsnak, Csoknyay Évától származott leánya Orsolya Szentgyörgyi Horváth Lászlóné és Benedeknek báró Reichlin-Meldegg Mária Katától származó gyermekei: Teréz Tallián Józsefné és Viktoria Cserneki Dessewffy Ferenczné közt kerültek osztályra. A nagynénjük, B. Julianna, szintén igényjogosult utódait ekkor nem részesítették az őket megillető osztályrészben. Dessewffyék nem laktak vármegyénkben; leányuk, Johanna, előbb Melczerné, majd Kelczné, Viktoria Szuhányiné. A család nemesi czimere a szerző B. Sándornak a mohácsi csatában lovának a töröktől üldözött Bánffy János részére való átadását örökíti meg.

A bárói rangot megelőző 1622. évi bővített czímer kék pajzsban zöld mezön a pánczélba öltözött Bánffyt és Bakacsot ábrázolja, a mint ez a kidűlt lováról leszállott Bánffyt jobbra ágaskodó saját ép lovára felsegíti. Sisakdísz: a koronából kinövő két, egy-egy hatágú ezüst csillaggal megrakott fekete sasszárny között pánczélos, mellvértes, vassisakos, jobbjában egyenes kardot tartó, balját csipőjére támasztó, kevéssé jobbra fordult vitéz. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Bakó (Dávodi). Törzsökös somogyvármegyei család, mely a ma Böhönyéhez tartozó Dávodpuszta, régen Dávot községtől veszi előnevét. Már 1493 és 1496-ban említik mint itteni birtokost. Az, hogy utóbb e család Nemesviden is birtokos, arra mutat, hogy egy lehetett az 1461-ben „vidi" jelzővel szereplő Bakó családdal. Birtokos a vármegyében 1534-ben is. 1610-ben Bakó Farkas kiskomáromi kapitány; ekkor felesége, Pálffy Anna és gyermekei: Farkas, György, Zsófia, Potenciana és Kata nevére is megerősítteti magát Merke és Terebezd birtokában, melyeket 1200 magyar forintért a Vésseyektől szerzett. Ugyanő lehetett az a Farkas, a ki 1628-ban kir. étekfogó és a kiskomáromi végvár lovasainak kapitánya: ez a rokona, Imreffy Farkas, magvaszakadásával a koronára háramlott Somodort, Szenttamást, Törjéket, Böszénfalvát, Gálosfalvát, Hagymást, Hárságyot, Tormást, Szentlászlót, Szerdahelyt, Derecskét és Lencsént nyeri. E nagy vagyonból az 1700-as évek után már csak töredékek vannak a család kezén. 1720 körül két tagja él a Bakóknak: János és Farkas. Az előbbinek feleségétől, Németh Margittól való leánya, Ilona ágának vagyonát a beházasodott vidi kuriális nemeseknek vitte. Farkas nejével, Horváth Annával, 1717-ben nádori adományt nyer a felesége jogigényét képezett (Dráva) Tamásira és Gárdonyra és kir. adományt Szakácsira és Vidre. Gyermekeik: Ádám, ki fel van véve az 1754—55. évi összeírásba; László, 1727-ben esküdt, 1741-ben inzurgens, ez feleségével, Szily Évával, magtalan; és Judith, Kisbarnaki Farkas Gáborné. Ádám, ki táblabíró volt, Hollósy Klárával nemzette Mihályt, kit, mint atyját is, szívesen hívtak meg az úrbéri uriszéki perekhez ülnöknek és elnöknek, és Rozália, Thassy Lászlóné. Mihálynak Vizeki Tallián Annától, kivel Bolhásson lett birtokos, gyermekei: Francziska († 1798), Kisjeszeni és Megyefai Jeszenszky Emánuelné, Farkas, Jozefa Hamvai Kovács Józsefné és János. Farkas († 1840), táblabíró, 1809-ben inzurgens, Pozsgay Terézzel a fiág fenntartója. Fiai: Farkas és László. Farkas (1799—1871), 1833-ban szolgabíró, felesége Balaskó Mária, gyermekeik: Farkas (szül. 1826) és Krisztina Zaida (szül. 1828). László, Farkas testvére (1803—1831), Berzsenyi Jozefával nemzette Lászlót (1831—1875) és Emiliát (1827—1884), Csonka Jánosnét. János, Mihály fia, ki háromszor nősült, leányára, Krisztinára, Skerlecz Antalnéra, az ősi vagyonból már semmit sem hagyott. A család vagyonának elvesztését az a per okozta, a mely az 1830—1843. évek között folyt a Horváth jogon a leányágat is illető, de abból addig nem részesített drávamenti birtokokért a rokon Thassyakkal, ez utóbbiak jogát megállapítván.

Czímere: kék pajzsban zöld mezőn nyelvét kiöltő jobbra fordult egyfarkú arany oroszlán, jobbjában kardot tart, baljával hatágú arany csillagot lógat. A pajzs jobb felső sarkában ezüst félhold. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli oroszlán. Takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Bárány (Rendesi). Zala vármegyéből, Kővágóörsről származó család, a hol 1728-ban igazolják nemességüket néh. Benedek fiai: Ferencz, István és Imre, továbbá György és Tamás, az 1594. évi augusztus 30-án Rudolftól Bárány Imre részére adott és Zala vármegyében 1604 deczember 29-én kihirdetett armálissal. Egy lehetett a fenti Györgygyel az a György, ki vármegyénkben 1724-ben mint lellei lakos ugyanez armális alapján igazoltatott. Az itteni ág 1735-ben nyert megerősítő adományt Viszre és Boglárra, de előnevét ezután is csak Rendesről írta. Eleintén csak a zalai Balatonmellék családjaival házasodott, a XVIII. század harmadik harmadában már átmegy Sörnyére, Vidre stb. Esküdteket, alszolgabírákat állandóan adott a vármegyének. Az 1843. évi katasztrumba felvett nevezetesebb tagjai: Pál fiának, Jánosnak, Mezriczky Zsuzsától született fia, Imre, sörnyei birtokos (45 éves) és Stefaits Lidiától való gyermekei: Károly (szül. 1825) és Imre (szül. 1831). Márton fia Lászlónak fiától, Páltól és Nagy Juliától származott Pál táblabíró (45 éves), kinek Litsek Antóniától fia, Dénes-Vincze (szül. 1841). József fiának, Gáspárnak és Grubanovics Erzsének fia Alajos (35 éves) és ennek Sáry Máriától való fiai: Pál (szül. 1839) és Albert (szül. 1841), boglári birtokosok. Kis-Gombán volt birtokos Pál fia Józsefnek Nagyalázsonyi Barcza Annától való fia, Boldizsár, a „Bánk bán" bírálója (50 évcs), első feleségétől, Berzsenyi Antóniától született Gusztáv (1822) és második nejétől, Bekk Teréztől való fia, Gyula (szül. 1842).

A család czímere — a nemeslevél szövege nem lévén meg — pecsét után: kék pajzsban jobbra fordult ágaskodó egyfarkú oroszlán, jobbjában görbe kardot tart. Sisakdísz: a pajzsbeli oroszlán. Takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Barcza (Nagyalázsonyi): Előnevét állandóan használó, Veszprém vármegyéből származó család, a hol már a Hunyadiak korában szerepel. Okmányosan igazolt első egyenes ősc György, 1647-ben adományt nyer rokonának, Istvánnak, hűtlensége miatt elkobzott birtokaira; 1675-ben devecseri alkapitány. Feleségétől, Palásty Évától fia Zsigmond, ki 1714-ben Vas vármegyétől nyer nemesi bizonyítványt. Ennek Kisfaludy Ilonától egyik fia Ádám (1708—1773). Bezerédy Klárával nemzé Zsigmondot (1738—1800), ki feleségével, Kisbarnaki Farkas Juliával (1748—1804), a Topos unokával, Pusztakovácsin lett birtokos. Fiúk Károly (1771—1834), leányuk Erzsébet (szül. 1785), Stefaics Gáspárné. Károlynak Mentler Jozefától gyermekei: Antal (szül. 1806),

Lajos (1807—1883; ennek neje Bodonyi Teréz, József és Horváth Anna leánya; fiuk Ödön szül. 1841), György (1815—1885, felesége Barcza Amália, fiuk László szül. 1846) és Johanna (1813—1842), Alsószilvágyi Gaál Alajosné.

Czímere: kék pajzsban hármas zöld halom középsőjén koronán könyöklő, jobbra fordult pánczélos kar zöldlevcles három vörös rózsát tart. Sisakdísz: a pajzsbeli kar. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Battyány (Geresgali). Vármegyénknek ősi családja, melynek teljes családfáját nem ismerjük. Első említése 1293-ban történik, a mikor Vörsön lesz birtokossá. Biztos származási adataink csak 1468-tól vannak, Péter fiától, Benedektől kezdve, a ki Mátyás királytól megerősítést kap Bottyán, Geresgal, Újfalu, Barcsfüles, Bankháza (tán Bakháza), Egyházasfüles, Tamási, Czegléd, Szentgyörgy, Lad, Zolna falvakra és Szentmihály egy részére. Utána a család még öt nemzedéken át virágzott, míg 1664-ben Lászlóban kihalt. Egyik tagja Farkas, kinek Ládoni Csemetey Katalintól fia Ferencz, ezé Benedek, kinek leánya Orsolya; ennek Muraszombati Zobotin Jánostól fia, Mózes; ezé László, Tallián Anna férje. A család birtokait László 1661. évi bevallása alapján unokatestvéreire: Sabuk Istvánra, ennek anyai testvérére, Frankovics Jánosra és Peleskey Annára hagyta. Sabuk István leánya lehetett az a Sabuk, másként Frankovics Zsuzsánna, ki 1712-ben Szily Mártonnak neje, s kinek kezével Görösgal és Czegléd a (később Nagyszigeti) Szily család és leányági leszármazóira jutott.

A család czímerének csak pajzsképe maradt reánk 1619-ből: jobbra nyúló pánczélos kar, mely felül befelé fordult félholdtól, alul nyolczágú csillagtól kísért kardot tart.

Batthyány (Németújvári, gróf és herczeg). A vármegyének 1342 óta birtokos családja. Kimutatható első ősük, Kővágóőrsi (Kis) György, 1391-ben Zamárdit, 1398-ban a fejérvármegyei Battyánt nyeri, mely utóbbitól a család nevét vette. Emelkedése a Habsburgok korába esik. Boldizsárnak, ki 1481-ben czímert nyer, fia, Ferencz (1497—1566) szerzi meg Németújvárat, a családnak 1524 óta főfészkét. Fivérének, Boldizsárnak ükunokája, Ádám, 1630 augusztus 16-án gróffá emeltetik. Ennek unokája Károly, a vármegye főispánja, ki 1764-ben elsőszülöttségi joggal német birodalmi herczeggé lesz, a hétéves háborúban tett kiváló szolgálataiért. Somogyi birtokai bátyjának, Lajos nádornak ágára szálltak át, s megoszlottak Lajos unokájának, Antal Józsefnek (1762—1828), gróf Roggendorf Jozefintől született Gusztáv herczeg (1803—1883, báró Ahrenfeld Vilmával Ödön-Gusztáv herczeg atyja) és testvére Kázmér (1807—1854), a későbbi (szabadságharcz alatti) külügyminiszter között, kiket Keglevics Auguszta grófnővel utódai nem maradtak. Birtokait, a somodori uradalmat, a kincstár lefoglalta, de nővérének, Filippinának férje, gróf Pergen Antal visszaszerezte.

A család 1481. évi czímere, mely a grófi és herczegi rangemelésekkor csak (öt) sisakkal bővült: kék pajzsban magasan kiemelkedő természetes színű szikla tetején arany fészekben kiterjesztett szárnyú, két fiát feltépett melléből folyó vérével tápláló jobbra fordult pelikán; a szikla alján zöld hármas halomból kinövő, szájában aranymarkolatú kivont kardot ferdén tartó jobbra fordult arany oroszlán. Az ősi czímernek sisakdísze nem volt.

Beleznay (Beleznai). Már a mohácsi vész előtt birtokos Beleznán; 1451-ben már említik. E birtokon élt a család a török uralom kezdetéig. 1539-ben János és Farkas (tán Miklós fiai) osztozkodnak Miklós leányának, Borbálának gyermekeivel: Horváth Ferenczczel és Boldizsárral. 1559-ben Mátyásnak leányától, Klárától, Kemény Ferenczné től származott Kemény Petronella és Dávid kényszerítik osztályra anyai unokatestvéreiket: Farkast, Jánost, Veronikát, Zsófiát és Annát. E két fivér nyugtalan természetű lehetett — később is jellemző vonása ez a családnak —, 1561-ben a vármegyének kell közbelépnie ellenök Réthey Bálint panaszára erőszakoskodásuk miatt. A viszályt 1562-ben a zalavári konvent előtt egyességgel intézték el. Ez év után a család kiesett Belezna tényleges birtoklásából. Zálogjogon Szalay János lett birtokosa a helységnek, de tőle 1631-ben Beleznay Ferencz hatalmasul elfoglalta. A következő évben Ferencz, testvéreivel: Andrással és Zsigmonddal, II. Ferdinándtól megerősítő adományt is szerzett, mire Szalay 1636-ban Beleznát neki visszabocsátotta. E testvérek valamelyikének utóda, Ferencz, 1678-ban lépéseket tesz családja leszármazásának és Beleznához való jogának igazolásához. E Ferencz és Farkas 1692 előtt Beleznát elzálogosítják 100 tallérban. Az adományos András fiának, Jánosnak fia János 10 évi pereskedés után visszaszerzi a közben a kir. fiskus kezére jutott ősi birtokot s 1738-ban megosztozik rajta az adományos Ferencz unokájának, Gábornak fiával, Imrével. A visszaszerző János kitünvén az 1735. évi pestvármegyei népi mozgalom lecsendesítésében, aranylánczot nyert III. Károlytól, az udvar kegyébe jutott. Katonai szolgálatba lépvén, résztvett a Mária Terézia alatti hadjáratokban, 1752-ben lovastábornokká lett. Fiai: Miklós és Mihály, az előbbi szintén katona, főstrázsamester. Mihály fia, Sámuel, az 1780-as években zálogba adja Beleznát báró Sigray Károlynak, a vármegye főispánjának, később pedig Horváth Ferenczneк, a ki utóbb örökáron e birtokot meg is veszi. Sámuel 1800-ban bárói, 1805-ben grófi rangot nyer, feleségétől, Barsy Zsuzsától származott gyermekeivel: Sámuel, János, Zsuzsa és Erzsébettel.

A régi nemesi czímer: kék pajzsban zöld mezőn jobbra fordult kétfarkú, ágaskodó oroszlán első lábait ragadozásra nyujtja. Sisakdísz: a koronából kinövő szembe fordult, háromtollas, vassisakos, aranygombos és prémes zöldruhás magyar vitéz, baljával csipőjére támaszkodik, jobbjában aranymarkolatú görbe kardot tart. Takarók mindkét oldalt kék-arany.

Bereczk. Eredetileg Nemesvidon birtokos család, a honnan 1840 körül költözött be egy ága Kaposvárra. Vármegyénkben feltünő első őse Lukács, kit 1724-ben Mihály és Ferencz fiaival együtt, mint régi birtokosokat, elismert nemeseknek a nemességvizsgáló bizottság. A család ekkor még Böröcz, Berecz alakban írta nevét. Mihály fiai: Ferencz és György, 1744-ben vidi birtokukra nádori adományt szereztek. György volt a vérség fenntartója. Berta Katalintól fia Imre († 1764 előtt), ennek Hajdú Ilonától fia Ferencz, ki Kiss Örzsével atyja Imrének (szül. 1766), kinek Zsebe (Sebe) Juliától fia Antal (1793—1859) a vármegye esküdtje. Ennek Várady Máriától gyermekei: Antal (szül. 1818) ügyész (nős Kapotsfy Franciskával), Anna (1826—1896) Gáspár Boldizsárné. Ferencznek és Kiss Erzsének ifjabb fia Ferencz (szül. 1787) nejével, Babos Évával Csákányban lett birtokos; már 15 éves korában van fia, Mihály (szül. 1803), kinek Kun Katától

Csapody.

Csorba.

Czindery.

Forgách.

Esterházy.

Festetich.

Goszthony.

Gaal.

Hencz

Gludovácz.

0022286

gyermekei: József, Gergely, Péter, Sándor (szül. 1832—1842 között). Mihály testvérei: Ferencz, (szül. 1818), Antal (szül. 1822) és Imre (szül. 1828).

A család czímeres nemeslevelét 1615 augusztus 9-én nyerték II. Mátyástól, agilis B. János és Miklós testvérek s azt a horvát-szlavon-dalmát tartománygyűlésen 1616 április 18-án hirdettették ki. Az ebben adományozott czímer: kék pajzsban zöld hármas halmon két elsőlábával fehér mezei liliomot tartó, egymás felé fordult, ágaskodó arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbjában liliomot tartó, jobbra fordult koronás arany oroszlán. Takaró jobbról és balról: kék-arany.

Bersenyi. (Egyházasbersenyi) Elterjedt dunántúli család, melyből 1559 május 16-án Miksától, mint atyja, I. Ferdinánd helytartójától megerősítő adományt nyer a veszprémvármegyei Egyházasberseny birtokára néh. Egyházasbersenyi Bersenyi Kálmán fiának, Jánosnak fia György, a ki mostohaapja, anyjának, Zsófia asszonynak második férje, néh. Enderszegi-Csáffordi Orbános Balázs után Orbánosnak is neveztetett. Utódai átszármaztak Vas vármegyébe, a hol az 1756. évi nemességvizsgálatnál nemességük elismertetett, bár az izenkénti leszármazást nem igazolták Györgyig. Az itt Hetyén és Nemesmagasiban megtelepedett családnak három ága szakadt át vármegyénkbe, a XVIII. sz. második s a XIX. sz. első felében. Egyik águk a Kötcsén birtokos volt Antalok közé házasodott, de már a második-harmadik izen leányágra adta át itteni örökségét: az Ujváriakra, Padosokra, Robozokra. A másik ág Thulmon Magdolna által Sörnyén és Vrácsikon lett birtokossá. Ennek férje Bersenyi Benedek († Hetyén 1750 körül), gyermekeik: Ádám, János (szül. 1734) nőtlenek, István (szül. 1738), Benedek (szül. 1742, nős Horváth Zsófiával, gyermekeik elhaltak, özvegye utóbb, 1814 után, Kisfaludi Madarász Zsigmondné) és Éva (szül. 1740) Noszlopy Sándorné. István († 1808 körül) már Somogyban élt, nejével Oroszváry Erzsével († 1806—1808 között) nemzé Károlyt († 1806, 1800 óta nős Dely Terézzel), Istvánt, Józsefet és Terézt (Madarász Károlynét). Istvánnak első nejétől, Nagyalázsonyi Barcza Annától fia István, alszolgabíró, ki atyja öcscsének özvegyét, Váczy Borbálát vette nőül. Ettől gyermekei: Pongrácz (szül. 1822) és Lajos (szül. 1826). Istvánnak második nejétől, Csöglei Biró Annától, Sámuel és Thulmon Anna leányától gyermekei: Pál (szül. 1813, Nyitra megyébe szakadt), Julia Vajda Albertné, Jozefa Dávodi Bakó Lászlóné, Zsuzsa, Erzse és Jusztina Kosinczky Ferenczné. Józsefnek, id. István testvérének, ki 1816-ban esküdt és Váczy Borbálának, Mihály és Farkaspatay Farkas Zsófia leányának gyermekei: Imre-Pál szül. 1810, Némedy Annával, József szül. 1835 és Mátyás szül. 1840 atyja) esküdt, Etel (szül. 1811. Sipos Ferenczné), Móricz-József (szül. 1813, Augustin Annával [esk. 1837] Adalbert, Gusztáv és Sándor [szül. 1846], atyja) 1846-ban esküdt és Antal-Boldizsár (szül. 1814) vrácsiki birtokos. A család régebbi vagyoni helyzetét idősb Istvánnak és fiának ifjabb Istvánnak tékozlása nagyon megrendítette. Váczy Borbálával az addig lutheránus Bersenyiek tőle leszármazó tagjai katholikusokká lettek. A harmadik ágból Dániel, a költő, Benedek öcscsének, Mihálynak unokája, Lajos (1744—1819) és Thulman Rozália fia (szül. 1776 V. 6. † 1836 II. 24.) jött 1808-ban vármegyénkbe, Niklára. Itt 1818 november 9-én hirdettette ki nemességét. Dukai Takács Juliától gyermekei: Lidia (szül. 1800, Barcza Károlyné), Antal (szül. 1806), Farkas (szül. 1803. nős Rádóczi Gyarmathy Máriával) esküdt, majd alszolgabíró, 1849-ben Noszlopy Gáspár kormánybiztossága alatt első alispán; a Berzsenyi István-féle javak zártartója és László (szül. 1809) a szabadságharczban honvédtiszt.

Czímere (pecsét után, mert armálisa nincs), a mint azt az itteni családtagok használták: kék pajzsban zöld mezőn jobbjával görbe kardot tartó, balját ragadozásra nyujtó, jobbra fordult ágaskodó arany oroszlán. Sisakdísz: a koronán álló, felemelt jobbjával ágat tartó jobbra fordult madár (galamb, daru). Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Bezerédy (Bezerédi). Zala vármegye régi családja, mely 1430-ban nyer Zsigmond királytól czímereslevelet, 1456-ban V. Lászlótól, új adományt Bezeréd zala- és Lőrinte veszprémvármegyei birtokokra, melyekben 1564-ben Miksa is megerősíti. A család idők folytán elszaporodott, más vármegyékbe is elszármazott. Vármegyénkbe György és Beleznay Krisztina (özv. 1730) fiának, Istvánnak fia, Zsigmond költözött, ki Paiss Annával, Boldizsár és Antal Teréz leányával Nagybajomban lett birtokossá. Fiaik: Pál (1783—1846) a vármegyének hosszú időn át való levéltárnoka (kinek feleségétől Barát Annától fiai: Pál szül. 1827 és Elek szül. 1828), Boldizsár (1783—1845), nagybajomi birtokos (kinek Szentgyörgyi Horváth Erzsétől, Ferencz és Oszterhueber Anna leányától, gyermekei: Antal 1814, 1843-ban tiszti alügyész, nős Sümeghy Máriával és Boldizsár szül. 1816 nős Hertelendy Máriával), Miklós (szül. 1793) veszprémi kanonok, Márton (szül. 1795) pap és Gergely (szül. 1802) ügyvéd.

Czímere: vörössel és kékkel vágott balra dőlt pajzsban balra fordult, szájával háromágú korbácsot tartó fél arany oroszlán. Sisakdísz: a balra dőlt zárt sisakot fedő kék-vörös tekercsből kinövő pajzsbeli oroszlán. Takaró: mindkét oldalon kék-arany.

Bogyay (Várbogyay). Csallóközy régi család, mely előbb Zalába szakadt, innen vármegyénkbe jött át. Eredeti neve Bartalos, melyet Várbogya, Bogya helység után változtatott Bogyayra. Gergelynek fia, György, 1705 körül tünik föl Zala vármegyében, hol sümegi várkapitány lesz, több birtokot szerez. Fia József († 1752) Czuzy Krisztinával atyja Józsefnek, sármelléki birtokosnak (él 1786), kinek Lomniczai Skerlecz Máriától fia Péter († 1790 előtt), a familia Toposiana egyik tagját, Farkas Katalint, özvegy Dóczy Imrénét, Sándor és Topos Rozália leányát veszi felségül. Ezek három fia: Péter, Ignácz és László. Péter (1779—1839) átjön vármegyénkbe s anyja családi összeköttetései alapján könnyen helyezkedik itt be a jogi és társadalmi életbe. 1804 előtt tiszteletbeli ügyész, ekkor alszolgabíró, 1808—1817. kaposvári járási főszolgabíró, majd táblabíró. Nemességét csak 1824-ben hirdettette ki. Nejétől, Bezerédy Magdolnától, Zsigmond és Becsvölgyi Paiss Anna leányától gyermekei Miklós (nős Kund Antóniával), Elek (1812—1886, Domaniczky Teréziával, atyja Ödönnek, Kálmánnak, Ilkának Már Gyulánénak és Máriának Igmándy Aladárnénak) és Eleonora (szül. 1808) Bogyay Lajosné. Péter fivérének, Ignácznak Svastics Jozefától született fia, Lajos (1803—1875, Eleonora férje) és Sándor (1804—1864), a ki átjött neje, Fölső-Szelestey Guary Erzsének, József és Szalay Mária leányának remetepusztai birtokára. Ezek gyermekei (szül. 1829—1843) Ilona Kacskovics Jánosné, Gyula (nős Gulyás Emmával), Imre (nős Karay, másként Szabó Izabellával), Matild, Zsigmond (nős Balogh Szerénával), Géza

(nős Kacskovics Amáliával), Ferencz (nős Mille Gizellával) és Adél Szép Béláné. 1833-ban kihirdette itt nemességét a családnak Mádról Tolna vármegyébe, Kétyre szakadt ágból származott György is, de maga és vérsége is ott maradván. vármegyénkben szerepet nem játszott.

Czimere: kék pajzsban zöld mezőn jobbjában görbe kardot tartó jobbra fordult oroszlán. Sisakdísz: a koronán álló jobblábával követ tartó jobbra fordult daru. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Boronkay (Boronkai, Boronkai és Bezetei). Vármegyénkben már a mohácsi vész előtt is birtokos család. Állítólag 1476-ban nyert adományt Pál Boronkára. A török uralom alatt a felvidékre húzódott. Okmányosan igazolt egyenes őse István, ki 1662. évi november 1-én mint az érsekujvári magyar gyalogság fővajdája Dvornikovics Andrással adományt nyer a nyitravármegyei Nezetére. Nejétől Bajusz Erzsétől fia Tamás, kinek Hidvégy Erzsétől gyermekei: Mihály, Ferencz és László (nős Farkas Katával). Ferencz visszatelepszik Somogy vármegyébe, elveszi 1732-ben Fekete János özvegyét és örökösét, Niczky Juliát, kivel Szillen lesz részbirtokossá. Gyermekeik: György, 1767—1774-ig a vármegye főügyésze, a kinek nagy érdemei vannak az úrbéri ügyek rendezése körül, Pál és József. Györgynek Adamovics Annától (esk. 1770), kivel utóbb Kutast kapta, gyermekei: György (1776—1839), Borbála (unokatestvérének, Boronkay Miklósnak neje) és Czeczilia, Tallián Györgyné (esk. 1803.) Györgynek Reiter Annától gyermekei: Károly (szül. 1830), Lajos (szül. 1833), János (szül. 1834) és Anna Vasdinyei Sándorné. Pál, a főjegyző testvére, Fejér vármegyébe Ráczkeresztúrra költözvén, 1791 május 24-én nemesi bizonyitványt nyert. Feleségétől Csupor Karolintól gyermekei: Julia és Miklós, kinek unokatestvérétől, Boronkay Borbálától való leánya Mária Hertelendy Ferenczné. József, a főjegyző Györgynek legifjabb testvére, a vármegyének 1790, 1797 és 1802-ben országgyűlési követe, táblabíró; felesége Derghi Somogyi Borbála, a kinek az anyja jogán igényelt Lengyeltóti Lengyel családi birtokait visszaváltván, egyetlen leányát, Krisztiniát, gazdag hozománynyal adta férjhez gróf Festetics Imréhez.

A család czimere többszörös változáson ment át. Ferencz pecsétein a pajzs dombján nyugvó koronára támaszkodó keresztes zászlót tartó, jobbra nyúló kart használ, sisakdíszül a pajzsbeli karral. Györgynek, a főjegyzőnek pecsétjein a czimer: kék pajzsban zöld dombon arany koronára könyöklő, jobbról hatágú arany csillagtól, balról ezüst félholdtól kisért jobbra nyúló pánczéloskar három ezüst nyilat tart. Sisakdísz: a koronán nyugvó pajzsbeli kar. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst. Időnként eltérő czimert használt József, az országgyűlési követ: kék pajzsban lebegő arany koronán hármas patriárkakereszt. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbjával görbe kardot tartó jobbra fordult arany oroszlán. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Bosnyák. 1737 körül tünik föl vármegyénkben Bosnyák Márton és testvére János, Istvánnak, János fia István fiának és Babics Dorottyának († 1757) fiai. Márton nejével, Niczky Judittal (1718—1797), Mózesnek, báró Bakács Julianna fiának és Oszkó, másként Molnár Évának leányával birtokos lett 1760 körül Csehi. Túr, Magyaród stb. helységekben. Tíz gyermekük közül három fiukban: Józsefben, Jánosban és Mártonban, folytatódott a férfiág, mely ma már csak Márton utódaiban él. Idősb Márton leányai: (szül. 1736—1766) Borbála, Mosel Antal pozsonyi főharminczados neje, Erzsébet Fonyó Miklósné, Katalin Eperjessy Sámuelné, Magdolna, előbb Német Antalné, majd Szalay Györgyné, Teréz Galánthai Bessenyei László neje. Ifjabb Márton (1760—1814) első feleségével, Bolla Borbálával, atyja Annának, Szalay Jánosnénak, Juliánnának Szászbereki Váczy Antalnénak, Máriának Árvay Lajosnénak; második nejétől, Szentgyörgyvölgyi Juliánnától fia, Lajos (1814—1873), táblabíró, kinek Pelikán Karolinától gyermekei: Gusztáv, László, Károly, Mária Rihmer Kálmánné, Anna Szalay Bertalanné (szül. 1837—1852 közt). József, ifj. Márton bátyja, Bács vármegyébe ment át, egyetlen fia, Károly, Arad vármegyébe. Jánosnak, József és Márton testvérének Thassy Máriával való gyermekeiben magva szakadt.

A család adományozott czimere, melyet az 1631 május 18-án Bosniak Jónásnak, feleségének, Lichtberger Zsuzsának, és gyermekeiknek: Jeremiásnak, Jánosnak és Gábornak adományozott és Hont vármegyében kihirdetett nemeslevélben nyert: kék pajzsban zöld mezőn jobblábával két tollat, baljával három nyíló liliomot tartó jobbra fordult párducz. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbjával egyenes tört, baljában három liliomot tartó jobbra fordult párducz. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Botka (Széplaki, Szántói, Névedi). Előnevét nem a somogyi, hanem a zalavármegyei Szántóról, s a vasvármegyei Széplakról veszi. A Névedi előnévvel Mihály ága tünik fel. A család a Dunántúlnak elterjedt családja. Vármegyénkben, a hol Ferencz zalai és somogyi alispán (1630, 1647) fiának, Ferencznek már voltak birtokai, László, másik Ferencz fia (1730 - 1810) telepedett meg, feleségének, Hunkár Jusztinának, Antal és Szentviszlói Deseő Zsuzsa leányának nagygombai birtokán. Fiuk, József (1766—1832), Hermann Judittal, István és Kisbarnaki Farkas Julia leányával Bodrogon lesz birtokos. Ezek gyermekei: Pál és Antal (1809—1874), kinek Igmándy Jozefintől, Emanuel és von Otto Karolin leányától gyermekei: Sarolta Alsószilvágyi Gaál Jánosné és Antal. A másik ág — a Névedi — Bálint fiának, Mihálynak, Nádasi Terstyánszki Annával, József és Bodorfalvi Baranyai Anna leányával való házassága által lett itt birtokossá. Fiuk: János (él 1846), nejével Nedeczky Franciskával (1803—1882), Ferencz és Skerlecz Anna leányával atyja: Herminnek, Tallián Pálnénak, Ágnesnek, Igmándy Ignáczné, Imrének, Mihálynak, Lászlónak (nős Sényi Aglájával), Jánosnak és Viktóriának, Igmándy Benedeknének (szül. 1821—1830 között). Ez ág Gesztin volt birtokos.

Czimere: négyelt pajzs, a jobboldali felső és baloldali alsó kék mezőben, zöld pázsiton egymással szembe forduló, elsőlábaikkal hatágú arany csillagot tartó két arany oroszlán; a jobboldali alsó és baloldali felső vörös mezőben, zöld pázsitból kinövő terebélyes zöld fa. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbra fordult pajzsbeli oroszlán. Takaró: kék-arany, rövös-ezüst.

Csapody (Zalalövői). A visszaállított vármegyének jelentékeny családja, mely itt terjedelmes birtokjogokat vett át a Perneszyektől, de ellentétben osztályos rokonaikkal, a Talliánokkal, ilyeneket alig származtatott tovább. Alapítója István, ki 1626-ban atyjával és testvéreivel czímereslevelet nyer. István fia István († 1702 körül), Perneszy Zsófiával (ház. kb. 1670) somogyi birtokos lesz; leányuk, Kata, Szala-patakai Nagy, másként Gábor Györgynek, Mária Rosty László-

nak hitvese, fiuk Ferencz († 1762) 1759 óta a család legidősb tagja s iratainak őrzője, birtokjogainak tisztázója. Ő szerzi meg a kihaló Vukovics-ág birtokait a Csapodyak részére. Ennek Szentviszlói Dezső Máriától, Ferencz és Gaiger Magdolna leányától, fia József († 1764), 1753—1764. az újonnan felállított igali járás főszolgabirája, négy fitestvér közül a család egyetlen továbbterjesztője. Nejével, Döry Anna Máriával, Ignácz és Bezerédi Julia leányával, fiai: Gábor és Ferencz, leánya Borbála († 1816) Gyömörey Györgyné. Ferencz († 1800) katona lett, magtalan; Gábor († 1824) résztvesz a vármegye ügyeinek intézésében, 1790—1800 közt az igali járás főszolgabirája, 1806-ban másod- 1807-ben Inkey Károly lemondása után 1813-ig első alispán. Feleségével, Terstyanszky Erzsével, Józsefnek Bodorfalvi Baranyay Annától való leányával, egyetlen fia Pál 1808—1859), ki családját sírba vitte és vagyonát elpazarolta. A Csapodyak birtokaiból birtokoltak a vármegyénkben Ferencz leánya Borbála, Forintos Gáborné leányának, Jozefának kezével Nemeskéri Kiss János és Erzse, Skublics Jánosné után időlegesen a Skublics család.

Czímere: vörös pajzsban zöld dombon álló természetes színű, felemelt, kiterjesztett farkú, csőrével gyémántköves aranygyűrűt tartó jobbra fordult páva. Sisakdisz: a koronából kinövő, a pajzsbeli gyűrűvel megrakott kiterjesztett pávafark. Takaró: vörös-ezüst, zöld-ezüst.

Csépán (Györgyfalvi). Régi zalavármegyei család, mely az előnevet adó Györgyfalván már 1513-ban birtokos. E községre 1550-ben János és néh. Balázs fiai: Bertalan és István, megerősítést nyernek I. Ferdinándtól. Egyes tagjai innen elszármaztak Vas vármegyébe, majd innen Komárommegyébe szakadtak. Itt igazolták nemességüket 1785-ben István fiának, Jánosnak fiai: János, ki református pap lett Nagybajomban, majd Alsokon, Hedrehelyen († 1805) és István (szül. 1760 vagy 1762, † 1830). Ez mind ügyvéd előkelő helyet biztosított magának a vármegyében, bár nejével, Hültl Annával, Ferencz szigetvári császári élelmezési tiszt és Birisics Juliánna leányával, Andricsné végrendeleti örökösnőjével ngyan jelentékeny vagyont kapott, de nem rokoni összeköttetéseket. 1813—1817-ig vármegyei tiszti főügyész, a belső-somogyi ref. egyháznak 1798-tól haláláig gondnoka. Gyermekei Antal (szül. 1808), ki 1833—1839-ig alszolgabíró, 1848-ban a babócsai járás főszolgabirája (az alkotmányos időben újra hivatalt vállalt, 1889-ig), Amália Szerdahelyi Ferenczné, Karolina Domaniczky Boldizsárné, Teréz Lehner Jánosné, Krisztina Hochreiter Bertalanné és József (szül. 1814—1888). 1839-ben esküdt. Ez Domaniczky Máriával atyja Apollóniának (szül. 1840), Sárközy Dénesnének és Karolinának, Kacskovics Kálmánnénak. A család férfiága kihalt.

Czímere: vörös pajzsban zöld mezőn, jobbjában három búzakalászt tartó, balját ragadozásra nyujtó jobbra fordult arany oroszlán. Sisakdisz: a koronán nyugvó, görbe kardot tartó, jobbra nyúló kar.

Csorba (Szakácsi). A nemességet 1834 május 30-án nyerte József (szül. 1787), vármegyénknek 1817 óta főorvosa, és Bél Mátyás után első monografusa (1857), nejétől Paczkó Jozefától való gyermekei: Sándor (szül. 1817, 1843-ban levéltári tisztviselő), Ede (szül. 1819, 1843-ban Baranya vármegyében jegyző), Rudolf (szül. 1821, 1843-ban gazdatiszt), Gusztáv (szül. 1823, 1843-ban orvos), József, Albert, Lajos, Viktor (szül. 1828—1834 közt) és Hermin, a Henesey József magszakadásával a koronára szállt szakácsi birtokrésznek és „Szakácsi" előnévnek adományozásával. A nemességet vármegyénkben, Baranyában és Pest vármegyében is kihirdettették. Józsefnek a nemesítés után született fia, Gyula (szül. 1841).

Czímere: ezüst jobbharánt pólyával megrakott pajzs alsó vörös mezejében jobbjában kivont kardot tartó, balját kardja hüvelyén nyugtató szembe fordult páncélos vitéz; a felső kék mezőben három (felül két, alul egy) lebegő hatágú arany csillag. Sisakdisz: a koronán álló, jobbjával kék tulipánt tartó jobbra fordult hattyú. Takaró: kék-ezüst, vörös-ezüst.

Czindery (Nagyatádi). Varasdvármegyei eredetű család, melyet régi birtokigények kötöttek és hoztak a törökök kiűzése után a vármegyébe. 1573-ban Miksa királytól Pál nyeri Nagyatádot és nyolcz más községet. Bár ez adományozás hitelességét többször kétségbevonták, utódai mégis birtokában maradtak Nagyatádnak. Másik jogigénye a családnak az Istvánffy családból való leszármazásából fakadt. Istvánffy Miklós 1599-ben adományul nyerte Ladot és tartozékait, melyek a török kiűzetése után a Rindsmaulok kezére jutottak. Istvánffynak és Bajnai Both Erzsének leánya, Orsolya Lipcsey Jánosné, ennek gyermeke, Lipcsey Erzse Szomszédvári báró Malakóczy Miklósné, kinek fia Miklós leányát, Évát, Czindery György varasdvármegyei alispánhoz adta férjhez. Ennek második neje Budacsky Klára. Györgynek, ki 1737-ben végrendelkezik, gyermekei: János, Donát, Ignácz és László (ezek első nejétől), valamint Jakab, György, Terézia és Franciska (lehet, hogy a másodiktól). Ignácz (Ferenczneb) felesége Adamovics Anna, ki férjével együtt 1755-ben végrendelkezik; Donáté Adamovics Erzse, ki 1784-ben mint özvegy a nagyatádi kórház részére 6000 forintot hagyományoz. Ignácz-Ferencz tisztázza a vagyoni jogigényeket, a Rindsmaulok által birt Istvánffy-részt vissza is szerzi. Leánya Mária-Jozefa Tallián Lászlóné; fia Rókus-Ignácz (1730—1792), kinek első neje (Okányi) Szlávy Rozália, második felesége Wächtler Julia. Rókusnak első nejétől fia Pál, 1795-ben másodalispán, előbb országgyűlési követ, Tolnai Festetics Máriától atyja Lajosnak és Adelheidnek, báró Mesznil Jánosnénak, Lajos atyja előtt elhalván, Pál halálával ennek birtokai féltestvérére, Lászlóra (1792—1860) Wächtler Julia fiára szálltak át. László élénk részt vett a közéletben. 1830—1840-ig első alispán, 1846-ban főispán, 1849-ben rövid ideig királyi biztos. A közkórháznak pártfogója, a lótenyésztésnek fellendítője. 1832-ben megszerzi bátyja feleségének fivérétől, Festetics Lajostól Szigetvárt és uradalmát. Nejétől, Döry Teklától (esk. 1814) csak leányai maradtak; Julia gróf Festetics Rudolfné (1815—1860) és Mária (1816—1847) báró Wenkheim Viktorné. Ez utóbbinak két gyermeke: Béla és Leontin, gróf Andrássy Aladárné, örökölte öragatyjának összes birtokait.

A család czímereslevelet állítólag 1574-ben nyert. Pecsét után czímere ez: hasított pajzs jobboldali kék mezejében zöld pázsiton vörösruhás, kucsmás, sárgacsizmás, zöldöves, fölemelt jobbjában aranymarkolatú görbe kardot, baljában levágott török fejet tartó, szembe fordult vitéz áll; a baloldali ezüst mezőben lebegő arany fészken három fiát feltépett melléből vérrel tápláló pelikán. Sisakdisz . a koronából kinövő pajzsbeli vitéz. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Deseő (Szentviszlói). 1609 deczember 31-én nyer megerősítő adományt Szentviszlói Deseő György és felesége, Tarródi Erzse, egész Nagygomba községre és Berjeg- és Keleviz-pusztákra, melyeket már ősei birtak, s azokba a vasvárszombathelyi káptalan által 1610-ben be is vezettettek. A család a török uralom idején Vas és Somogy vármegyékben élt. Az adományos Györgynek fiai: János és György. Jánosnak feleségétől Nádasdy Borbálától fiai: Tamás és István. Tamás (él 1696) felesége Jankovics leány, leányuk Krisztina Hertelendy László neje (él 1718). Ezek leányai: Julia Kanicsár Pálné, Rozália előbb Skerleczné, majd Deseő Imréné, és Klára Boross Ferenczné. Istvánnak Majkó (vagy Márki) Judittól leányai: Katalin Koltay Ádámné, Erzse Pados Mártonné. János ága e leányok fitestvéreiben kihalt; a leányági utódok az örökölt birtokrészeket elaprózták. Györgynek (él 1641) Svastics Borbálától fia Zsigmond (él 1667), kinek Gusics Zsófiától gyermekei: Ferencz, György, Ádám (élnek 1718). Krisztina Palotay Istvánné, Erzse Kelezné, Kata Mohos Jánosné (élnek 1726). Ferencz — úgy látszik — kihalt; Györgynek felesége Khem Anna (1720), kitől gyermekei János és Pál, Károlynak atyja. Ádám 1724—1748-ig a kanizsai járás főszolgabirája; ő a család fiágának továbbterjesztője. Fiai: József és Imre. József atyja után 1774-ig kanizsai járási főszolgabíró; férfiutóda nem maradt Imre († 1779 előtt), ki a vármegye partikuláris (járási) perczeptora volt, feleségével, Hertelendy Rozáliával atyja Imrének és Ádámnak, kik 1779-ben osztoznak meg örökségükön. Ifj. Imre (*1751) szintén partikuláris preczeptor; feleségével, Rosty Jusztinával (*1761), János és Pulay Rozália leányával nemzé Juditot, ki gróf Forgách Xav. Ferenczczel való házassága által a Forgáchok ú. n. „gombai“ ágának vitte az egykori Deseő-vagyon legnagyobb részét. Ádám Temes vármegyébe szakadt, a hol 1785-ben főszolgabíró; ugyanekkor vármegyénktől leszármazásáról és nemességéről bizonyítványt nyer. A fiág, mely vármegyénkben már nem birtokos, benne folytatódik.

Czímere: a pajzsban szembe néző forgós, sisakos fej; sisakdísze: a koronából kinövő, jobbra fordult, balját ragadozásra nyujtó, jobbjával török fővel tűzött kardot tartó oroszlán.

Domaniczky. Nem annyira közszereplésével, mint inkább örökölt és szerzett birtokjogainak leányágon továbbadásával nevezetes családja a vármegyének. Trencsénmegyei eredetű, a hol Imrének és Blaskovics Zsuzsánnának fia János (szül. 1725) 1752-ben igazolja nemességét. Lipthay Annától fiai: József, László, János és Pál (szül. 1751—1757 közt) 1786-ban nemesi bizonyítványt vesznek ki s azt Zalában kihirdettetik. János (1755—1831) feleségével, Bencsák Terézzel (szül. 1765), Péter és a Bükkösdön 1522 óta birtokos Radovani Keczer család leányági jogutódjának Sygher (Zsiger) Krisztina leányával, itt megtelepedvén, nemességét 1807-ben meghirdettette. Gyermekeik: Ferencz alszolgabíró, János (szül. 1789, nőtlen), Krisztina Felsőpiri Péry Ignáczné és Boldizsár. Ferencznek (szül. 1787) felesége Hoehleitner Teréz (esk. 1811), gyermekeik: (szül. 1812—1821) Julia, Horváth Sándor beleznai birtokos neje, Teréz Bogyay Ödönné, Mária Csépán Józsefné és Simon (nős Pászthory Natáliával). Ferencz szerezte Slanjet Horvátországban, a hová ága 1842-ben átköltözött. Boldizsár (1809—1887) vétellel Csákányban szerez birtokot. Csak leányai maradtak nejétől Csépán Karolintól: Kornélia (szül. 1834) Hertelendy Lászlóné és Klementina (szül. 1842) Boronkay Károlyné. A férfiág csak a Trencsénből elszakadt másik két testvér, József és Pál utódaiban él, de már a vármegyén kívül.

Czímere: kék pajzsban lebegő arany koronán álló, nyakán hátulról nyíllal átlőtt, kiterjesztett szárnyú, jobbra fordult galamb. Sisakdísz a koronán álló pajzsbeli galamb.

Esterházy (Galánthai és Fraknói, herezeg). A Csallóközből eredt Salamon-nemzetségnek legmagasabbra emelkedett családja, melynek nagyságát és gazdagságát Ferencz pozsonyvármegyei (1584) alispánnak Illésházy Zsófiától való fia, Miklós (1582—1645) nádor alapozta meg, 1611-ben nőül veszi Dersffy Orsolyát, Szerdahelyi Dersffy Ferencz és Lanzséri Császár Orsolya leányát, kivel vármegyénkben kapta a családja kezén ma is meglevő birtokokat. Fia, Pál, (1635—1712) 1681-ben nádor, 1687-ben elsőszülött régi joggal római szent birodalmi herezeggé lesz, mely rangot 1712-ben III. Károly összes fiutódaira is kiterjeszté, megadván neki a pénzverés és nemesíthetés jogát is. Birtokai — melyek 1726-ban vármegyénkben 20 községre és 23 pusztára terjedtek — már ekkor elsőszülöttségi hitbizományként öröklődtek át. Fiát, Mihályt, kinek csak leányai voltak, József követte († 1721), kinek báró Gilleis Máriától fia Pál-Antal († 1762), a harmadik és Miklós (1714—1790), a negyedik herezeg, ki II. Józseftől megnyerte 1783-ban a herezegi méltóságnak a nőivadékokra való kiterjesztését. Gróf Weissenwolf Erzsébettől fia Antal tábornok (1738—1794), ennek gróf Erdődy Teréztől fia Miklós táborszernagy (1765—1833), ki 1804-ben megvette a németbirodalmi közvetlen kapcsolatot (területi felségjogot) adó edelstetteni uradalmat, miáltal családját az egyenrangú családok közé emelte. Ennek Liechtenstein Mária-Jozefa herczegnőtől gyermeke Pál-Antal (1786—1866) diplomata, kinek Phurn-Taxis Mária Teréziától egyetlen fia Miklós-Pál (szül. 1817), Villiers Sára Friderikával atyja Pálnak (szül. 1843), kinek nejétől, gróf Trautmannsdorf Máriától örököse Miklós. Miklós táborszernagy és fia Pál a vármegye kulturális és Kaposvár város gazdasági törekvéseinek áldozatkész pártolói voltak. E nagyvagyonú család — hitbizományilag lekötött birtokai osztály alá nem esvén — a beházasodott családokat nem tette vármegyénkben birtokossá. 1726-ban birtokos volt nálunk a grófi ág egy tagja, János is, a később Hunyady kézre átment Szillen, Csomán, de nem tudjuk mily alapon.

A család ősi nemesi czímere: kék pajzsban lebegő arany leveleskoronán álló, jobbjával aranymarkolatú görbe kardot, kinyujtott baljában zöldszárú és levelű, aranynyal futtatott három vörös rózsát tartó jobbra fordult koronás arany griff. Sisakdísz: a koronából kinövő, pajzsbeli griff. Takaró: kék-arany, vörös-arany.

A herczegi czímer: arany L betűvel díszített s herczegi koronával fedett fekete szívpajzsszal megrakott négyelt pajzs, jobb felső és bal alsó kék mezejében az ősi czímer (egymással szembe fordított) griffje; vörössel és ezüsttel vágott, jobb alsó és bal felső mezejében felül az osztó vonalból kinövő, bal- és jobblábával zöldszárú és levelű három fehér rózsát tartó lefelé fordult koronás arany oroszlán, alul aranynyal futtatott három ötszirmú vörös rózsa. Sisak nincs. A czímert herczegi korona alatt herczegi palást övezi.

Farkas (Kisbarnaki). Régi zalavármegyei család, mely ott több községben volt birtokos, főleg Edericsen, vármegyénkben Visontához formált igénnyt. Egyik tagja, Gábor († 1735), Dávodi

Hermann.

Hochreiter.

Inkey.

Kacskovics.

Jankovics.

Kiss (Nemeskéri).

Koroknay.

Lehner.

Márffy.

Madarász.

Bakó Juditot bírta nőül. Gyermekeik: Sándor, Gábor, József, Erzsébet Beck Sándorné, Anna Hertelendy Zsigmondné, Judith Horváth Lászlóné (1767-ben mindhárom özv.) és Krisztina, előbb Prosznyák Jánosné, 1767-ben Rákos Ádámné. József 1768-ban vármegyénk táblabírája, 1755 körül telepedett meg Osztopánban, felesége Szentkirályszabadjai Márffy Anna birtokán. Gyermekeik: Judith Siklósy Jánosné, Ignácz (kinek leánya Mária), Erzsébet Szabó Istvánné, Terézia és Rozália, Bácsmegyey Károlyné és Jánosné, Juliánna (szül. 1755) (H)Ermon Istvánné, Anna Edvi Illés Ferenczné. Ez ágnak, Gábor is magtalan lévén, magva szakadt. Sándor, ki 1746—1752 között a szigeti járás főszolgabírája. Ez első nejével Topos Rozáliával Pusztakovácsiban lett birtokos. Ettől gyermekei: Pál, János, Katalin Márffy Jánosné, Judith Dóczy Imréné, majd Bogyay Péterné és Júlia (1748—1804) Barcza Zsigmondné. Második nejétől, Anczfelder Mariannától, előbb özv. Zily Jánosnétól, gyermekei nem maradtak. Pál, eskiidt és alszolgabíró és János magtalanok. A „Kisbarnaki" előnevet Sándor és ága állandóan használta.

Címere: kék pajzsban zöld mezőn zöldlombos pálmafa alatt jobbról ágaskodó farkas, balról álló oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbjával török fővel tűzött kardot tartó jobbra fordult arany oroszlán. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Festetics. (Tolnai, nemes, gróf és újabban herczeg). Nemesi ágon való virágzása korában a vármegyei, társadalmi és jogéletnek egyik legkiválóbb családja, mely nemzedékeken át egyszersmind bámulatos vagyonszerzőtehetséget mutatott. A család kimutatható első őse Jánosnak (vagy Sopron vármegye 1769. évi igazolása szerint Istvánnak) Zakmándy Katától fia 1640 körül élt, Pál Sopron városában telepedik meg. Feleségétől, Kisunyomi Bornemisza Orsolyától, Gergely és Ztharjakovics Kata leányával fia Pál, ki 1720 körül osztoztatta meg gyermekeit, az első feleségétől Toldy Annától született Ferencz fia maradékainak és négy leányának pénzben adván ki részüket, minden — már akkor jelentékeny — birtokát Fitter János és Nagybucsányi Bucsány Zsuzsa leányától, Erzsébettől született József és Kristóf fiának hagyván. Ezek nővére Erzse Ghilányi János generális neje. Pál már bírta a balatonkeresztúri és toponári jószágot. József (szül. 1694) katona lett, a Mária Terézia alatti háborúkban tábornagyságig emelkedett. Szentgyörgyi Horváth Erzsébettől, József és Mezőszegedi Szegedy Borbála leányától fiai: Pál (1725—1782) kanczellária tanácsos és Károly 1766 november 5-én grófi rangra emeltetvén, az idősb grófi ágnak lettek alapítói, a melyből vármegyénkhez egyediil Rudolfot (1802—1851) fűzték családi kapcsok, neje Czindery Julia, László és Döry Tekla által. Kristóf elsősorban vagyonszerzőtehetség; az ősiségi jog teljes ismerete s magasra emelkedett közpályája ebben nagy segítségére van. 1727-ben Madarász helyébe alispánná lesz s marad 1736-ig, megelőzőleg már követe a vármegyének az 1722-iki országgyűlésen. Később szeptemvirré lesz († 1769), 1736 előtt megszerzi Prie márkitól a csurgói uradalmat (16 községet és 11 pusztát), a megyén kívül a keszthelyi, kemendi (ollári) zalavármegyei, vasvári és hegyháti uradalmakat a Gersei Pethő családtól. Nejétől, Mezőszegedi Szegedy Juditól, bátyja nejének féltestvérétől, Telekesi Török Kata leányától fiai: Pál és Lajos (a kik részére 1765-ben két hitbizományt alapított, a keszthelyit és a toponárit). Judit báró Vécsey Istvánné, Borbála Szarka Istvánné, Kata Vranesics Pálné és Teréz Hunyady Elekné. Pál (1725—1782) a kincstár szolgálatába lépett, mint ennek alelnöke 1772-ben gróffá lesz. Nejétől, Bossányi Juliától gyermekei: György (1754—1819), Imre, Julia gróf Széchenyi Ferenczné, Istvánnak anyja, György, a Georgikon alapítója, vármegyénkben a keszthelyi hitbizományokhoz tartozó 105 ezer hold ura; gyarapította vagyonát az ágában magvaszakadt Sallér István leányának a Somlyay-Faiszy-örökségből eredt tetemes vagyonával. Fia László (1786—1846), kinek Hochenzollern-Hechingen Jozefa hercegnőtől fia György (1815—1883), ezé gróf Erdődy Eugéniától, Kajetán és br. Lerchenfeld-Premberg Ernesztina leányától Tassiló herczeg (szül. 1850), Imre (1763—1847) nejével, Boronkay Krisztinával, József és Derghy Somogyi Borbála leányával nyer jelentékeny birtokot, melyet azonban fia Miklós († 1857) elvesztett. Kristófnak, az alispánnak, második fia Lajos, († 1798) az akkor toponárinak nevezett hitbizományt kapta. Ő a vármegye első másodalispánja, 1760-tól 1774-ig. 1769-ben megveszi Szily Ádámtól Szigetvárt, mely 1832-ig volt családja kezén. Nejétől, Nagyjókai Farkas Krisztinától, Gáspár és Galánthai Balogh Anna leányától gyermekei: Kristóf (1762—1788) vármegyei aljegyző, Antal, kinek a böhönyei, Lajos, kinek a hárságyi és szigetvári, János, kinek a toponári uradalom jutott és Mária Krisztina Czindery Pálné. János a francziák ellen Győrnél esett el, Lajos magtalanul halt el. Antal (1764—1853) az igy kezében összpontosult birtokokat még a veszprémvármegyei déghi uradalommal növelte. Ága, mely 1857-ben osztrák, 1874-ben magyar grófi rangot nyert, Déghi-ág néven ismeretes. Báró Splényi Józefától fiai: Ágoston (1805—1882, gróf Almásy Etelkával atyja Pálnak, szül. 1841, a déghi és böhönyei uradalom birtokosának), Sámuel (1806—1862, gróf Raczynska Vandával atyja Imrének, a csertői uradalom birtokosának) és Dénesnek (szül. 1813), kinek nejétől, gróf Zichy Karolinától gyermekei: Kálmán (szül. 1847), Vilmos (szül. 1848) és Mária gróf Draskovics Pálné.

A család nemesi (ősi) czímere: kék pajzsban lebegő arany koronán álló, belső lábukkal aranymarkolatú egyenes kardot tartó, külső lábaikat egymás felé nyujtó, egymással szembe fordult két arany oroszlán. Sisakdísz: a koronán álló, felemelt jobblábában követ tartó, jobbra fordult darn. Takaró: mindkét oldalt arany-kék. E czímert megtartotta az 1772-ben gróffá tett ifjabb ág is.

Forgách (Ghymesi és Gácsi, gróf). A terebélyes Hont-Pázmán-nemzetségnek hajtása. Ivanes fia, Ivánka, nyeri 1226-ban Ghymest. Fiának, Andrásnak fia, András, atyja Miklósnak, ki 1307 körül már Forgách névvel szerepel. Ennek fiától, Miklóstól fia Balázs, Mária királynő párthíve, ki Gácsot kapja, mely azonban magtalan kimúlta után atyja testvérének, Andrásnak fiára, Péterre szállt. Ennek unokáiban válik szét a ghymesi és a gácsi vonal. A ghymesi vonalon András (1645—1683) 1676 május 11-én grófi rangot nyer. Másodszülött dédunokájának, Istvánnak (szül. 1726) fia Tadé gróf Taaffe N-től fia Ferencz-Xaver (1783—1862), ki 1812-ben feleségül vette Szentviszlói Deseő Juditot (1791—1873) s vele alapítá az úgynevezett gombai ágat, mely a ghymesi idősb ág kihaltával a ghymesi és ghymeskosztolányi hitbizomány élvezetébe lép. Gyermekeik: Móricz (1813—1880) ezredes, Ágoston volt esztergomi nagyprépost (szül. 1814) és Antal (szül. 1818), Mórnak báró Biella Emiliától fia Károly (szül. 1840), nős gróf Migazzi Engéniával,

Vilmos és Marczibányi Antónia leányával. Antal (szül. 1818), nős báró Majthényi Annával (szül. 1831), István és Tarródházi Kiss Teréz, özvegy Pallini Inkey Antalné leányával.

Gaál (Alsószilvágyi). Egyike az 1717-ben Alsószilvágyra adományt nyert, de már régebben is nemes családoknak. Címereslevelet 1625-ben kap (Gáll névirással) Tamás és testvére András. Tamás fia Miklós, ezé Miklós, ezé András, ezé György, kinek nejétől, Mankóbükki Horváth Erzsétől egyik fia László 1774–1790 a kanizsai járás főszolgabírája, a mikor, a jozefinus rendszer vége felé, Paiss Boldizsár után első alispánná lesz s marad 1800-ig. Feleségével, Tallián Máriával, Ádám és Tevely Teréz lányával Kaposmérőn lesz birtokossá; fiuk József (szül. 1789), kinek Gussits Juliától, János és (Szehénfalvi) Király Julia leányától fiai: Alajos (szül. 1817), Ferdinánd (szül. 1819) és Boldizsár (szül. 1822). Alajosnak Nagyalázsonyi Barcza Johannától, Károly és Mentler Jozefa leányától fia János (szül. 1842, nős Botka Saroltával, Antal és Igmándy Anna-Jozefin leányával).

Címere: kék pajzsban, hármas zöld halom koronás kiemelkedő középdombján, jobbról hatágú arany csillagtól kísért, kiterjesztett szárnyú, nyitottcsőrű, kukorékoló, jobbra fordult kakas. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli kakas. Takaró: vörös-ezüst, kék-arany.

Gaal (Gyulai). Két század óta a vármegyének egyik legbefolyásosabb családja, melylyel — úgy látszik — már a mohácsi vész előtt van némi összeköttetése. A család ismert első egyenes őse Gál ispán, kinek édes testvére Póka János Béczi és Viszi előnévvel fordult elő. Gál († 1520) Frangepán Beatrix, Korvin János özvegye, második férjének, Brandenburgi Györgynek szolgálatába lépett. 1514-ben gyulai várnagy és udvarbíró, a hol feleségével, Somogyi Krisztina (él 1553), Benedek ottani jómódú polgár leányával, maga is szabad háztulajdonos. Ez időben veszi fel „Gyulai" előnevet. 1518-ban az egykori Zaránd vármegyében fekvő Megyes helységet nyeri II. Lajostól. Fiai: György, András, István és Bertalan, leánya, Kata és özvegye Krisztina megerősítést szereznek Gálnak későbbi szerzeményére, ezek közt az Istvánnak jutott Fövényesre is. Andrásnak (él 1772) Gyulán nehéz helyzete volt részint a reformátorokkal szemben tanusított türelmetlensége, részint a török előnyomulása miatt. Fia Mihály (szül. 1557), ezé György (él 1647) Nagy-Tárkányban telepszik meg. Fuló Erzsétől fiai: András és István (él 1698) nyitrai várkapitány. Ez megszerzi Szigetgyarmatot Barsmegyében; Malonyay Annával fiai: László, Gábor és Sándor. László a Barsban maradt ág őse; Gábort († 1754), ki a család jogainak kutatója volt, tán épp a Póka-rokonság keresése hozta vármegyénkbe. Itt csakhamar birtokos lesz, 1730-ban megveszi a Rindsmauloktól Büssűt, Batét, Béczet, melyekre 1741-ben megerősítő adományt szerez. Első nejével, Simonyi Máriával gyermekei: Kata Perczel Józsefné, Krisztina Posgay Zsigmondné, Gábor és Elek, a kik visszamentek Bars megyébe. Második feleségével, Kazy Juliával fiai: József, Antal, Kristóf, Ignácz, leánya, Kata, Désán Imréné. József 1753—1771 szigeti és kaposvári járási főszolgabíró, nejével, Nemeskéri Kiss Zsófiával (1738—1798), Sándor és Daróczy Zsófia leányával folytatta ágát, a mely Baranya vármegyébe is átszármazott. Antal 1767—1774 igali főszolgabíró, nős Szentgyörgyi Horváth Erzsével, László és báró Bakacs Orsolya leányával, kitől fia nem maradt. Kristóf (szül. 1749, † 1779) 1790—1795-ig másodalispán; nejével Bene Katalin Erzsével, Pál és Kvassowszky Éva nyitra- és tolnamegyei birtokosok leányával, atyja Antóniának, Wyndsori Martyn Róbert kamarás nejének, Istvánnak és Györgynek. István (1784—1863) 1812-ben aljegyző; nejével, Doctingen Anna bárónővel atyja Istvánnak (1816—1898, nős Pöck Szidónia bárónővel) volt büssűi földbirtokosnak. György (1787—1860) Somogyi Antóniával, Ádám és Mérey Antónia leányával atyja Dénesnek (szül. 1832, nős báró Pongrácz Matilddal, majd Torma Máriával), ki Batét birta és Lőrincznek (szül. 1844), ki Rendesi Bárány Matilddal Bogláron lett birtokossá.

Címere: kék pajzsban, zöld halmon álló, jobbjával torkán átdöfött kard markolatát tartó jobbra fordult arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli oroszlán. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Gáspár. Mint taxálista család tünik fel a megyében, Libiczkozmán; 1790-ben vétetik fel a nemesi lajstromba István (Ferencz fia). Feleségétől, Bekovics Magdolnától fia József (szül. 1774), 1843-ban megyei esküdt, neje Szüts Anna, gyermekeik: Pál (szül. 1812) szintén esküdt, Menyhárt. 1848-ban honvéd, Boldizsár mérnök, Elek és Lajos (szül. 1824). A XIX. század 40-es éveiben Kaposvárra költözött a család.

Címere: a pajzsban jobbra vágtató két lovaskatona jobbjában kivont kardot tart; sisakdísz a koronából kinövő, két tollával kifelé fordult sasszárny közt hatágú csillag.

Gludovácz (Petőházi). 1706 július 25-én nyert címereslevelet János és fivére, András, melyet 1707 márczius 27-én Sopron vármegyében hirdettettek ki. János fia, Ferdinánd, a kőszegi révnél vámszedő, átszármazott Baranyamegyébe. Feleségétől, Gludovácz Klárától fia János-Márton (szül. 1738), Verőcze vármegye táblabírája, 1793-ban nemesi bizonyságlevelet vált ki. Ennek neje Lukafalvi Zarka Éva, fiuk Ferencz (szül. 1773) kir. tanácsos, a nagybátyja, Gludovácz Józseftől örökölt tekintélyes somogyvármegyei birtokokra költözött s itt 1824-ben igazolta nemességét. Felesége báró Mikos Antónia, kitől több gyermeke volt: József (szül. 1811), János stb. Ezek kezén a vagyon elveszett, úgy hogy József 1843-ban már csak Polányban birtokos, János pedig haszonbérlő lesz. József (az örökhagyó), ki anyja, a Lengyeltóti Lengyel családtól nagy örökjogot örökölt, Bertalan Juliának és Gludovácz Ferencznek, a társszerző András fiának volt fia, részben az akkori fejérvári custodiatus birtokában volt mernyei uradalomban, részben Szentgyörgyi Horváth Zsigmonddal másutt fekvő bérletekkel óriási vagyont gyűjtvén, visszaszerezte nagy részét az egykori Somlyai-Fajszy jussnak s abban végrendeletileg a Gludováczokat és nővérének, Magdolnának, Márffy Istvánnénak gyermekeit részesítette.

Címere: kék pajzsban zöld mezőn jobbra fordult ágaskodó leopárd, első jobbjával a zöldleveles koszorút, ballábával a koszorún átdugott aranymarkolatú görbe kardot tart. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli leopárd. Takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Gosztlhony (Gosztonyi). Vas vármegyéből származó család, mely vármegyénkbe a XIX. század elején költözött. Első ismert őse Miklós, kinek gyermekeit: Miklós és Mihály várjobbágyokat, atyjukat s ennek testvéreit: Mátét és Fülöpöt, István 1269-ben megnemesíti és Kövesszarvával megajándékozza. A vármegyénkbe szakadt ág közvetlen őse Péter, ki 1733-ban Salfán lakott.

Fia László, ezé László, kinek Korcsmáros Klárától (ház. 1785) fia István (szül. 1791, † 1872), ki Kovács. másként Gyergyevics Beatrixxal (ház. 1828) István és Szalapatakai Nagy Mária leányával Nagybajomban és Pusztakovácsin lett birtokossá. Fiuk Lajos (1828—1886) nős volt Derecskei Fodor Teklával, János és Nagyszigeti Szily Julia leányával és Ida Kacskovics Mihályné.

Címere, melyet Mátyás királytól 1467-ben nyert Kövesszarvi, másként Goszthoni Tamás mester pécsi kanonok, testvérei, Miklós és Gáspár, és atyjokfia Orbán: kék pajzsban lebegő arany koronából oszlopszerűen kiemelkedő, hegyével jobbra nyúló, ezüstkürtöt tartó vörösruhás jobbkar. Sisakdísz: a balra dűlő sisak koronájából kinövő pajzsbeli kar. Takarók mindkét oldalon: kék-vörös.

Grubanovics. 1696 június 12-én nyert címereslevelet Pál, felesége, Frank Veronika, testvérei: Jakab és Mátyás, melyet Sopron vármegyében hirdettettek ki. A család Karádon tünik fel 1743-ban, Antal személyében, ki püspöki gazdatiszt volt. Ennek fia Pál esküdt, kinek Kamper Teréztől fia, Pál (szül. 1811), karádi birtokos. Ennek Felsőeőri Nagy Juliától fiai: Gyula (szül. 1836), Béla (szül. 1838) és Géza (szül. 1840, nős Felsőeőri Nagy Jankával, Ferencz és Kacskovics Mária leányával).

Címere: kék pajzsban zöld mezőn jobbjával kardot tartó, balját ragadozásra nyujtó arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli oroszlán. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Guzits (Sorkikisfaludi). Vas vármegyéből jött át az 1719-ben Sorkikisfaludra adományt nyert Jánosnak István nevű fia, ki nálunk rendesen Imre néven szerepelt, 1746 előtt vármegyénkbe, hol esküdti tisztet viselt. Tabon telepedett le, nejének, Mérey Krisztinának (özv. 1767), József és Velics Mária leányának birtokára. Egyetlen fiuk János, (él 1767) (Szehénfai) Király Juliával, Ferencz és Horváth Julia leányával, gyermekei: József († 1833—1843 között), Julia (szül. 1789), Alsószilvágyi Gaál Józsefné és Anna (szül. 1783) Somogyi Györgyné. József alszolgabírónak Káldy Franciskától gyermeke, Franciska kezével Seckendorf-Guttend Oszkár báró lett Tabon birtokos.

A család vasvármegyei ágának címere: kék pajzsban jobbra felrepülő, csőrében zöldleveles ágat tartó fehér galamb. Sisakdísz: a koronán könyöklő, aranymarkolatú görbe kardot tartó vörösruhás, jobbra fordult kar. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst. A somogyi ágnak régibb címerében pajzsképül az ősi czimer sisakdísze ismétlődik meg.

Hencz (másként Sauer). 1627 július 18-án nyerték a nemességet Hencz Balázs, felesége Phülöph Orsolya és fivére, Hencz György, akkor vasvármegyei lakosok. György fia, Márton sárvári mészáros, már Hencz aliter Sauer névvel szerepel. Fiának, Istvánnak, ki Veszprém vármegyébe költözött, fia Sámuel (szül. 1762), lébényi ágost. evang. pap, Szarka Judittal atyja Károlynak (1808—1884), ki vármegyénkbe jött mint balatonszentgyörgyi tiszttartó, 1841-ben nemességét itt kihirdettette. Gruber Teréztől fiai: Gyula (szül. 1844, nős Kugler Krisztinával), Géza (szül. 1846, nős Souheitl Emmával), leánya, Ilona (szül. 1840) Szép Lászlóné.

Címere: kék pajzsban zöld halmon első lábait ragadozásra nyujtó jobbra fordult ágaskodó arany griff. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli griff. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Hermann. A Nyitra megyéből származó István a megalapítója, a ki a vármegyében az 1770-es években mint ügyvéd tekintélyes vagyont, feleségével, Kisbarnaki Farkas Juliával jó összeköttetéseket szerzett. 1780 után megszerzi Sághy Dánieltől az örökség, Somssics Antaltól a vétel alapján ezeket illetett Sók-Koroknya-Zsipfalva, Pusztakovácsi, Szakácskölked és Móron levő részeket s ezekre II. Józseftől 1785 január 31-én adományt s egyben nemességet és czímert nyer. Ez adományt 1791 szeptember 5-én II. Lipóttal megerősitteti. Gyermekeik: Antal-István (szül. 1775) és Judit, Botka Antalné. Antal előbb kapitány, 1843-ban kaposvári uradalmi számvevő, felesége Somogyi Zsófia, gyermekeik: István (szül. 1809, ennek első felesége Galántai Fekete Kata, ettől fia Manó [szül. 1836], második neje Perczel Hermin), Mária Molnár Józsefné, Krisztina Körmendy Alajosné és Johanna Ambrus Mihályné. Az (új) nemességet szerző István testvérjének, a Nógrádba szakadt Ferencznek unokája Franciska (szül. 1817), Hanke János ugocsai főorvosnak lett neje, szintén Somogyba szakadt.

A család (István-ágának) czímere: A pajzs aljáról kiinduló homorú vonalú ékkel, három részre osztott pajzs jobboldali ezüst mezejében baljával buzogányt tartó, természetes szinű, balra fordult ágaskodó medve; a baloldali vörös mezőben aranymarkolatú görbe kardot tartó jobbra fordult arany oroszlán; az ék kék mezejében lebegő arany korona felett hatágú arany csillag. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli oroszlán. Takaró: vörös-ezüst, kék-arany.

Hochreiter. Mária Teréziától nyert czímeres nemeslevelet Hochreiter József, György és Mátyás és József gyermekei: Kázmér-Antal, Borbála, valamint György leánya Teréz, 1753 április 25-én. A család már előbb is élt a vármegyében: József harmincados volt, rendesen Hochenreiter néven szerepel. Kázmérnak Komori báró Bedekovics Katától gyermekei: Sándor kanonok, Ádám (szül. 1793), felesége Sényi Franciska, előbb Matkovics Sándorné által büköstdi birtokos, fiuk László (szül. 1838), Ambrus (szül. 1797) pozsonyi földesúr és 1828—1843-ig a marczali járás főszolgabirája és Bertalan (szül. 1800) ugyanottani földesúr.

Czímere: kék pajzsban zöld mezőn jobbra fordult arany oroszlán, mely jobbjával vörösfedős, fehérturbános török fő nyakán átszúrt aranymarkolatú görbe kardot tart. Sisakdísz: a koronán álló, nyakán jobbról lőtt nyíllal átszúrt szembenéző fekete sas. Takarók: mindkét oldalon kék-arany.

Hodossy. A visszaállított vármegyében korán fellépő család, a melynek eredete felderítve nincs. 1737-ben tünik fel József, mint háromfai taxalista nemes. Ugyanő felvétetett 1746-ban is, valamint János; ez utóbbi már mint gigei lakos. Elhalt 1754—1767 között. Fia szintén János, kinek Ötvös Lidiától gyermekei: János (szül. 1798) Gigén birtokos és 1843-ban megyei esküdt, és József (szül. 1802) ugyanott birtokos.

Hunyady (Kéthelyi, gróf). Vármegyénknek nagybirtokú családja, melyről azonban nem tudjuk, a vérségi leszármazás jogán bírja-e itt birtokait, vagy vétel alapján. Első ismert egyenes őse Hunyadi Nagy András, ki 1607-ben nyer czímereslevelet Rudolftól. Ennek neje Viszocsányi Borbála, Ferencz és Gordovai Fánchy Katalinnak (Fánchy Lászlónak, ki 1403-ban Kéthelyt és tartozékait kapta, fia Imre, ennek fia Frank, ennek fia János, János fia ifjabb János kapcsolatán ötödizen leszármazottjának) leánya, kivel ifjabb fia Ferencz, a grófi ág őse (él

1653—1690). Varsányi Erzsétől, Mihály és Podhraczky Dorottya leányától fia András (1693), Bars vármegye alispánja (1709), alnádor, kinek Hancsok Juditttól, Mihály és Irmely Judit leányától idősb fia József, a ki 1736-ban már birtokos az előbb a Harrach grófok kezén levő kéthelyi (ekkor 16 községből és 25 pusztából álló) uradalomnak. Mag nélkül halván el, öcscse, Antal örökölt utána, 1745-ben Kéthelyi előnevet nyert, 1755-ben pedig bárói rangot. Feleségétől, Matyasowszky Borbálától, György és Okolicsányi Mária leányával fia János (szül. 1821), ki 1792-ben magyar, 1797-ben birodalmi grófi rangra emeltetett. Nejével, gróf Pálffy Mária Franciskával fiai: József és Ferencz. József (1801—1869) Lichtenstein Henriette herczegnővel atyja Imrének (szül. 1827, nős volt gróf Győry Felicziával). Ferencz (1804—1882) gróf Zichy Juliával atyja Lászlónak (szül. 1826), Kálmánnak (szül. 1830) és Juliának, Obrenovics Mihály szerb fejedelem özvegyének, utóbb Arenberg Károly herczeg nejének.

A család grófi czímere, mely a báróit nem változtatta: arany mezőben levágott természetes fatörzsön ülő, csőrében ékköves gyűrűt tartó, jobbra fordult természetes hollóval díszített szívpajzszsal megrakott négyelt pajzs, jobb felső és bal alsó ezüst mezejében zöld pázsiton lábaival nádszálat tartó, befelé fordult, ágaskodó természetes medve; jobb alsó és bal felső kék mezejében markával három keresztbe tett nyílvesszőt tartó jobbra fordult pánczélos kar. A grófi korona felett két sisak, ezek díszei jobbról: arany rúdról csüngő kétcsúcsos két vörös zászló közt két nyitott, fekete- és aranyszínű szárny; balról kékkel és aranynyal váltakozva vágott két szarv között a pajzsbeli kar. Takaró: jobbról fekete-arany, balról kék-ezüst. Pajzstartók: két hátranéző, ágaskodó sárga agár, aranykarikás nyakövvel.

Igmándy. Kimutatható első őse Sámuel, a török kiűzése után mint Ujlak, Sörnyefalva, Zsibfalva, Szentmargita, Boldogasszonyfa- és Ivánfa-pusztáknak részben tulajdonosa, részben zálogbirtokosa tünik fel. 1695-ben végrendelkezik. Leánya Kata Kátay István szigetvári gyalogoshadnagy felesége, fia Márton († 1731—1736 között), 1731-ben az ugyanottani hajduk kapitánya. Feleségétől, Abbás Judittól gyermekei: Éva (Hajmásyné), János, Márton, Ferencz, Erzsébet (Odobasicsné) és Mária. E testvérek 1750-ben nádori adományt nyernek Boldogasszonyfa és Keményfára és Szentmargita egy részére. A fiág fenntartója János, kinek Bertalanffy Jozefától egyetlen fia Sándor, leányai: Éva (Skerleczné), Klára (Vezericsné), Judith (Kulcsárné) és Anna (Thanyiné). Sándor (1752—1831) megerősítő adományt szerez 1796-ban I. Ferencztől. Első feleségétől, Balogh Annától gyermekei: Antal, Emánuel, Jozefa (Megyeri Somogyiné), Zsófia (Tulokné) és Anna (Megyeri Somogyiné). Második neje, Nunkovics Teréz (esk. 1796), előtte halt el, ettől gyermekei nem maradtak. Emánuel (1777—1843) a napoleoni háborúkban huszárkapitányságig vitte; feleségétől, von Otto Karolinától (esk. 1805. Eszék) gyermekei: Sándor (szül. 1808), a szabadságharczban honvédezredes, Károly (szül. 1818, felesége Kisjeszeni és Megyefalvi Jeszenszky Amália), volt törvényszéki bíró, Ignácz (1821—1899, feles. Botka Ágnes) 1848-ban honvédkapitány; Johanna (Alsószilvágyi Gaálné), Jozefa (Botkáné) Antal, Emánuel öcscse (szül. 1780), 1808-ban főbíró, 1818-ban főjegyző, 1830-ban kőszegi ker. táblai ülnök; Felsőbüki Nagy Klárától fia Benedek (1820—1880), felesége Névedi Botka Viktória.

Czímere: kék pajzsban zöld mezőn álló jobbra fordult arany oroszlán, jobbjával három fehér virágot tart, balját ragadozásra nyujtja. Sisakdísz: a koronából kinövő arany oroszlán, jobbjával görbe kardot villogtat. Takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Inkey (Pallini) nemes és báró. Vármegyénknek vagyonos és nagybefolyású családja, mely magát az Inkei Loránt családból eredezteti. E nevet viseli még 1721-ben is, a mikor mostani birtokainak túlnyomó részére királyi megerősítést szerez. Inke, a mely a Hunyadiak korában (1406 óta) a Pécz-nembeli Berzenczei Lorántffyak kezén volt, a családnak régebbi birtoka. Első ismert egyenes őse, Ferencz (él 1680—1703) Horváth Dorottyával, atyja Jánosnak, († 1747) Zala vármegye alispánjának, ki 1716-ban megveszi a magbanszakadt Gyöngyösi Nagy Ferencz báró és Széchenyi Erzsébet grófnő leányaitól a Ferencz által 1702-ben királyi adományul nyert tetemes birtokokat, ezek közt Iharost, Miháldot, Csicsót, Fazekas-Dencset és az előnevet adó zalavármegyei Pallint, melyekben 1721-ben erősíti meg III. Károly. 1724-ben „Pallini" előnevet kap. Mezőszegedi Szegedy Máriától. Pál és Telekesi Török Kata leányától, Festetics Kristófné nővérétől, gyermekei: Gáspár tábornok (szül. 1776) és Boldizsár (1726—1792). Gáspár Rappold Máriával az idősebb iharosberényi ág megalapítója. Gyermekeik: Innocencia Dobói Dobay Zsigmondné, Jozefa báró Majthényi Jánosné és Károly, vármegyénknek 1800—1807-ig alispánja, az 1790., 1802. és 1805. évi országgyűlésen követe. Ennek nejétől, Jeszenszky Annától fia: Antal (szül. 1831) aljegyző, a ki feleségével, Tarródházi Kiss Terézzel, Ignácz és Lengyeltóti Lengyel Anna leányával együtt vagyona egy részét elpazarolta. Fiuk József (szül. 1812, † 1900), nős Batthyány Gabriella grófnővel) az 1895-ben bárói rangra emelt ág megalapítója és Zsigmond, a legidősebb nemesi ág fenntartója, az 1847—1848. évi országgyűlésen vármegyénk követe, kinek neje gróf Batthyány Antónia Boldizsár zalai alispán az ifjabb, pallininek nevezett ág őse, melynek tekintélyes szerzeményeivel nagy vagyont gyűjtött. Ága vármegyénkkel folytonos rokoni kapcsokat keresett. Nejétől, Szalapataki Nagy Juliától, György alországbíró és Lada Zsófia leányától fia, Imre (szül. 1751), kinek Jeszenovszky Apolloniától, Sámuel és Szeleczky Julia leányától, fia Imre (1784—1848) nejével, Nemeskéri Kiss Jozefával, János és Forintos Julia leányával, atyja Ferdinándnak (szül. 1829-ben, 1875-ben báró). Idősb Imre nőtestvérei Mária Tóti Lengyel Antalné és Zsófia Somssich Antalné. Boldizsárnak Fületinczi Kelcz Eleonorától egyik fia, János († 1842), öcscsének, Antalnak zártartója, nős volt báró Majthényi Erzsével, János és Inkey Jozefa leányával.

A család nemesi czímere: kék pajzsban hármas zöld halmon, jobblábával görbe kardot, baljával török fejet tartó, jobbra fordult arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő két fekete sasszárny közt buzogányt tartó, jobbra nyúló pánczélos kar. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Jankovich (Pribéri, később Pribéri és Vuchini). Horvátországi származású régi család, melynek első ismert őse, György († 1622 előtt), Orssich Ilonát, Kristóf és Tahy Margit leányát vevén nőül, utódai e vármegyében a Tahyak által 1563-ban királyi adományul nyert birtokok urai lettek. György fiai: János, Kristóf és István, 1642 február 20-án kaptak czímerújító levelet, melyet 1643 június 3-án a horvát-szlavon tartománygyűlésen hirdettettek ki. Kristóf és István

Mérey.

Noszlopy.

Niczky gróf.

Orczy.

Paiss.

Roboz.

Perneszi.

Sárközy.

Somssich.

Svastics.

ága gyermekeikben kihalt. János 1651-ben alsólendvai kapitány. Feleségétől, Brukunyeveczi Mikulics Évától több gyermeke volt, de a vérséget csak István folytatta. István működésének legnagyobb részét a birtokigények rendezése foglalta le. A birtokviszonyok rendezését csak nejétől, Nagygörbői Szüts Katától való fia, István fejezhette be. 1726-ban tíz községben és huszonöt pusztán kizárólagos, három községben és négy pusztán féles birtokos. Ő az első a családból, ki a vármegye közéletében is résztvett; 1714-ben főszolgabíró lesz, 1715 óta az újjáalakult vármegyének főadószedője volt. Biszági Geréczy Katától született gyermekei 1752-ben osztozkodtak; fia, Antal, Öreglakot, Kisberényt, Buzsákot, Szőlősgyörököt, Ordát kapta, Krisztina Hetest, Kaposújlakot, Bűűt a Szentmiklósi és Óvári báró Pongrácz családnak vitte, Katalin kezével Vámos, Berki, Polány, Mosdós, Kaposkeresztúr a gróf Niczky családra ment át. Antal († 1765) hitvese, Galánthai Fekete Julia († 1815), félszázados özvegységében a család vagyonosságának igazi fenntartója lett. Leánya Anna gróf Draskovics Jánosné; egyetlen fia, János (1753—1817), megszerzi Vuchint, a melytől a család második előnevét vette. Ennek báró Püchler Teréztől három fia: József, Antal és István és öt leánya maradt. Antalnak (1784—1849), ki helytartótanácsi titkár, kamarás és aranysarkantyús vitéz volt, gr. Batthyány Alojziától fia László (1816—1895), 1842-ben Verőcze vármegye al-, 1848-ban főispánja; 1860—1862-ig és 1864—1886-ig Somogy vármegye főispánja, 1885 október 3-án grófi rangot nyert. Antal testvére, István, a köznemesi ág fenntartója. Br. Laffert Amáliától származott fia, József (szül. 1825), felvette a fiágon (1887-ben) kihalt Dunaszekcsői br. Bésán család nevét, örökölvén birtokát. A grófi ág, mely a főrendiházi örökös jogú tagsággal bír, a vármegyében Szőlősgyörökön, a nemesi ág Öreglakon birtokos.

Az ősi czímer, melyet a grófi ág is változatlanul megtartott: hasított pajzs, jobbmezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágva, a bal kék mezőben, zöld hármas halmon ágaskodó arany oroszlán első ballábával csúcsával a halmon nyugvó kivont kard arany markolatát tartja. Sisakdísz: két fekete sasszárny között három lefelé fordított és ezüsthegyeikkel érintkező aranytollú fekete nyíl, középen vörös szalaggal átkötve. Takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Kacskovics. Trencsén vármegyéből származott család, a melytől annak igazolását nyerte, hogy (állítólag Mátyás királytól — 1465-ből — eredő) nemeslevele elveszett. József trencsénbani jegyző, Bálint fiának, Jánosnak fia és fiai: János, József, Ferencz, Mihály és Benjámin 1814 szeptember 9-én kapnak czímereslevelet. Vármegyénkkel az első összeköttetései a családnak még a század elején kezdődtek. József ekkor már számvevő volt a kéthelyi uradalomban. Mihály (szül. 1776) hirdettette ki nemességét 1815 november 6-án. Mint több uradalom ügyésze, tekintélyes helyet foglalt el a vármegyében, melynek táblabírája volt. Tevékeny munkálkodásával nagy gazdagságra tett szert. Feleségével, Svastics Mária Judittal (ház. 1808) nemzett gyermekei: Ignácz, Sándor-Vincze, Károly (szül. 1821), Mihály (szül. 1826) és Anna (Felsőeőri Nagyné). Ignácz (szül. 1817) 1843-ban kaposvári főszolgabíró, 1846-ban főjegyző; Sándor (szül. 1820) mocsádi földbirtokos felesége Erős Krisztina; Károly (szül. 1821) felesége Antal Petronella; Mihály (szül. 1826) utóbb béndeki birtokos, neje Goszthony Ida. Ferencz, Mihály bátyja, felesége Tamaskovics Borbála után Nógrád vármegyében birtokos, fiuk Ágoston (szül. 1791) szintén Somogyba szakadt, a hol nejével, Szalay Juliánnával Patalomban lesz birtokos, 1843-ban Kaposvárott lakik, mint ügyvéd. Fiaik: Boldizsár (1926—1909) és János (1829—1874), Benjámin előbb mernyei káplán, 1815-ben súri plebános. János, a czímerszerző legidősebb fia, résztvett a napoleoni hadjáratokban, nyugalomba menvén, a lembergi katonai rokkantintézet felügyelője lett; Woyczichowska Magdolnától való leánya, Éva, 1820 előtt Hanke Antalné.

E családból származott Kacskovics István is, Szabolcs vármegye táblabírája és a Semsey család jószágigazgatója, a ki 1836-ban Czinege (később Daruvári Daruváry) Ferenczczel és Hoffmann (később Daruvári Reményi) Ignáczczal a kamarától felkérte az akkor Temes, most Krassó-Szörény vármegyében fekvő Daruvárt. Azonban a reá eső vételárrészt, 22.384 frt $5^3/_8$-kr.-t le nem fizetvén, bekövetkezett halála után özvegye, Bárczy Teréz és gyermekeik: Anna Ferdinandy Mihályné, Mária Blaskovics Kálmánné, Imre, András és János cs. kir. hadnagy 1844-ben kénytelenek voltak a felkért harmadot a kincstár kezére visszabocsátani. Ebből az időleges daruvári birtoklásból ered az újabban felvett „Daruvári" előnév használata.

Czímere: négyelt pajzs, a jobb felsőben jobbra az alsó kék mezőben balra fordult, nyakán nyíllal elülről átlőtt, mindkét elsőlábával aranyhegyű rúdon balra lengő fehér zászlót tartó arany oroszlán. A jobb alsó és bal felső ezüst mezőben leveles aranykoronán lángokból kiemelkedő főnix. Sisakdísz: a koronából kinövő jobbra fordult raany oroszlán. Takarók: kék-ezüst, vösös-arany.

Kapotsfy. Kaposvárott megtelepedett újabb nemesi család, melynek nemességet vármegyénk ajánlása alapján Mátyás, József fiának, Andrásnak és Sieber Annának fia szerzett az 1836. évi január 21-én nyert czímereslevéllel. A czímerzerző (szül. 1784), mint több uradalomnak ügyésze, tekintélyes állást vivott ki magának a városban és a megyében. Nejétől, Felsőeőri Pyrker Máriától, József és Gassner Johanna leányától gyermekei: Imre (szül. 1819) ügyvéd, kincstári ügyész, József (szül. 1820) szintén ügyvéd, ki nejével, Tevely Lujzával magtalan, László (szül. 1834) előbb katona, majd vármegyei tisztviselő, Mária Scholzné, Franczíska Bereczkné és Viktória Gyuracskayné.

Czímere: vágott pajzs felső vörös mezejében arany koronán csőrében írótollat tartó kiterjesztett szárnyú fehér galamb; az alsó kék mezőben ezüst tűvel ellátott három négyszegletes arany kapocs, melyek háromlevelű lóherében végződnek. Sisakdísz: a koronából kinövő, egy-egy kapocscsal megrakott két fekete sasszárny közt a pajzsbeli galamb. Takaró: kek-arany kék-ezüst.

Király (Szehénfai). Bár a család maga előnevet sohasem használt, megkülönböztetésül a többi vármegyei hasonnevű családtól, így említjük. Első ismert egyenes ős Ferencz, ki 1645-ben már mint fiági jogon való birtokosa említtetik Gyöngyösmelléknek. Feleségével, Fekete Lázárnak leányával, Annával, özvegy Bodor Pálnéval gyermekei: Király Ferencz és Kata (élnek 1697—1702), Fekete Lázár fiának, Andrásnak magvaszakadtával igényt nyernek 1697 körül Szentkirály, Szentmihály, Hosszúfalu, Csoma, Maros, Döröcske, Szántó, Bonnya, Atala, Szederjes és Nádfej (akkori) községekre és Damalos-pusztára, de csak $^1/_5$ részére tudják jogukat érvényesíteni. Ferencz 1699-ben Somogy vármegye alszolgabírája; ugyanő 1701-ben Boronkának bir-

tokosa. Fia Ferencz (él 1703), ennek gyermekei: Ferencz és Ádám. Ádám utódairól nem tudunk. Ferencz (él 1721) alszolgabíró, első feleségétől, Szily Rozinától, Márkus és Sabuk (Frankovics) Zsuzsa leányától atyja Józsefnek és Ferencznek, második nejével, Sitkey Mária Annával, kit 1746 előtt hagyott özvegyen, Lászlónak és Jánosnak. E négy fiú 1761-ben nyert nemesi bizonyítványt. Ferencz, a második fiú, korán elhalt, özvegye Jákfalvi Horváth Julia (utóbb Sághy Dánielné), leányait, Zsuzsannát Kisfaludy Ádámhoz, Juliánnát Sorkikisfaludi Gussics Jánoshoz adta nőül. Ez 1790-ben már özvegy, nemsokára férjhez megy Somogyi Jánoshoz. József a legidősebb testvér, a ki résztvett az 1743. évi nemesi felkelésben, azután vármegyei esküdt, majd az adózók pénztárának és a házipénztárnak pénztárosa és fivérei László, ki 1753-ban a porosz ellen harczolt, majd nemestestőr lett, azután a kamara szolgálatába lépvén, a máramarosi királyi adminisztráczió ülnökévé neveztetett ki és János, a nemestestőrségnek felállítása óta tagja, majd később egri, majd mohácsi sóházi pénztárnok, 1784 május 28-án új adományt nyernek József császártól Gyöngyösmellék község és Szehénfa felére, a mely adományt 1791 augusztus 25-én Ferencz királylyal megerősíttették s ezután ez utóbbit 1810 márczius 21-én itt kihirdettették. E birtokokat azonban rövid idő alatt elveszti a család. Jánosnak, a sópénztárnoknak, és Vass Jozefának fia János (szül. 1783) 1843-ban már csak Pusztakovácsin birtokos, felesége, Árvay Anna után, a kitől gyermekei: Lajos (szül. 1812, ki feleségével, Csutor Eszterrel Ferdinánd [szül. 1837] és Elek [szül. 1839] atyja) Károly (szül. 1816) és Antal (szül. 1820).

A család legállandóbban használt czímere: a pajzsban egymás felé fordult két ágaskodó oroszlán, melyek közül a jobboldali bal, a baloldali jobblábával kivont görbe kardot villogtat, másik két lábát egymás felé nyujtja. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbjával kardot tartó jobbra fordult oroszlán.

Kiss (Nemeskéri). Több ágában birtokos vármegyénkben. A nemességet István és feleségétől, Birksy Erzsébettől született gyermekei nyerik, 1637 deczember 29-én. Már ekkor Sopron vármegyében, Nemeskéren lakott. A család idősb ágából származott Istvánnak Toronyi Klárától való fia, Ferencz, a kinek Székely Teréztől (1782-ben) született fia, Dániel, előbb gazdatiszt, majd vétel útján kötcsei birtokos. Kovács György leányával, Annával (esk. 1812) fiai Lajos, 1843-ban aljegyző és Károly. Lajosnak Stephaics Beatrixtól, Gáspár és Bareza Erzse leányától fia: Vilmos (szül. 1848. nős Glndovácz Etelkával, József és Záborszky Amália leányával). Ez idősb ág nem részese annak a Kiss-Jankovics családi jelentékeny összegű alapítványnak, a melyet az ifjabb ágból való Lajos fia, Dániel fiának, Sándornak († 1777), veszprémi alispánnak Királydaróczi Daróczy Zsófiától való leánya Kata († 1792), özv. Darnvári gróf Jankovics Antalné alapított. Kata fivérének, Ignáczuak (1749—1814) Hyemer Erzsébettől való fia: Antal (1783—1847) Tallián Juliával, Ignácz és Terstyánszky Zsófia leányával, Mérőn lett birtokossá. Gyermekeik: Gábor (1807—1878, ki nős Kiss Karolinnal, az idősb ágból való Dániel és Kovács Anna leányával), Lajos (szül. 1818, nős Thassy Czeczíliával, a zalai ifjabb ágból való József és Lippich Julia leányával) és Miklós (1820—1902, nős volt Le Charron Matild grófnővel). Dániel 1821-ben Sopron, Antal fiai 1839-ben Tolna vármegye bizonyítványával hirdettették ki nemességüket.

A család adományozott czímere: kék pajzsban zöld pázsiton lágyéka és homloka körül zöld lombkoszorús, jobbjával földre támasztott rúdon széltől lengetett kék-vörös zászlót tartó, szétvetett lábbal szemközt álló meztelen erdei ember (satyr). Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli ember. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Korotnay (másként Koroknay). Egyik tagja, Katinkának sorsa miatt, érdeklődéssel kísért családja vármegyénknek. Korotnay Jánosnak († 1494 körül), ki 1473 óta nádori ítélőmester, 1481 óta egyszersmind vármegyénk főispánja, fiának, Istvánnak az 1505-iki rákosi országgyűlésen Somogy követének, Bajnai Both Ambrus leányától, Magdolnától volt leánya. Atyja első neje halála után Bakócz Tamás prímás testvérének, Jánosnak leányát, Ilonát vevén nőül, adósságainak kifizetése fejében birtokai kiváltásának jogát átengedi a prímásnak, a ki azokat egész rokonsága részére köti le. Katinka gyámja, Amade István alszolgabíró, nem tudja megakadályozni, hogy a Bakóczok Katinka várába, Korotnába erőszakkal be ne üljenek. Csak 1516-ban nyeri vissza Katinka birtokait. 1518-ban férjhez ment Tóthi Lengyel Jánoshoz. A birtokjogok kezével nem mehettek tovább, hanem a család egy másik tagja, az ítélőmester János ágába be nem kapcsolható Koroknyai Józsefnek Horváth Katalintól való fia, János után ennek leányára, Katalinra szálltak, kinek Topos Györgygyel való házassága által ezek fiai: Ádám és János örökölték. Ádám († 1726 előtt) Rajky Judittal atyja Juliának, Kovács Gyergyevics István nejének és Zsigmondnak, kinek leánya, Rozália kezével, Kisbarnaki Farkas Sándornak vitte jelentékeny birtokrészeit. Toposné Koroknay Katinkának (ennél később élő, nem tudott kapcsolatú) vérrokona Koroknyai Zsuzsa, előbb Zily Dánielné, majd Szelestey Ferenczné. Első férjével nemzett fiai és ezek örökösei megtartották birtokaikat, leánya, Kata Ebergényi Ferenczné részét, az ú. n. Ebergényi-jusst, a Festeticsek szerezték meg. Zsuzsának Szelestey Ferencztől való fia, György, hűtlenségbe esett. A Topos- és Zily-leszármazottak alkották a „familia Koroknayana"-t, mely Nagy- és Kisbajom és Lukafa községen s az ezek köré eső 21 pusztán osztozkodott.

Nem tudjuk összefüggését ezekkel a Koroknayakkal azoknak a most is élő Koroknayaknak, kik közül Somogyi Koroknay Gergely és Lukács 1573-ban nyernek czímerújítást, melyet vármegyénkben 1574-ben hirdettek ki. Gergely 1573-ban Moldvában vitézkedett, később Szigetvárott majd Csurgón katonáskodott. Itt a törökkel való harczban jobbszemét egy török dárda kiszúrta, a mint a czímereslevél szóban írja és képben ábrázolja. Ez ág elszármazott vármegyénkből.

Ez ágnak czímere: kék pajzsban zöld alapon egymással szemben álló hatágú aranycsillagtól és ezüst félholdtól kísért fehér lovon ülő páncélos, sisakos magyar vitéz, kinek a vörös lovon ülő, vörösruhás, zöldpajzsos török vitéz dárdájával jobbszemébe döf, míg a magyar vitéz dárdája a török lovas pajzsát és vértől pirosló mellét járja át. A magyar vitéz mellett, darusszőrű lovon, szíjakkal megkötözött zöldruhás török lovas mellett a magyar vitéz felé nyilazó sárgaruhás török lépdel. Sisakdísz: balra nyíló kékesszürke sasszárny közé ezölöpösen állított kardot tartó jobbra nyúló páncélos kar. Takaró: kék-ezüst, vörös-arany.

Kovács (másként Gyergyevics). 1686 deczember 19-én nyerte a czímereslevelet Gyergyevics, másként Gergely, felesége, Szűcs Orsolya, fiaik: András, János és István, és leányuk, Kata.

valamint Gergely fivére, István és neje, Mészáros Margit. A kihirdetés Zala vármegyében történt 1687-ben. István, a legifjabb fiú, 1700-tól 1719-ig a vármegye főszolgabírája, nőül vette Topos Ádám leányát, Juliát, s vele a Koroknai-örökségből jutott nagybajomi, pusztakovácsi, kaki és lencséni részeket kapta. Leányaik: Erzse Szentmiklósi Sándorné, Rozália, előbb Antal Györgyné, majd Csáni Imréné. Fiai: József, ki Zala vármegye alszolgabírájaként Tapolczára ment át, István és László. István 1717—1732-ig szigeti járási főszolgabíró, majd főadószedő; nejétől, Kovacsovics Teréztől atyja Istvánnak, ki 1771—1786-ig a kaposvári járás főszolgabírója, Lászlónak (1792-ben lovaskapitány), Judit Árvai Lászlónénak és Antalnak (1752—1833), ki előbb, 1805—1806-ig, másodalispán, majd 1813—1824-ig első alispán. Nejével, Szalapataki Nagy Borbálával magtalan lévén, öröklött és még tetemesebb szerzett vagyonában örökösévé fivérét, Istvánt, és Csercsics Teréz fiának Istvánnak, ki 1800—1806-ig főügyész és Szalapataki Nagy Máriának leányait: Máriát (Herényi) Gotthard Istvánnét és Borbálát Goszthony Istvánnét tette. A Tapolczára szakadt Józsefnek fia, Zsigmond, Sármelléken lakott, ennek fia, József, 1701-ben vármegyénk alszolgabírája. László, a lovaskapitány, Zemplén vármegyében telepedett meg. Székely Zsuzsával fiai: Ferencz 1803-ban zempléni esküdt és Ignácz. Előbbinek Thuránszky Máriával fia Tamás (szül. 1782), az utóbbinak felesége Kiszely Zsófia, fia László (szül. 1783).

Címere: kék pajzsban, zöldmocsaras mezőn, csőrében zöld koszorút tartó, szétterjesztett szárnyú, természetes színű jobbra fordult hattyú; Sisakdísz: a koronán nyugvó, görbe kardot tartó, jobbra nyúló vörösruhás kar. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Kund. 1812 augusztus 29-én nemesíttetett meg Mátyás (Mihálynak fia) soproni polgár és nejétől, Thurner (Dorner) Erzsétől született Lajos, Vincze-Mátyás és Gusztáv-Adolf, Amália és Ludovica nevű gyermekeivel. A nemességet 1813-ban hirdettették ki vármegyénkben, a hol Mátyás bérlője volt a vámosi uradalomnak. Vincze (1805—1880) megvette Vámost és Fajszot, melyeket — magtalan lévén — fivérének, Gusztávnak (szül. 1809), 1843-ban boronkai birtokosnak Záborszky Johannától, Mihály és Stephaics Julia leányától született gyermekei: Jenő (1842—1911) és Béla (1846—1894), nős Gyallai Gaál Irmával, örököltek. A birtokok jelenleg köznemesi hitbizományok.

Az adományozott címer: kék pajzsban, zöld mezőn, elsőlábaival tölgyfaágot tartó, jobbra fordult arany oroszlán. Sisakdísz: a koronán álló kiterjesztett szárnyú, csőrében mérleget tartó sas. Takaró: mindkét oldalon kék-arany.

Lehner. 1741-ben nyerik a nemességet György, Mihály és János testvérek. Jánosnak Zmeskal Katalintól, Jób és Ostffy Zsuzsától fia Károly, ki nejével, Véssey Zsuzsával, vármegyénkben lett birtokossá. Leányuk Anna László Józsefné, fia János (1800—1879), ki itt 1834-ben kihirdettette nemességét. Nejével, Györgyfalvi Csépán Terézzel, István és Hültl Anna leányával fiai: Vilmos (1837—1873, nős Vessey Irmával, Antal és Szeniczey Emilia leányával) és Sándor (szül. 1839).

Címere: kékkel és vörössel jobb haránt osztott pajzsban, zöld alapon ágaskodó három, középen szembenéző ezüst, jobbról és balról egymás felé fordult arany egyszarvú. Sisakdísz: a koronából kinövő jobbra fordult arany egyszarvú. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Lengyel (Tóthi, Lengyeltóthi, nemes és báró). Századokig a vármegye Balatonmellékének vagyonos, időlegesen országos szerepű tagja. 1496-ban Tóthin, a melyet épp e családról neveznek Lengyeltótinak és Középtikoson birtokol. Első kimutatható őse László, vármegyénknek az 1505. évi országgyűlésen követe, 1507-ben a királyi tábla bírája. Fiai és leányai a vármegyében házasodtak. Zsófia Túri Szántói Jánosnak, Orsolya Osztopáni Zöld Péternek, Julia Véssey Lászlónak, Borbála Rátóti Gyulaffy Istvánnak lett neje. Idősb fia, János (1527-ben), Ferdinánd király asztalnoka. Második fia Gáspár, kinek dédunokájával, János kapitánynyal ága kihalt. A család vagyonosságának alapját a harmadik fiú, Boldizsár vetette meg, a jelentékeny vagyonú Faiszy Katalinnal, anyja, Somlyay Péter leánya, Anna után a Somlyay-birtoknak is egyik örökösével. Ezek fia István, 1577-ben osztozik meg testvéreivel; már nem vármegyénk területén, hanem Győr és Komárom megyékben él. Hathalmi György és Némai Kolosi Erzse leányával, Zsófiával idősebb fia Jánosban (él 1630), ifjabb fia Miklósban (él 1613). Jánosnak neje Géczy Zsuzsa, kitől hat leánya volt. Miklós neje Gróff Mária, négy fiuk közül csak Zsigmond folytatta a családot, ki (él 1662) nős Kisfaludy Katával; fiuk, Miklós, osztályos vérrokonaival, a Méreyekkel visszatér vármegyénkbe, rendbe hozza a Lengyel családot illető birtokait s 1722-ben a Mérey-ággal megosztozik a Somlyay-Faiszy örökségen. Ebben, mint leányági háramlásban, kénytelen helyet adni öregapjának, Miklósnak nővérétől, Katától, Nádasdy Tamásnétól származott rokonainak, a Nádasdyaknak, Salléroknak, Bertalanéknak, Felsőbüki Nagyoknak és Belericséknek, míg a János és Géczy Zsuzsától származó leányág csak annyiban örökösödött, a mennyiben a Méreyekkel való gyakori összeházasodás által a másik ágon is jogigénylő volt. A kizárt ágak később érvényesítették — részben — jogaikat, az 1745-iki osztálynál. Miklós fiai: Gáspár és Lajos. Gáspárnak Sztrányai Juliával gyermekei: Lajos, ki nejével, Inkey Máriával magtalan és Gáspár, ki vagyonát jelentékenyen érintő költséggel 1779-ben bárói rangot nyer. Ága azonban vele kihalt, Pongrácz Erzsébet grófnőtől csak leányai lettek: Julia báró Pászthory Menyhért hitvese és Krisztina († 1814) báró Putheany Venczel felesége, kinek osztályrészbe a zalai birtokok jutottak. Gáspár testvére, Lajos, Nádasdy Terézzel atyja Imrének, ki a nemesi ágat sírba vitte. Nejével, Majthényi Eszterrel, György és Sztrányai Julia özv. Inkey Gáspárné leányával, leánya Anna Tarródházi Kiss Ignácznak lett nejévé. Az örökölt vagyont a leányágak nem tudták megtartani. A Pászthory-részt Juliánna veje, Rigyiczai Kovács Mihály pazarlása, a nemesi ág vagyonát Kiss Ignáczné vonta el a család kezéről. Nem a Lengyel- csak a Somlyay-Faiszy-örökségből jutott tekintélyes vagyon Miklós és Martonfalvay Magdolna leányaira: Julia Vrancsics Istvánnéra, Krisztina Nedeczky Károlynéra és Borbála Bodorfalvi Baranyai Imrénére, illetve ezek örököseire.

A család nemesi címere: kék pajzsban zöld mezőn jobbra fordult, felugró egyszarvú. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli egyszarvú. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Madarász. Két ily nevű család élt vármegyénkben. Az egyik a Nemeskisfaludon birtokos kurialista, törzsökös somogyvármegyei család, mely 1718-ban nyert birtokostársaival megerősítő adományt. A vármegyének esküdteket adott e család; legkiemelkedőbb tagjai voltak a szabadság-

harczban szerepet vitt. László képviselő, a honvédelmi bizottság tagja és József, szintén képviselő.

Más Madarász család az, a melyből származott László, a visszaállított vármegyének legkiválóbb embere. E családnak, mely hihetőleg a sopronmegyei Pulyai Madarászok egyik hajtása, legelső ismert egyenes őse Márk, ki fivérével, Andrással és nővérével, Orsolyával 1622 ismeretlen hó 30-án Sopronban nyer czímereslevelet II. Ferdinándtól. Márknak felesége Kerecsényi Szalay Zsófia (utóbb Szelestey Jánosné). Fiuk: János, nejétől, Garay Erzsébettől atyja Lászlónak és Imrének. A két fiúnak származásuk, valamint különösen Lászlónak, Felsőbüki Nagy Terézzel, a nagybefolyású ítélőmesternek, Nagy Istvánnak leányával, előbb özv. Palotay Sámuelnével való házassága (esk. 1700) előkelő összeköttetéseket biztosított. Lászlót az 1708-ban Sopronban összeült Habsburg-párti rendek leküldték alispáni hatáskörrel a közigazgatás ellátására Somogyba, a melyet mint jegyző már előbbről jól ismert. 1710—1712-ben alispán, majd 1715—1727 között a vármegyének alispánja, közben ismételten egyszersmind főpénztárosa (főadószedője). A vármegye szervezése az ő munkabírásának eredménye; a katonai hatóságokkal szemben az országgyűlésen s a nádori konkurzusokon, a pannonhalmi tized ügyében mindig ő képviselte vármegyéjét. Birtokviszonyainak rendezése is sok munkát és költséget okozott. A berzenczei uradalom egyes tartozékait — melyekhez öreganyja jogán elővételi joga volt — vétellel szerzi meg; megveszi a Tahy-Gyulaffy-örökösöktől Berki egy részét, későbbi székhelyét. Lehet, hogy a birtokviszonyok rendezésére közpénzeket fordított; tény, hogy a főadószedői évek pénzkezeléséről nem számolt el. Birtokainak lefoglalása vagyonilag teszi tönkre, 1728-ban börtönben fejezi be életét, fiai: Sándor és Miklós, a vármegye kegyelméből 1730-ban visszaadott Csertő falu és ehhez tartozó Kotosd-pusztán huzódtak meg. Sándor azután Baranya vármegyébe költözik, a hol 1771-ben igazolja nemességét. Ez évben el is halt, fia, Ignácz, 1772-ben szerémvármegyei alszolgabíró. Úgy látszik ő vitte sírba ágát; a családi iratok, ezek között a czímereslevél is, a vármegyének levéltárába került. László testvérének, Imrének, ki a helytartótanácsnál szolgált s kinek szintén része volt a berzenczei uradalomban, feleségétől, Trimel Zsófiától (esk. 1700 előtt) leányai: Teréz Grünne Antal grófnak, Katalin Dumaney de Pressi Mihálynak felesége. Ez utóbbi még 1746-ban is birtokos Berzenczén.

Czímere: jobbharánt fekete pólyával megrakott pajzs alsó vörös mezejében ezüst rózsa, felül ezüst mező; a pólyában jobbjával egyenes kardot tartó lépő arany griff. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbjával egyenes kardot tartó, balját ragadozásra nyujtó arany griff. Takaró: arany-ezüst, kék-fekete.

Márffy. Két ily nevű család élt a vármegyében. Az egyik Veszprém vármegyéből származik és „Szentkirályszabadjainak" irta magát. Ez 1626-ban nyerte czímeres nemeslevelét Ferencz személyében. Ennek fia szintén Ferencz, kinek fiai: Sándor és György. Sándor gyermekei: József, László és György. József fiai: Ignácz és János. E János 1774-ben Somogy vármegyének főügyésze. Felesége, Kisbarnaki Farkas Katával Pusztakovácsiban volt birtokos; utódai nem maradtak. Más ág volt az, a mely Tallián Rozália által Osztopánban birt. Ennek és Márffy Józsefnek gyermekei: János, Ignácz (ezé Lázár), Erzsébet, Felsőbüki Nagy Benedekné, Anna Kisbarnaki Farkas Józsefné és Teréz Mérey Józsefné.

E család czímere: kék pajzs lábában természetes folyóból kiemelkedő hármas szirt alján álló griff., első jobblábával kivont kardot, baljával leveles szőlőfürtöt tart. Sisakdísz: a koronából kiemelkedő három fehér liliom. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

A másik Márffy család nemeslevelét István, fitestvére János, nővérei: Judit és Kata (valamint anyai unokatestvérei: Szenczy István és György) nyerik 1638 február 11-én III. Ferdinándtól. Kihirdettették Pozsony vármegyében, Somorján, 1638 junius 7-én. Az adományosok valamelyikének ivadéka István, Baranya vármegyének esküdtje, majd bellyei uradalmi igazgató, kit vármegyéje felvett az 1754—55. évi összeírásba; birtokos volt Pest vármegyében. Gludovácz Magdolnától fiai: Lipót, 1791-ben Bács-Bodrog vármegye főjegyzője és József, 1809—1819-ben Torontál vármegye alispánja. Ennek jutott — mert Lipót vérszerinti utódot nem hagyott — a nagybátyja, Gludovácz József által hagyományozott hencsei, tapazdi stb. birtok, az 1814. évi felvétel szerint 6184⁵/₈ holdnyi terjedelemmel. Feleségétől, Urik Borbálától gyermekei: Dénes (szül. 1793) és József (szül. 1795) 1843-ban vármegyénk táblabírái. Dénes magtalan; Józsefnek nejétől, Rigyiczai Kovács Máriától, ki öregapja nővérének, Márffy Katának és Imrének fiuktól, Mihálytól és Boross Jozefától származott unokatestvére volt, gyermekei: Géza (szül. 1842), Béla, József és Emil. A magtalan elhunyt Lipót, ki 1806-ban Csébi előnevet nyert, 1810-ben fiává fogadta nevének átruházásával (Bonyhádi) Kliegl Károlyt.

E Márffy család czímere: kék pajzsban zöld mezőn szemben álló magyar ifjú, jobbjában három búzakalászt, baljában szőlőfürtöt tart. Sisakdísz: nyilt sasszárny között a koronán álló természetes fehér színű, csőrében olajfaágat tartó galamb. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Marton (Meszleni). Vasvármegyei ősi család, mely a többi meszleni közbirtokossal 1550-ben nyer megerősítést. A családból 1839-ben hirdettette ki nemességét József fiának, Lászlónak, Tóth Katalintól született fia, László (szül. 1793) pamuki haszonbérlő. Fiai: József-Lajos (szül. 1828, nős Hermann Klementinnal, István leányával) és István (szül. 1829).

Czímere: kék mezőben zöld mezőn jobbra fordult, ágaskodó czüst egyszarvú. Sisakdísz: a koronára támaszkodó hatágú arany csillag. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Mérey (Kaposmérei). Vármegyénknek a nemzetségekkel egykorú, de innen elköltözött családja. Családi származtatás szerint őse az 1280 körül élt János, kinek utódai elszaporodván, már korán megkülönböztető jelzőket, Fecskei, Karáni nevet vesznek fel. János fia Gábor (Gabrianus) fia Karáni István fia Péter, a ma is élő nemzetség őse. Péter fiának, Gábornak fia István (él 1430), atyja Jánosnak (él 1475), ki már Mérei névvel szerepel. Ennek Hány Margittól fiai: Gáspár, Mihály és János. Mihály biztosította a török támadás miatt vármegyénkből elköltöző család felvidéki szereplését. 1543-ban megerősítteti magát a somogyi birtokokban; 1544-ben személynök, 1562-ben, a nádori szék üresedése alatt, 1571-ig nádori helytartó. Ága csak négy ízt eresztett, aztán kihalt. Gáspár Keméndy Orsolyával atyja Gáspárnak, ez Csúzy Borbálával ifj. Gáspárnak, kinek Plathy Évától fia Zsigmond, ki nejének, Pongrácz Zsófiának, Lengyel

János leányának, Katalinnak Pongrácz Istvántól való leányával a Somlyai-Fajszi-örökségben osztozkodik 1722-ben. Fiuk Károly, kinek Nevedy Annától leánya, Petronella Kajtár Lászlóné és Eleonora Oliver Narcissné, Zsigmonddal vármegyénkbe jöttek Bory Ilonától való gyermekei is, a kik közül László folytatta a családot. Ennek Simoncsics Borbálától fia Ádám, ki atyja Lajos kir. táblai ülnöknek, Dióssy Annával Sándor (1778—1848) atyjának. Sándor királyi személynök, vármegyénknek főispánja s a helytartótanács alelnöke volt. Fivére, László 1814—1818-ig a vármegye főjegyzője. Ága nem élt vármegyénkben, Jánosnak és Hány Margitnak legifjabb fia 1535 előtt elvette Fajszi Sárát, János és Somlyai Anna leányát, Katalin Lengyel Boldizsárné nővérét. Vagy már ő, vagy fiuk Gergely Nyitramegyébe költözött. Ennek fia, János (él 1630) atyja Mihálynak (él 1699), kinek Ujfalussy Annától fia János, a vármegyénkbe visszaköltözött ifjabb ág őse. E Jánosnak Trencsényi Annától fiai: Imre és József. Előbbinek fiai József, Antal-József 1769-ben vármegyénk főadószedője, Szentkirályszabadjai Márffy Terézzel, József és Tallián Rozália leányával atyja Annának, Mihalovics József baranyavármegyei táblabírónak és Jánosnak, 1802-ben vármegyénk főadószedőjének, kinek Farkas Teréztől gyermekei: Gáspár († 1832) Záborszky Annával Mihály és Stephaics Julia leányával, Pál (1815—1883) 1848—49. honvédszázados és Lőrincz (szül. 1819) atyja; Borbála Záborszky Miklósné és József († 1865), vármegyénknek 1836-ban kaposvári járási főszolgabírája, 1840—1848-ig másod-, 1848-ban első alispánja. Ennek Lada Jozefától gyermekei: Miklós (szül. 1819), Ignácz (1820—1877) volt kapitány, Kristóf (1821—1877), Gyula (szül. 1825, nős volt Záborszky Ilonával, Imre és Farkas Antonia leányával), Emilia báró Majthényi Istvánné és Ida Péry Sándorné. József főadószedő fivére Antal (él 1768), atyja Zsigmondnak (kinek leánya, Lenke Rinny Ferenczné) és Ignácznak (kinek leánya Antonia Somogyi Ádámné). Imrének fitestvére József, Velics Máriával atyja Teréznek, Spissich Sándornénak és Krisztinának, Sorkikisfaludi Gussics István-Imre feleségének. E leányok kezével telepedett meg e két család Tabon.

Czímere, a mint azt 1474-ben Mátyás királytól nyerte: kék pajzsban szarvaival felfelé nyúló arany félholdon álló, hatágú arany csillagon balra fordult, keblét tépő, fején arany lángnyelves, zöld pelikán Sisakdisz: a pajzsbeli pelikán. Takaró: mindkét oldalon kék-arany.

Niczky (Niczky, nemes és gróf). A Ják-nemzetségnek, mely már 1268-ban birtokos vármegyénkben, legmagasabbra emelkedett hajtása A visszaállított vármegyében tünik fel György, Istvánnak, Gáspár vasvármegyei alispánnak és Kemecsey Annának fia, a kit azonban nem az 1268-ban nyert — de elenyészett — birtokjog, hanem nejének (esk. 1694) Svastics Juliánnának, János és neje (Kerecsényi Szalay Katalin, Meszlény Benedekné leánya. Mária Polányi Lászlóné leánya), Polányi Erzsébet leányának a berzenczei uradalomban való joga hozott ide. 1717-ben a vármegye jegyzője, 1727-ben főjegyzője, közben országgyűlési követ, 1732 körül a kir. kúriához lép át, 1755-ben szeptemvir. Ő szerezte meg egész Berzenczét osztályostársaitól. Leánya, Anna, Galánthai gróf Fekete Györgynek lett nejévé. Fia Kristóf († 1787) országbíró, a temesvári bánság visszacsatolásakor királyi biztos. 1765 november 5-én Príbéri Jankovics Katalinnal, István és Geréczi Erzse leányával nemzett gyermekeivel grófi rangra emeltetett. Nejével nyerte családjának Kaposvár felett fekvő birtokait. Gyermekei: Kata gróf Schmidegg Lászlóné és György. Ennek gróf Batthyány Izabellától fiai Lajos (1776—1740), a grófi ág fenntartója János-György (1776—1828). Lajosnak gróf Hoditz Krisztinától gyermeke: Lajos (1822—1880). Zimány és Tóth-Gyugy birtokosa (nős volt Keresztesi Katalinnal). János Györgynek unokatestvérétől. gróf Schmidegg Mária Annától (1775—1865) fia György (szül 1809, † 1846 körül), ki Klacsányi Antóniával magtalan. Anyja e fiának, a királyi engedélylyel (de a grófi rangból, névből és nemzetségi vagyonból való kizárás feltételével) törvényesített fiát, Ladányi Györgyöt tette meg örökösévé, őt a Schmidegg-részből illető berki és mosdósi részekben.

A család ősi (nemesi) czímere: fekete pajzsban jobblábával görbe kardot tartó, balját ragadozásra nyujtó jobbra fordult arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli oroszlán. Takaró: mindkét oldalon arany-fekete.

A grófi czímer: az ősi czímer pajzsképét tartalmazó szívpajzsszsal ellátott négyelt pajzs, jobb felső és bal alsó vágott mezejében alul kékben három ezüst pólya, felül vörösben hatágú arany csillag; a jobb alsó és bal felső vágott mezőben alul zöldben jobbra fordult ágaskodó koronás arany griff, fent befelé fordult növő koronás fekete sas. Három sisak, díszeik középen a koronából kinövő ősi oroszlán, jobbról a balra fordult pajzsbeli sas, balról vörössel és ezüsttel váltakozva vágott, jobbról ezüst-ezüst-vörös, balról vörös-vörös-ezüst strucztollal megrakott két elefántagyar között hatágú arany csillag. Takaró: középen, mindkét oldalt arany-fekete, jobbról arany-vörös, balról czüst-kék. Pajzstakarók: két arany sárkány.

Noszlopy (Noszlopi). Régi veszprémvármegyei család, mely ott már a Hunyadiak korában is birtokos. Idővel átszármazott Vas vármegyébe, a hol 1726-ban id. és ifj. Noszlopy János és Miklós nemesdömölki lakosok I. Ferdinándnak Szapolyay György Noszlop helységre szóló adományát megerősítő 1528. évi oklevelével igazolták nemességüket. Vas vármegyéből szakadt János fiának, Sándornak feleségétől, Berzsenyi Évától, Benedek és Thulmon Magdolna leányától, született Antal vármegyénkbe Vrácsikra s hirdettette ki 1804-ben nemességét. Ennek Szeniczey Bárány Juliától fiai: Antal (szül. 1813) ügyvéd, Pál (szül. 1814) birtokos, Gáspár (szül. 1822) 1843-ban kir. táblai jegyző, később alszolgabíró. 1849-ben kormánybiztos és Titusz (szül. 1828) Antal nejével, Gorove Annával, Gattajai Gorove László és Rácz Mária Magdolna leányával elköltözött a vármegyéből; a somogyi ágat Titusz folytatta.

Czímere: kék pajzsban lebegő arany koronán nyugvó, aranymarkolatú görbe kardot tartó vörösmezű jobbra nyúló kar. Sisakdísz: a koronán nyugvó pajzsbeli kar. Takaró: kék-arany vörös-ezüst.

Orczy (Orczi nemes és báró). Vármegyénkből emelkedett ki, de nagyságát azon kívül érte el. Az 1404. évben van első említése; a XVIII. századig Arczi, Arczill, Orczill alakban írja nevét. Vármegyénkből Vas vármegyébe költözött, onnan egy ága, a melyből a bárói ág ered. Hevesbe. Ennek ősc az 1550 körül élt György, kitől István, ettől György, János atyja származott. János fia, György (él 1686), ennek Boda Juliától fia István (1669—1749), jászkunkapitány, királyi táblai ülnök, ki 1731-ben római szentbirodalmi, 1736-ban „Orczi“ előnévvel magyar bárói rangra emel-

tetett. Fia, Lőrincz (1718—1789) tábornok és költő, terjesztette tovább a bárói ágat, mely Orczit a legújabb időkig bírta. A nemesi ágnak Vas vármegyében maradt ágából Gábor (szül. 1791), Mihály fia, Zsigmondnak Kéry Örzsétől való fia, 1827-ben visszajött vármegyénkbe s Csákányban szerzett birtokot.

Paiss (Becsvölgyi). Eredetileg zalavármegyei család, melynek ott 1728-ban tizenhárom felnőtt tagja igazolta nemességét régi periratokkal. Ebből a családból származott Boldizsár, ki táblabíró és neje, a Pusztakovácsiban és Kötcsén „jószágos nemes" Antal Teréz, által tekintélyes birtokos volt. 1785-ben első alispánná lesz, 1786-ban József császár egyedüli alispánként megerősíti; állásában 1790-ig maradt. Két leánya maradt: Teréz Ányos Ignáczné és Anna Bezerédy Zsigmondné.

Nem tudjuk a kapcsolatot Boldizsár ága és a között a Paiss-ág közt, a mely a vármegye ajánlására 1800 szeptember 19-én Mihály személyében nyert armálist. Ennek feleségétől, Györey Erzsétől fiai: Antal főadószedő (ki nejével Huszár Annával, szül. 1762, József és Szatmáry Franciska leányával magtalan) és János. Ennek Boros Teréztől fiai: János (1798—1850) és Boldizsár (1801—1874). Jánosnak Nemcsics Erzsétől gyermekei: Lajos (szül. 1831, nős Krisanics Herminnel), Sándor (szül 1833, nős Böröczffy Karolinnal). Boldizsár 1843-ban mint ügyvéd Boronkán élt, Stephaics Máriától, József és báró Stephaics Anna leányától fia Andor (szül. 1836, nős Hunkár Máriával).

Ennél az ágnál is később telepedett a vármegyébe a Megyeren birtokos Paiss-ág, a mely Zala vármegye bizonyítványával 1829-ben hirdettette ki nemességét. Ifi Boldizsár (szül. 1800), József fiának, Pálnak és Pákai Juliának fia vétetett fel 1843-ban, első nejétől Sallay Magdolnától való György (szül. 1832) és második feleségétől, Farkas Teréztől való Pál (szül. 1836), Gyula (szül. 1839) és Boldizsár (szül. 1842) fiaival.

Az adományozott 1800. évi czímer, a melylyel megegyező Boldizsárnak, az alispánnak gyakorlati czímere: kék pajzsban, jobblábával három ötszirmú vörös rózsát tartó, balját ragadozásra nyujtó jobbra fordult ágaskodó arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbjával görbe kardot tartó, jobbra fordult oroszlán. Takaró: jobbról és balról kék-arany.

Perneszi (Osztopányi). A kétségtelen ős, az 1273-ban adományos Péter atyjától, somogyvármegyei nemes Lászlótól kezdve kihaltáig 14 nemzedéken át virágzó családja vármegyénknek és a szomszédos Zala és Vas vármegyéknek. Péter fia, Perneszi Pethő mester (él 1316), atyja Péternek (él 1350), kinek fia Osztopáni Perneszi Pál mester, a család egyik legkiválóbb tagja, 1429-ben Zsigmond király allovászmestere, 1447-ben macsói bán, majd 1449—1460-ig alnádor; 1439-ben Alberttől czímereslevelet nyer a maga, testvére Pető és unokatestvérei: György fia, Mihály és István nevére. Osztályos rokonaival 1448-ban birtokos lesz Mérőn, Tolkajon, Szennán, Szomajomban, Kalocsafalván, Kiskárán és Bárdon is. Idősb fia Zsigmond, ennek Némai Kolos Borbálától fia Ferencz, kinek gyermeke Farkas Brodarics Klárával, Mátyás és Csébi Pogány Sára leányával, utóbb Kisserényi — Serényi — Gábor nejével, atyja Ferencznek és Andrásnak. Ezek magtalanul halván el, atyai és anyai örökségükbe Pál alnádor ifjabb fiának, Imrének utódai léptek. Ez 1507-ben Korvin János belső udvari embere, familiárisa: Enyingi Török András leányával, Ilonával atyja Istvánnak, ki 1566-ban Babócsa várának kapitánya. Ennek feleségétől, Rajki Annától, Gábor és Móriczheli Farkas Borbála leányától fia István, előbb vármegyénk alispánja. 1562-ben királyi adórovó, majd Somlyói Báthory Kristóf erdélyi vajda várhegyi várnagya, kinek ága áttelepedett Erdélybe és András, 1564-ben személynöki ítélőmester, 1581—1587-ig Felsőlindva parancsnoka. Ennek Brodarics Katától, Klárának és István püspöknek nővérétől fia János, ki 1577-ben Komárvárosban (Kiskomáromban) katonáskodik, 1581-ben kanizsai lovaskapitány, 1596-ban Zala vármegye alispánja. Pakosi Paksy Katától fia Ferencz, 1623—1647-ig Zala és Somogy vármegyék alispánja. Ez Szombathelyi Györgynek Vizkeleti Ilonától való leányával, Zsófiával atyja Jánosnak és Istvánnak. János Alsólindva és Nempti főkapitánya, 1674-ben Zala és Somogy alispánja; Felsőkáldi Káldi Krisztinával atyja Zsigmondnak († 1764, Pozsonyban, 102 éves korában), a pozsonyi kamara futárának, ki az atyja által elidegenített javak visszaszerzésének jogát 1694-ben Tallián Gergelyre ruházza át, sőt utóbb fiának, Tallián Ádámnak 200 forintért a birtokjogi iratokat is átadja. E Zsigmondnak Jablonczay Zsuzsától fia János, ki Maxin Annával (esk. 1730) atyja Józsefnek, a ki mint egyszerű fűtő, teljes szegénységben vitte sírba nagynevű nemzetsége fiágát. Jánosnak, Zsigmond atyjának testvére István, 1651—1671-ig a lövői véghely főkapitánya, kinek Rauch Zsuzsától, Dániel al-bán leányától született egyetlen felnőtt kort ért fia Ferencz, 1675—1683 között szintén lövői főkapitány, Felsőkáldi Káldy Rebekával magtalan lévén, az öt század alatt gyűjtött tetemes vagyon e Ferencz nővéreire Anna-Juliára, előbb Vizeki Tallián Gergely, majd (1694) Babocsay Ferencz veszprémi főkapitány nejére, Zsófiára (1667), Csapody István († 1702) győri lovas alparancsnok hitvesére és Jusztinára, Vukovics Mihály feleségére és ezek gyermekeire szállott. A Perneszy név fiágon feltünik még egyszer vármegyénkben, a mikor 1767-ben Antal vármegyei esküdté lesz s nemességét itt Vas vármegye bizonyítványával igazolja, de ennek az Osztopáni Perneszy családhoz való tartozása nem ismeretes.

A czímer, a mint azt az Albert-féle adománylevél czímerképe mutatja és Miksa királynak 1564. évi átirata leírja: kék mezőben lebegő arany koronából kinövő, nyakán szembelőtt arany-végű nyíllal átlőtt balra fordult ezüst egyszarvú. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli egyszarvú. Takaró: mindkét oldal fekete-ezüst.

Pyrker (Felsőeőri). Egyike ama 65 családnak, a melyek részére Rudolf király 1582 február 28-án adománylevelet, majd 1611 február 16-án megerősítő oklevelet állít ki Alsó- és Felsőeőrre, a melyet e családok Elei Károly Róbert 1327. évi adománya alapján, mint országos nemesek nemesi joggal mér előbb is bírtak. A Pyrker család Kaposvárott telepedett le. Mátyás fia, József, gyógyszerész és Gaszner Johannának fia, Antal, hirdettette ki itt 1840-ben nemességét. Ez Antalnak (szül. 1798), ki orvos volt, felesége Tolnay Etelka; nővére Mária Kapotsfy Mátyásné.

Roboz. Veszprém vármegyéből jött, a hol 1662 február 13-án hirdettették ki nemességüket a czímerszerzők: Benedek és István, és előbbinek Hegedüs Katától született gyermekei: Mihály Ferencz és Erzse. 1794-ben igazolta itt nemességét Mihály fia Pál fiának, Antalnak és Szép

Szegedy.

Széchenyi.

Szily.

Tallián.

Vásonyi.

Véssey.

Záborszky.

Rubido-Zichy.

Zichy.

Katalinnak fia, Benedek (szül. 1769) esküdt, majd alszolgabíró, 1843-ban nyimi birtokos, kinek Hajas Erzsébettől fia Pál (szül. 1813). Az ezághoz tartozó István, nejével Ujváry Rozáliával magtalan. Nem ebből, hanem az előbb Fejér vármegyébe szakadt ágból származik az a Miklós, ki 1843 előtt Kötcsén telepedett meg, ott birtokot vett s kinek Zugor Judittól fia István (szül. 1827), leánya Amália. Ez ág nemességét nem hirdettette ki.

A család adományozott címere: kék pajzsban zöld mezőn nyugvó két nyitott fekete sasszárny között fehérturbános, lógó bajuszos török fővel tűzött, hegyével fölfelé állított aranymarkolatú egyenes kard. Sisakdísz: a koronából kiemelkedő két kifelé fordított természetes szarvasagancs között zöld kettős halmon a pajzsbeli kard. Takaró: vörös-arany, kék-arany.

Sárközy (Nádasdi). Egyike ama családjainknak, melynek közéleti szereplése a visszaállított vármegyében alig szakadt meg s mely református egyházának a vármegye határán túl is szolgált. A csallóközi nemesek közül emelkedik ki az első kétségtelen ős, Albert, ki Sárközy, másként Ercsy de Nadasd néven szerepel. 1511-ben adományt nyer Nádasdra. 1520 körül királyi jogügyigazgató, 1522-őn túl ítélőmester. Fia Kristóf, ezé János, Gáspár atyja. Ennek fia Imre, ki atyja Jánosnak. Ennek Eölvedy Zsuzsától született fia, János (szül. 1678. † 1735), már 1699-ben vármegyénkbe jött, a hol Szentbenedy Gergelynek Kaszás Zsuzsától való leányát, Borbálát, özv. Patyinét feleségül vevén, vele Kisasszondon lett birtokossá. Itt nemsokára tekintélyes helyet biztosít magának: 1712-ben főszolgabíró, 1715-től főadószedő, 1717-től időnként alispánhelyettes is. 1723 után második feleségével, Sándor Zsuzsával több birtokot szerez, melyeken s a kiskorpádin gyermekei 1737-ben osztoznak meg. Első nejétől fia János († 1758), Iharossy Terézzel alapítja az ú. n. kiskorpádi ágat; fiai János, József, László. János († 1806) fia Kristóf 1803-ban szolgabíró, kinek Magyary-Kossa Erzsétől fia Sándor (1797—1850) 1840—1843-ig a babócsai járás főszolgabirája. Ennek Hollósy Eleonorától fia Miklós (1827—1899, nős Hamvay-Kováes Johannával) vonalának utolsó férfitagja; nővérei: Antónia Mészölyné, Eleonora Madarász Károlyné, Rozália Kocsi-Horváth Béláné. József és László ága szintén kihalt; Lászlónak Kazay Krisztinától fia Lajos (1787—1858), 1809-ben nemesi felkelő őrmester, majd főhadnagy, 1824—1840-ig babócsai főszolgabíró; nővére Julia Dercsikai Huszár Antalné. János és Sándor Zsuzsa fiai Antal, Gábor (1730—1783, ki atyja Jusztinának, a költő Pálóczi Horváth Ádám nejének) és Ferencz (1733—1805, ki atyja Lajosnak, 1809-ben nemesi felkelő hadnagynak). Antal (1776—1779) kezdi kutatni családja történetét. Szántó Ágnestől fia István (1759—1845), ki családja továbbterjesztője. 1785 óta vármegyei tisztséget tölt be: aljegyző, adószedő, majd főadószedő, 1824—1836-ig másodalispán. Chernel Esztertől, Jób és Magyari-Kossa Julia leányától (esk. 1787) fiai: Albert, nagybajomi birtokában örököse, és Kázmér. Albert (1790—1860) 1813-ban aljegyző, 1830-ban főjegyző, 1836-ban másod, 1840—1848-ig első alispán, az 1832—1836. országgyűlésen követ. 1848-ban főispán, rövid ideig kormánybiztos. Nejétől, első ízen unokatestvérétől, Chernel Juliától, György és Zmeskal Teréz leányától gyermekei: Titusz (1824—1894) 1848-ban nemzetőrhadnagy (nős volt Szentgyörgyvölgyi Zsoldos Idával, Ignácz és Soós Erzse leányával), a kisasszondi vonal atyja, Dénes (1831—1891) 1848/49-ben honvédfőhadnagy (nős volt Györgyfalvi Csépán Apolloniával, József és Domaniczky Mária leányával), a nagybajomi ág atyja, Béla (1833—1905, nős volt Sárközy Laurával, Kázmér leányával) és Víncze (1834—1884, nős volt Dercsikai Huszár Johannával, Pongrácz és Kenessey Johanna leányával). Albert öcscse, Kázmér (1799—1876), a Chernelek után bírt Nyékre költözött. Fejér vármegye alispánja, majd alnádor. Telegdi Csanády Johannától leánya Laura Sárközy Béláné. fiai: Kázmér (szül. 1839), Aurél (szül. 1845).

A kiskorpádi ágból való János 1751-ben a belsősomogyi ref. egyházmegye gondnoka, 1760-tól Antal lesz azzá. 1793-ban pedig István; 1830-tól Albert.

A család címere, melyet 1510 október 10-én Ercsy Albert nyert: jobbra dűlő vágott pajzs alsó vörös mezejében két lebegő fehér rózsa közt arany liliom; felső kék mezejében az osztóvonalból kinövő, elsőlábait összekulcsoló, vérző torkán arany nyíllal átlőtt, két hatágú arany csillagtól kísért természetes színű, jobbra fordult farkas. A zárt sisak disze: a koronából kinövő pajzsbeli farkas. Takaró: mindkét oldalt vörös-arany.

A családnak Somogy vármegyébe való telepedése óta használt címere: kék pajzsban zöld mezőn, jobbjával egyenes kardot tartó, balját ragadozásra nyujtó, jobbra fordult ágaskodó arany griff. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli griff. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Siklóssy. Első ismert őse János, ki a törökök kiűzése után Szentgróton tünik fel. Innen jött fia, András, vármegyénkbe s felesége, Szentbenedeki Erzse jogán az ezt mint Gergelynek Kaszás Zsuzsától, János és Abigail Józsa leányától való leányát illető Pusztakorpádra tette át lakását. Gyermekeik: (élnek 1753) Éva Kulcsár Jánosné, Miklós (él 1774) Katalin Kovács Ádámné, András (él 1767), János (él 1773). Miklós fia Miklós (él 1774) feleségével, Toronyi Annával (özv. 1790) magtalan. Andrásnak Tomsits Rozáliától gyermekei: András 1767-ben katona, János († 1796 körül) Laky Terézzel a reformátusnak nevelt Gábor atyja, Erzse Zajgár Miklósné és Kata Iharossy Miklósné. János pazarlása és (ismeretlen nevű) feleségének elűzése miatt meghasonlott gyermekeivel; Katalin Árvay Józsefnével és Jánossal († 1789. VI. 9.), ki ügyvéd volt. Ennek első nejétől, Filó Mária Annától gyermeke Viktor (szül. 1777 † 1846 után), 1817—1836-ig vármegyei főügyész, nőtelen, második nejétől, Kisbarnaki Farkas Judittól, József és Márffy Anna leányától gyermekei: József (1783—1839) és Mátyás (szül. 1789). József 1824—1836-ig igali járási főszolgabíró; Gebhard Máriával, Jakab sárdi orvos és Joó Borbála leányával (1784—1859) fia Lajos (szül. 1814), kinek Svastics Franciskával (1820—1842) fia Gyula (szül. 1839, nős Visy Máriával) második nejével, Pataky Johannával (esk. 1847), Lajos és Stephaics Luczia leányával fiai: Jenő, Péter, Andor. Mátyásnak Pados Klárától leánya Mária Jakab Istvánné. József ága Osztopánban volt birtokos.

A család 1565 november 9-én nyert címeres nemesítő levelet, János, felesége Ilona, gyermekeik: György, Bálint, Bertalan és Verona, valamint nővére, Erzse személyében. De nem használta ennek czímerképét, mely (hiányos szövege szerint) sisakdíszül kinövő kecskebakot ábrázol, hanem kék pajzsban kilőtt nyílra keresztben fekvő görbe kardot tartó, jobbra nyúló lebegő páncélos kart. Sisakdísz: a koronán nyugvó pajzsbeli kar. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

GENEALOGICAL SOCIETY OF THE CHURCH OF JESUS CHRIST OF LATTER-DAY SAINTS

Somogyi. Az a család, a melyet az újabb közhiedelem az ú. n. Somogyváry-Somogyi családdal köt össze. Ez utóbbi őse Somogyvári Péter deák, ki 1559. évi szeptember 13-án nyert armálist. Vármegyénk Somogyi családja ezzel a Somogyváry-Somogyival 1818-ig, a mikor nemességének igazolására szoríttatott, nem is kereste a kapcsot. 1720 körül tünik fel nálunk Somogyi János, az első kimutatható ős, mint egyike ama nemeseknek, ki az igali uradalmi területen szőlővel bír. Ugyanő 1736—1738-ban esküdt. Feleségétől (Uj) Falussy Katától fiai: Zsigmond a felemelkedett mosdósi ágnak, János a szegényebb szőllőskislaki ágnak alapítója. Zsigmond (szül. 1724) feleségével, Fekete Katalinnal, Pálnak és a Zrinyi-Tahy-Gyulaffy utód (Mankóbükki) Balogh Rozáliának leányával (utóbb Babicsnéval) Mosdóson és tartozékaiban lett birtokos. Gyermekei közül Ferencz (szül. 1776) 1817—1824-ig az igali járás főszolgabirája, ki a „Megyesi" Somogyiak czímerét és előnevét is használta; nejétől, Igmándy Annától gyermekei nem maradtak. Ferencz bátyja, György (szül. 1768), 1800—1806-ig a vármegye főjegyzője. Feleségétől, Gussics Annnától gyermekei: Anna Thassy Károlyné († 1832) és Lajos (szül. 1815), 1843-ban aljegyző, kinek Kisjeszeni és Megyefai Jeszenszky Antóniától, Ferencz és Kliegl Teréz leányától gyermekei: Ferencz (nős Véssey Ottiliával), Lajos († volt árvaszéki ülnők), Anna (szül. 1849, Vasdényey Béláné) és Gyula, ki a zalavármegyei Pallinba tette át lakását. A szőllőskislaki ág megalapítója a Viza családba házasodott be; idősb fiának, Jánosnak (szül. 1763) fiai feleségeikkel, a Bárány leányokkal Bogláron lettek birtokossá; az ifjabb fiú, József (szül. 1779), a Szőllőskislakon maradt ágnak őse.

Somssich (Saárdi, nemes és gróf). Idegenből, Zalán át a turopolyai nemesek kerületéből származott vármegyénkbe, a hol lassanként annyira mindent átfogó befolyásra tett szert, hogy időnként mint a Somssichok vármegyéjét emlegették Somogyot. Az itteni első ős Antal (1689—1779), Pongrácznak, Miklós csáktornyai várkapitány fiának és Bodalecz Borbálának, János leányának fia, ki 1732—1736-ig főjegyző, 1736—1748-ig alispán, majd kanczelláriai referendárius. Az 1741-iki országgyűlésen a vármegye követe. 1736-ban még csak Patthon birtokos, 1740-ben adományul kapja Sárdot, a mely után 1746-ban a „saárdi" előnevet nyeri. Első felesége Lukafalvi Zarka Apollonia, kitől leánya, Rozália Móricz Andrásné, második neje Niczky Borbála, György és Geiger Mária leánya, a nagybefolyású szeptemvir Niczky Györgynek első unokatestvére. Ettől gyermekei: Lázár, Anna Szentgyörgyi Horváth Zsigmondné, Antal, János és József. Antal 1767-ben a szigetvári járás főszolgabirája, második nejétől, Tallián Jozefától (ki utóbb gróf Klenauné) fia János (1784—1861), ki 1812 deczember 11-én báró lesz, 1813 április 9-én grófi rangra emelkedvén, az idősebb grófi ág alapítója. Ő szerezte meg a Végh családtól Babócsát. Báró Sternberg Lujzától fiai: Adolf és János, mindkettő katona. Adolf (1808—1869) Sombereki Sauska Annával atyja Jánosnak (szül. 1838), Adolfnak (szül. 1839, nős gróf Somssich Terézzel), Józsefnek (szül. 1841, nős gróf Somssich Paulával), Viktornak (szül. 1848), Annának gróf Wurmbrand-Stuppach Hermannénak, Alvinának báró Geramb Kamillonénak. János (1809—1859) Ledvina Antóniával atyja Ödönnek (szül. 1850) és Paulának (szül. 1849) gróf Somssich Józsefnénak. Antal fivére József (1478—1811), ki Ürményi Máriával, István és Moszticzky Borbála leányával, az országbíró Ürményi József nővérével atyja Miklósnak, Pongrácznak, Teréznek, báró Lang Ignácznénak, Annának Kajdacsy Antalnénak és Borbálának Siskovics-Guganovics Józsefnénak. Miklós (1784—1870) 1808-ban főjegyző, 1813—1817-ig másodalispán, ismételten (1811, 1830, 1832, 1840) országgyűlési követ, a sörnyei hitbizomány alapítója; nejével, Kajdacsy Jozefával, a köznemesi ág fenntartója. Fiaik: Pál (1811—1888), előbb aljegyző, 1843-ban követ, majd helytartósági tanácsos, kinek közszereplése az 1848-ik év után országos jelentőségű lesz és Lőrincz (1819—1894), az alkotmányos időben másodalispán, kinek Koin Máriától fia Andor (szül. 1844, nős Kisjeszeni és Megyefai Jeszenszky Zsuzsával, Ferencz és Siskovics-Guganovics Ilona leányával). E nemesi ág Sárdon, Sörnyén és Nagyhajomban birtokos. József és Ürményi Mária ifjabb fia, Pongrácz (1786—1849), 1824—1830-ig első alispán, ezután alnádor, majd személynök, államtanácsos, ki mint a Szent István-rend középkeresztese 1845 május 3-án gróffá emeltetvén, az ifjabb grófi ág alapítója. Nejétől, Zichy Juliától, József és Bézsán Francziska leányától fiai: József, ki még a grófi rang adományozása előtt, német (16 őst feltüntető) tábla alapján lesz kamarássá és Imre (szül. 1814), ki nejével, Siskovics Máriával magtalan. József (szül. 1812) neje báró Schiller Amália, gyermekeik: Imre (szül. 1843, nős gróf Széchenyi Máriával) és Teréz gróf Somssich Adolfné. E grófi ág Kaposújlakon és Hetesen birtokos.

A család czímere, az 1716 február 4-én nyert czímerújítólevél szerint, melyet Miklós fiai, Pongrácz, Péter és Mátyás, nyertek s melyet a grófi ágak is megtartottak: kék pajzsban zöld halmon nyugvó koronán álló, balját ragadozásra nyujtó, jobbjával hegyével befelé fordított három ezüst nyilat tartó jobbra fordult arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli oroszlán. Takaró: vörös-ezüst, kék-arany.

Stephaics. A török világ utolsó éveiben tünik fel Nemesdéden, a hol az ott birtokos Imre családba házasodott be Gáspár, első kimutatható őse. 1700-ban nádori adományt is szerez a nejével nyert részekre. Fiaik: Márton, Mihály és György, élnek 1755 körül. Márton esküdt és alszolgabiró gyermekei: Miklós és Ferencz, az előbbi († 1773 körül), feleségével, Felsőszopori Tóth Klárával, Sándor és Szentviszlói Deseő Anna-Klára leányával Gombán is birtokos lett. Fiai: József (szül. 1769, él 1843), 1803—1806-ig vármegyei főjegyző, Stephaics Anna bárónővel atyja Richárdnak, 1846—1849-ig a marczali járás főszolgabirájának (szül. 1806, kinek Kisjesz. és Megyefai Jeszenszky Máriától fia Elek, [szül. 1836], Vizy Máriától Dénes), Lucziának Pataky Lajosnénak (Eörön) és Máriának (szül. 1809), Paiss Boldizsárnénak. Gáspár (szül. 1771, él 1843), 1817—1824-ig a kaposvári járás főszolgabirája; nejével, Barcza Erzsébettel, Zsigmond és Kisbarnaki Farkas Julia leányával, gyermekei: Pál, Miklós (szül. 1822) és Beatrix Nemeskéri Kiss Lajosné. Pál (szül. 1820) Thassy Máriával, Károly és Somogyi Anna leányával Görösgalon lett birtokossá, fia Pál (nős Zágorhidai Gombos Máriaval). Ferencz katona lett, mint a Mária Terézia-rend lovagja Nemesdédi előnévvel birodalmi báróságra emeltetett. Püspöki Zsuzsától gyermekei: József báró, kiben ága kihalt és Anna Stephaics Józsefné. Györgynek, Márton fivérének ága Nemesdéden, fiának, Pálnak Király Juliától való fiában, Gáborban (szül. 1773, él 1843) folytatódik. Ennek Nagy Sárától fia, Farkas (szül. 1818), Lukács Zsuzsával atyja Károlynak.

A családnak, mely az 1700. évi adományban már „Nemesdédi"-nek említtetik, címere pecsét után: kék pajzsban koronából kiugró jobbra fordult oroszlán jobbjában kardot, baljában virágot lógat. Sisakdísz: a pajzsbeli korona. Takarók: kék-arany, kék-arany.

Svastics (Bocsári). Vas vármegyéből származó család. Itt 1737-ben igazolta nemességét János. Ennek fia, Zsigmond, a vármegyénkben Kéren, sőt Nagybajomban is örökjogot igénylő Beke Magdolna, özv. Ujváry Péterné, harmadszor férjezett Halászy Istvánné és második férje, Vranovics (másként Vrancsics, Vranosics) János leányának, Krisztinának kezével Kéren birtokossá lett. Zsigmondnak gyermekei: Antal, Ferencz, Anna Horváth Józsefné, Borbála Vajda Zsigmondné és Teréz Zarka Györgyné. Antal († 1800 előtt) felesége Vizeki Tallián Magdolna; gyermekeik: Antal, Pál és István, 1830 novemberben nyernek Vas megyétől s azt 1832 október 10-én itt kihirdettetik. Nővérük Mária-Judit (szül. 1790) Kacskovics Mihályné. Antal felesége Dőry Jozefa, gyermekeik: Lajos, Károly (pap) és Nep. János (szül. 1798). Lajosnak, ki Tolnában szolgabíró volt, Sixty Erzsétől gyermekei: László (szül. 1824), Gábor, Sándor, Gyula (szül. 1836) és Károly. István 1828-ben itt szolgabíró, 1836—1840-ig igali főszolgabíró; neje Répás Mária, gyermekeik: József (szül. 1825), István és Vilmos (szül. 1841). Pál 1828-tól itt aladószedő, 1846-ban főadószedő, felesége Nedeczky Rozália, gyermekeik: Elek, (Pál szül. 1826), Imre (szül. 1829) és Paulina. A család állandóan Kéren birtokos; Nep. János Zala vármegyébe szakadt, hol Csertán Krisztinától gyermekei: Károly (szül. 1831), Benő (szül. 1833), Hugó (szül. 1838).

Címere: kék pajzsban jobbra emelkedő, lebegő zöld ágon álló, jobbról fogyó holdtól, balról hétágú arany csillagtól kísért, csőrében aranygyűrűt tartó fehér galamb. Sisakdísz: török fővel tűzött kardot tartó, jobbra nyúló pánczélos kar. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

A czímer — nem adományozott, hanem felvett czímer lévén — lényeges alkotórészei tekintetében ingadozó volt: a pajzs néha arany, a gyűrűt néha korona helyettesíti; István (a főszolgabíró) pecsétjein a galamb Noe galambjává lesz, mely a bárkából röpül ki.

Szabó (Nemesdédi). Az adományos törzsökös családok egyike. Az 1843. évi nemesi összeirásba felvétettek János fiának, Pálnak Göndör Ilonától született fia, József nemesdédi lakos (szül. 1785) és ennek testvére, Gergely, csökölyi prédikátor (szül. 1792, 1825-ben csurgói lelkész), ki Szentgyörgyi Erzsével József (szül. 1831) és Kálmán (szül. 1837) atyja.

Szalay. Nem nagy szerepű, de az egyik tagja által tett családi alapitványa által érdeklődéssel kísért családja a vármegyének. Lellén volt birtokos, a honnan a Balatonpart többi községébe elszármazott. András fia Antalnak Bárány Juliától (esküvő 1774) fiai voltak: János, Mihály és József. Jánosnak († 1833 körül) Bosnyák Annától, Márton és Bolla Borbála leányától fia Alajos (1819—1893) ügyvéd, a szabadságharczban honvédtiszt, alapítványtevő. Nővére Mária (szül. 1821) Posgay Rudolfné. Mihály (1793—1839) Szita Katával atyja Ferencznek, Antalnak, Zsigmondnak, Lajosnak és Máriának (szül. 1823—1834 között). József (szül. 1842) a dégi uradalomban tiszttartó, majd jószágkormányzó, kinek Licsek Karolinával, Antal jószágigazgató leányával gyermekei: Károly (szül. 1830, nős Kisfaludy Atalával, Mihály és Hanovszky Klára leányával) és Imre (szül. 1846, nős Detrich Herminnel).

Másik Szalay család a Kerecsényi Nagy vagy Szalay család, mely inkább ez utóbbi néven jelentkezik s nem annyira történeti szerepe, mint a leányágnak átadott birtokjogok miatt érdemel figyelmet. Első ismert, egyenes őse János, kinek rokona Kerecsényi Szalay János, Berzenczei Bornemisza János örököse, végrendeletében 1537-ben Berzenczét hagyta. Ennek Kelementől fia, Bonaventura, atyja Jánosnak, István, Zsófia és Kata atyjának. István fia János 1710—1720 körül elörökíti Berzenczére és egyes tartozékaira vonatkozó jogát Zsófia, előbb Madarász Márkné, utóbb Szelestey Jánosné jogutódainak: a Madarászoknak és Szentgyörgyi Horváthoknak és Kata Meszlényi Benedekné leszármazójának, Niczky Györgynek. Maga a Szalay-férfiág Örön és Surdon telepedett meg.

Széchenyi (Sárvárfelsővidéki, gróf). Vármegyénkben való első megjelenésekor már egyik legnagyobb birtokosa is. Első ismert, egyenes őse Benedek, kinek fia Mihály veszprémi kapitány (szül. 1530), 1580 körül Szécsénykén él. Fia, Márton (szül. 1560) Bán Sárával atyja Györgynek, a későbbi primásnak és Lőrincznek. György családjának, mely ekkor Szécheni, másként Szabó néven szerepel, 1629-ben czímereslevelet szerez; hosszú papi pályáján megtakaritott pénzével megveti a család vagyonosságának alapját. 1671-ben megveszi a Nádasdy Ferencz lefejezésével a kincstárra jutott szentgyörgyvári uradalmat s az ehhez tartozó Segesd, Kálmáncsa, Marczali, Lábod, Barcs, Zákány, Gyékényes községeket. E birtokokat öcscsének, Lőrincznek (1610—1678) Gellén Judittól született fia, György örökölte, ki (1656—1732) résztvevén a felszabadító háború csatáiban, többek közt Szigetvár visszavételében is, 1697 márcz. 30-án grófi rangot nyer a saját katonai érdemeiért és nagybátyjainak, György érseknek és atyja fivérének, Pál érseknek szolgálataiért. Beketfalvi Morócz Ilonától egyetlen fia Zsigmond (1681—1738), ki a vármegyével személyes érintkezésbe is lép s készséggel ad helyet Marczaliban állandó megyeháza építésére. Nejétől, Batthyány Mária grófnőtől fiai: Ignácz, László, Antal, és Zsigmond, a kik 1741-ben osztozkodnak atyjuk hagyatékán. A somogyvármegyei birtokok Antal és László között oszlottak meg. Antal része Zsigmondra szállt, kinek Cziráky Mária grófnőtől született fiai: József (1751—1774) és Ferencz (1754—1820). Ferencz, a Nemzeti Múzeum megalapitója, nagybátyja, Antal és testvérbátyja, József halála után az egész vagyont egyesíti kezében. Családjában ő az első, ki közpályára lép. II. József reformjait sokban helyeselvén, 1783-ban elvállalja a horvát bán helyettesítését, 1785-ben pedig Somogy vármegye királyi biztosságát, a melyről 1786 végén lemond. 1798-ban, saját kérelmére, alkotmányos főispánja lesz vármegyénknek, melynek közigazgatását éber figyelemmel kíséri. Különös gondja van az árvaszéki intézményre s a Dráva szabályozásra. 1811-ben lemond főispánságáról. Vagyonából, mely csak vármegyénkben 177.000 holdat tett (az úrbéres földek beszámításával) s melynek egy része saját szerzeménye volt, 1815-ben három majorátust alapít gróf Festetics Juliától született három fia: Lajos (1881—1855), Pál (1789—1871) és István (1791—1860) részére. A vármegyénkben fekvő birtokokból minden hitbizománynak jutott egy-egy rész. Lajosnak gróf Clamm-Gallas Alojziától fiai: János (1802—1874, ki gróf Erdődy Agatával atyja Györgynek, szül. 1828; Sándornak, szül. 1837, ki nős Dőry Natáliával), Imre (szül 1825, nős gróf Sztáray-Szirmay Alexandrá-

val) és Dénes (szül. 1828, nős gróf Hoyos Máriával). Sándor ága a segesdi hitbizományt örökölte. Dénesé — részben közösen Imrével — a somogyvárit, kőröshegyit, pusztaszemesit, csokonya-kálmáncsait. Pálnak gróf Zichy Ferraris Emiliától fiai: Kálmán (szül. 1824), Gyula (szül. 1829, nős gróf Zichy-Ferraris Karolinával), Ferencz (szül. 1835, nős gróf Erdődy Franciskával), Jenő (szül. 1836, nős gróf Erdődy Henriettel) és Pál (szül. 1838, nős gróf Andrássy Erzsébettel). Gyula ágának a marczali, Ferenczének a tarnóczai, Pálnak a lábodi uradalom jutott. István, a reformkorszak legnagyobb magyarja, az Akadémia megalapítója s a közhasznú társadalmi közgazdasági működés megindítója, ki gróf Seilern Crescenciát birta nőül, birtokainak egy részét testvéreinek adta el; ága megyénkben nem birtokos.

A grófi czímer: szivpajzsszsal diszített négyelt pajzs jobb felső és bal alsó vörös mezejében zöld hármas halom középsőjéből kinövő ezüst kettős kereszt; jobb alsó és bal felső kék mezejében a jobb felső sarokból kinövő arany nap felé repülő természetes sas. A szivpajzs arany mezejében zöld halmon álló, vörös csőrében zöld koszorút tartó, kiterjesztett szárnyú, jobbra fordult fehér galamb.

Szegedy-Ensch (Mező-Szegedi báró). Szegedről származik. A jelenleg virágzó nemzedék egyenes őse, a kitől a leszármazás szakadatlan, Tamás volt, a ki 1550-ben Szegeden született s közös törzsből ered János fiaival: Mártonnal és Andrással, a kik 1579-ben nemességújító czímerlevelet, 1596-ban pedig Bolyár és Mikla soltvármegyei birtokokra királyi adományt nyertek. Midőn 1552-ben Tóth Mihály hajduvezér, a város menekült főbirája, az 1542-ben török kézre került szegedi várat rohammal visszaszerezni igyekezett, vállalata nem sikerült és a család őseinek is menekülniök kellett Szegedről. János még 1552-ben Makóra, majd onnan Beregszászra költözött, hol egyik fia, András is született. De nem sokáig maradt itt, hanem innen sok hányattatás után Kecskeméten telepedett meg, hol 1581-ben elhalálozott; fiai: Márton és András ellenben Kassán telepedtek le. Valószínűleg az ő hivásukra jött Kassára rokonuk, alkalmasint János testvérének fia, Tamás is, a ki 1576-ban, 26 éves korában, Kassán polgárjogot nyert. Miután nőül vette Török Katalint, 1597-ben Agárdon, Zemplén vármegyében, birtokot vásárolt, hol még az 1598—99. évi adóösszeírások szerint is birtokos volt. Fia, Ferencz, 1608-ban Györgyiben (Abauj-Torna várm.) egy udvarházat és egy pusztai részt szerez zálogban. Neje, Alsó-Baksai Dédesy Erzsébet volt, a kivel 1607 előtt kelt egybe. Fia, II. Ferencz, 1632-ben egyezkedik nővérével, Katalinnal, az atyjuk után rájuk maradt mádi szőlőből és a kassai házból álló örökségen. II. Ferencz kassai hadbíró 1639-ben Pázmány, Asszonyberke és Nagyfüged részbirtokokat nyerte III. Ferdinánd királytól adományul Heves vármegyében, majd 1655-ben Eleczkén egy nemesi udvarházat és Nyitrában Surány helységet. 1646 ápr. 27-én királyi biztosító levelet nyert egy 8000 frt értékű jószágra, melynek fejében fia, Pál (1687—1710), Vas, Zala és Somogy vármegyék alispánja, az Inkei Loránth család magszakadása következtében a koronára szállott több somogyi birtokra nyert adományt. Pál ez adomány alapján még a XVII. század végén birtokába vette Inke, Sand, Lepled helységet és pusztákat. Az adománylevelet azonban, miután az Inkey család is igényt tartott e helységekre, csak 1727 szept. 12-én állíttatják ki fiai: Antal, László, később a kőszegi kerületi tábla ülnöke és Ferencz Veszprém vármegye alispánja. A fenti Pálnak Telekesi Török Katalintól született fia, Ferencz, terjesztette tovább a családot. Ennek fia Mihály, a ki 1764-ben osztozik testvéreivel. Fia, Károly (szül. 1779 decz. 7, Gór Vasmegye, † 1858 szept. 3, Hermán) cs. és kir. kamarás a Imre (szüfil. 1812 jún. 26, † 1879 febr. 17) cs. kir. kamarás, az orosz Szent-András-rend vitéze, 1874 júl. 31-én osztrák bárói rangot nyert. Károly legidősebb fia Sándor, Somogy vármegye főjegyzője (1844—1848) és országgyűlési követe (1847—48) volt. Imre fiai: Károly (szül. 1847, † 1913) a hermáni hitbizomány haszonélvezője és Sándor (szül. 1859, † 1912) m. kir. honvédhuszárkapitány, kinek özvegye Inkén birtokos. Fia Sándor, a hermáni hitbizomány jelenlegi haszonélvezője. A család czímerét a Vas vármegyét tárgyaló kötetben közöltük (Reiszig Ede dr. adatai).

Szily (Nagyszigeti). Vármegyénknek egykor nagybirtokú előkelő családja, melynek első kimutatható egyenes őse Márton (1662—1724), mint a szigetvári kincstári javak tisztartója tünik fel 1702 körül. Felesége Frankovics mk. Sabuk Zsuzsanna, a Geresgali Battyányak birtokaiban birt jogigénynyel. Márton 1717-ben királyi adományt nyer Felsőpacza, Nagyjuta és Fülesre. Gyermekei: Éva (1706—1778), Dávodi Bakó Lászlóné, Mária (szül. 1712), Sauroth (Schauroth) Andrásné (Klarának, Vlassics Jánosnénak anyja), Rozina (szehénfai) Király Ferenczné és Ádám (1716—1785). Ez 1751-ben vármegyénk nemesi bizonyítványa és ajánlása alapján czímerújító levelet kap. Mint nagy vagyonszerző, halmozva veszi birtokait: 1753-ban a Harrach birtokból Drávafokot, 1761-ben Szigetvár városát és uradalmát előbbi tulajdonosától, báró Neffczern Benedektől. Már előbb, 1752-ben megerősítteti magát és nővéreit a Battyányi jogon birt Szilvásszentmárton, Póstelek, Szentimre, Szentiván, Zsipfalva, Szerászló, Kelemenfalva, Váralja, Ipoltfalva, Endőlaka, Csókakő és Kerekszenttamás helységekben. Első nejével Galánthai Balogh Erzsével (esk. 1742), ki Magyar- és Németladon volt birtokos, gyermekei József. az idősebb ág alapítója, Borbála Vörös Sándorné, Ferencz (nős Erdődy Simforosával), Anna Dóczy Ádámné majd Somogyi Jánosné; második nejétől, Csák Jusztinától leánya Jusztina Rosty Ferenczné; a harmadiktól Hersching Juliától († 1775) fiai: Ádám, Gáspár, Antal. Gáspárnak Szekeres Emiliától való gyermekei magtalanok. Ádám az ifjabb ág alapítója Szekeres Erzsébettel, Mihály és Tóth Julia leányával. Vármegyénkben Ádám ága maradt, de csak a Battyányi jogon birt birtokban, mert még maga id. Ádám Szigetvárt, a melynek az akkor divott Nagysziget neve után 1765 óta a „nagyszigeti" előnevet viselte, 1769-ben eladta Tolnai Festetics Lajosnak. Fiának, Ádámnak (1763—1844) leánya, Julia Derecskei Fodor Jánosné, fiai: Ádám (1800—1868), Nagyjeszeni Jeszenszky Saroltával Kálmán atyja, és Antal (1801—1877), Hunkár Terézzel, László vármegyei pénztárnok leányával, Antal (1836—1890) és László (szül. 1839) atyja. Ez utóbbi neje Kisjeszeni és Megyefai Jeszenszky Ilona, Ferencz baranyavármegyei alispán és Siskovics-Guganovics Borbála leánya.

Tallián (Vizeki). Mint a „Perneszy-familia" tagja jött vármegyénkbe, melynek egyik legkiválóbb, legragaszkodóbb családja, közigazgatásának oszlopos szerepvivője lett. 1610 újév napján nyernek czímerújítást az első kimutatható ősök, Vizeki Tallián János és unokatestvérei: Miklós, Gergely, György, Pál, Vid és János és ezek gyermekei: János, Mátyás, Gergely és György.

Az adományos János befoglaltatta az adománylevélbe az ekkor nemesített rokonait, Mihályt, Miklóst és Jakabot, valamint leányának Ilonának fiait Marosych Pált és Mihályt. Gergely, János unokatestvére, ki nejétől Tury Katától, Benedek és Hathalmy Kata leányától született fiában, Gergelyben, az összes somogyi Talliánok őse, már korán lesz itt birtokossá. 1612-ben megveszi Perneszy Jánostól Ádánd falut, Kereki és Csege-pusztákat 700 magyar forintért. E birtokokat azonban ifjabb Gergelynek († 1701 előtt) Perneszy Anna-Juliánnától, az eladó János fivérének, Istvánnak leányától való gyermekei mégis mint Perneszy-örökséget osztatlanul birtokolták a rokon Csapodyakkal és Vukovicsokkal. Gergelynek nevezett nejétől egyetlen fia Ádám, 1723-ban Vas vármegye alispánja, nejével, Örményesi Fiáth Borbálával, János és Fördős Kata leányával nyolcz gyermeket nemzett, kik 1747-ben, özv. édesanyjuk életében osztoztak meg a Perneszy-örökségből a Talliánokat illető harmadon. A gyermekek: József, János, Ignácz, Gábor, Katalin Zeke Józsefné, Borbála Thassy Ferenczné, Mária Szelestey Boldizsárné és Rozália Szentkirályszabadjai Márffy Józsefné. József nejével br. Bakacs Terézzel atyja Lászlónak, Ádámnak, Annának Muraszombati Zobotin Lászlónénak és Magdolnának Rosty Lászlónénak. László felesége Czindery Mária Jozefa, kitől gyermekei: Farkas, Magdolna Svastics Antalné és Anna Szentgyörgyi Horváth Ignáczné. Farkasnak Árvay Teréztől fia: György, 1817—1824-ig babócsai főszolgabíró, kinek Boronkay Czeczíliától gyermekei: Vincze, Imre, Károly, Sándor, Miklós, Emanuel (szül. 1807—1812 között). Ez ág egyedül Emanuelnek Matkovics Ilonától, Sándor és Sényi Franczíska leányától született Gyulában él, ki nős volt Szerdahelyi Virgiánával, Ferencz és Csépán Amália leányával. Józsefnek második fia Ádám, kit az apa végrendeletében megszorított, de testvérei egyenlően részesítettek, Tevely Terézzel csak leányokat nemzett, Máriát Alsószilvágyi Gaál Lászlónét (él 1792) és Juliát Lukafalvi Zarka Károlynét. János, Ádám és Fiáth Borbála második fia, vezette be a családot a közigazgatási szolgálatba. 1748—1759-ig főjegyző, ekkor helyettes alispán, 1760—1770-ig első alispán, a mikor táblai ülnökké nevezteték ki. Nejétől, Szentgyörgyi Horváth Teréztől, László és báró Bakacs Orsolya leányától leánya, Rohonczy Györgyné, fia Antal, 1773-ban másod- 1774-ben első aljegyző, 1784-ben főjegyző, majd 1787-ben Vas vármegye kinevezett alispánja, utóbb kerületi táblai bíró, 1792-ben vármegyénk országgyűlési követe, 1809-ben katonai egészségügyi biztos. Feleségétől, Bésán Annától, Imre és Gyulai Gaal Jusztina leányától fiai: Boldizsár kamarás, 1806—1817-ig igali főszolgabíró, 1817—1824-ig másodalispán, kinek Zalabéri Horváth Idával, Imre és báró Dévay Mária leányával fia Lajos kamarás (nős Simoga Matilddal), leányai: Matild és Róza, Jankovics Józsefné és Lászlóné. Az ez ágnak jutott Bálványos és a Horváth hozományul nyert Ádánd már nincs a család kezén. Fiáth Borbálának harmadik fia, Ignácz, a katonai pályára lépett, ezredes, majd tábornok. Osztályban Bolhást nyerte. Zalabéri Horváth Teréztől, Ferencz és Faiszi Ányos Krisztina leányától leánya Anna Bakó Mihályné, fiai János, 1812-ben kassai kerületi biztos (kinek Fábry Teréztől leányai: Jozefa, szül. 1762, Somssics Antalné, utóbb gróf Klenau Jánosné és Johanna gróf Festetich Józsefné) és Ignácz, 1812-ben táblabíró, kinek ága felesége, Terstyánszky Zsófia, József és Bodorfalvi Baranyai Anna leánya után Mérőn és Osztopánban birtokos. Gyermekeik: Juliánna Nemeskéri Kiss Antalné, Mária Dallos Györgyné, József és István. Józsefnek Strobel Katalintól gyermekei: János (szül. 1802) szolgabíró, 1836—1849-ig vármegyei főügyész, utóbb kir. itélőtáblai bíró (nős Lidérfejedi Nagy Katalinnal, István és Dezséri-Országh Franczíska leányával, kitől gyermekei: Ilonka és Dénes), az idősb bárói ág alapítója és Andor, nejével Schulpe Vilmával törökkanizsai torontálmegyei birtokos, az ifjabb bárói ág alapítójának, Bélának atyja. Istvánnak Csébi Pogány Zsófiától fia Pál (szül. 1811) 1840—1847-ig kaposvári és központi járási főszolgabíró (nős Névedi Botka Herminnel, János és Nedeczky Franczíska leányával). Idősb Ádám és Fiáth Borbála legifjabb fiának, Gábornak, ki bátyját követte az alispáni székben, melyről II. József ujításai előtt lemondott, Zichy Annától, Ádám és Kéry Orsolya leányától született fiaiban: Imrében (nős Simoga Annával) és Pálban (nős Forintos Annával, majd Szentgyörgyi Horváth Magdolnával, Ignácz és Tallián Anna leányával) az ú. n. „kuka" Talliánokban ága kihalt. Gábor ága kihalását maga is várván, végrendeletében családi alapítványt tett a többi Tallián-fiág részére.

A család adományozott czímere: kék pajzsban, zöld mezőn álló magyar vitéz, aranyzsinóros vörös ruházatban, vassisakkal és mellén pánczéllal, aranysarkantyús és zsinóros fekete csizmákkal, vállán aranyzsinóros, barnaprémes mente; jobbjában a mezőre támasztott, aranyhegyű rúdon ránczokba szedett vöröskeresztes fehér zászlót tart, jobbját feketehüvelyű kardjának markolatán nyugtatja. Sisakdísz: a pajzsbeli zászló. Takarók: vörös-ezüst, kék-arany.

Tevely (Ádázteveli). Veszprém vármegyéből származó régi család, mely átszármazott Sopron és Vas vármegyékbe. Vármegyénkkel a Tallián és az ezzel rokon Cserneki Dessewffy családokba való beházasodásssl került. Zsigmond fia Zsigmondnak és Palásty Borbálának, kik 1736-ban móringolnak Rábakovácsin, nyolcz nagy kort ért gyermeke volt. Ezek közül Teréz (szül. 1803) Vizeki Tallián Ádámné, Magdolna. Füzyné, Mária Vajdáné, Rozália Gömbös Lászlóné (1791-ben nemesdédi lakos); a férfiivadékok: Imre Vas vármegye táblabírája, László lovasfőhadnagy, Ádám és János. Ádám († 1799 előtt) feleségével, Dessewffy Annával, Kisalbertin lett birtokos, a hová halála után át is költöztek gyermekei: Antal, József (1781—1834), Apollónia († 1829), Zsuzsa, Gömbös Sándorné és László (1788—1846) Ez, bár nemességét csak 1843-ban hirdettette ki, 1826-ban esküdtje a vármegyének. Gömbös Klárától fiai: Elek-Mór. 1843-ban ügyész, Pongrácz-Ágost és Lujza Kapotsfy Józsefné.

Czímere: kék pajzsban hármas zöld halom középsőjén álló, szétterjesztett szárnyú, balra fordult galamb csőrében ágat tart. Sisakdísz: a koronán álló, balra fordult, szétterjesztett szárnyú galamb.

Thassy (Miskei és Monostori). Heves vármegyéből eredő család, mely 1618 márczius 16-án nemesíttetett meg agilis Thassy György, Mihály és Benedek testvérek, és rokonai: Thassy András, (Boczonádi) György, ennek fia, Mihály személyében. Benedek fia György fiának Györgynek (végr. 1670) első nejétől, Koncz Erzsétől való fiai István, András, Mihály és második nejétől való leányai: Anna és Róza, 1698 márczius 14-én az előbb is bírt Miske és Monostor hevesvármegyei helységekre királyi megerősítést eszközölnek ki. Istvánnak, ki 1705-ben végrendelkezett, első

feleségétől, Dévay Annától gyermekei: Farkas és Erzse, második hitvesétől, Fejes Erzsébettől: Ferencz, László és Antal. Ferencz a Dunántúlra vetődött; 1719. év május 9-én vármegyénk a büntető és polgári ügyekben fiskálissá alkalmazván, ő lett az első tisztiügyészünk. Feleségével, Vizeki Tallián Borbálával itt, Vas és Zala vármegyékben lett birtokos. 1733-ban nemesi bizonyítványt vett ki szülővármegyéjétől. Leányuk Franciska Zarka Györgyné; két fia közül László a somogyi, János a zalai ág megalapítója. László, ki felvétetett az 1754—55. évi összeírásba, Dávodi Bakó Rozáliával Nemesvidon és Szakácsiban is birtokos lett. Ezek gyermekei: Mihály (szül. 1765), ki Nemesvidre költözött, György (nős Alsószilvágyi Gaál Juliával) Zalába szakadt, Klára Vizkcletyné és Rozália Háczkyné. Mihálynak, ki évekig húzódó perben családjának megszerezte az anyja családja által bírt drávatamási és gárdonyi birtokrészeket, Háczky Annától (esk. 1795) való gyermekei: Károly (szül. 1796) 1833—1843-ig a szigeti járás főszolgabírája, László (szül. 1799), Mihály (szül. 1804) és Mária Viaszné. Károlynak nejétől, Somogyi Annától (esk. 1827) gyermekei: Gyula (szül. 1830, nős br. Pongrácz Klárával) és Mária Stephaics Pálné. Rövid ideig Nemesvidon, az anyai jószágon élt Mihály is, d e1836-ban Hottói Nagy Magdolnával kötvén házasságot, Zala vármegyében alapítja meg a legifjabb zalai ágat

A család adományozott czímere: kék pajzsban fiókáit tápláló jobbra fordult pelikán. Sisakdísz: a koronán álló, felemelt jobblábával három fehér liliomot tartó, jobbra fordult pelikán. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Thulmon. Egykor szétágazott családja a vármegyének, a mely közéletében ugyan nem vett részt, de szerepet vitt mint a beházasodott családok birtokjogának közös forrása. A czímeres nemeslevelet 1651 november 18-án nyerik György és neje Nováky Margit, gyermekeik: Mihály, János, György, Mátyás, Jakab és Pál, valamint György testvére Mihály. Györgynek fia, Mihály († 1692) nejével, Telekesi Török Magdolnával atyja Zsigmondnak és Mihálynak. Zsigmondnak Hajas Erzsétől fiai: Zsigmond és Pál, ki Sólyom Erzsével atyja Krisztinának Gömbös Ádámnénak, Rozáliának Bersenyi Lajosnénak. (Dániel anyjának). Zsigmondnak, Pál testvérének, Armpruszter Julidtól leánya Julia Barcza Mihályné (kinek leánya, Anna előbb Bárány Józsefné, utóbb Bersenyi Istvánné) fia György, kinek Véssey Annától leányai: Anna Biró Sámuelné, Julia Vajda Ádámné, majd Gömbös Istvánné, Rozália Dukai Takács Károlyné (kinek leánya, Judit a költőnő 1795—1836), fia Zsigmond, ki atyja Dánielnek, Eszternek Rojts Jánosnénak, Annának Korenika Sándornénak és Katalinnak Nagy Antalnénak. Telekesi Török Magdolna másik fiának, Mihálynak Táplánfalvi Nagy Máriától († 1730) fiai: Dániel, Kőmíves Katával atyja Pálnak (kinek Berzsenyi Teréztől fia Pál), Mihály Mesterházy Erzsébettel atyja Zsófiának (kinek első férje Nagy József, második ura Gömbös Tamás), Katalin Benkő Ádámné, Magdolna Berzsenyi Benedekné és Julia Pados Jánosné.

A család, a melynek vármegyénkben magva szakadt, Sörnyén, Niklán, Vrácsikon, Kisgombán volt birtokos. Czímere: kék pajzsban zöld mezőn nyíllal átfúrt arany koronát tartó, egymással szembe fordult két arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kiemelkedő, kékkel és vörössel váltakozva vágott két bivalyszarv között kinövő, jobbjával ezüst félholdat tartó jobbra fordult arany oroszlán. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Vasdényey (Vasdényei). A Csallóközből származó régi család, mely ott eredetileg Vass de Dénye (Dinnye) néven szerepelt. Egyik ága, mely Vas vármegyébe szakadt, a XVI. század második felében már Vasdényeynek írja magát. E vasvármegyei ágból János 1670 körül elveszi Póka Péter leányát, Zsuzsannát, kivel Szabás felét kapja Gyermekeik: Péter, Pál, Miklós, Ádám és László, 1698-ban osztoznak meg az örökölt birtokokon. Miklós ágát kivéve, a többi ág vagy kihalt, vagy az atyai ősi. vas- és zalavármegyei, birtokokon maradt. Miklósnak (él 1733) Nemesságodi Szvetics Máriától fia György († 1782), kinek Babos Rebekától, János leányától fiai; Ferencz, ki Ramocsára költözött és János, ki itt 1815-ben nemességét meghirdettette. Krajnai Rogán Annától, Péter és Mészel Krisztina leányától (szül. 1759, esk. 1777) fiai: József, Péter és János. Józsefnek (szül. 1781) Spissich Teréztől, Sándor és Faiszi Ányos Julia leányától fiai: Károly, Pál, László, József, Béla (szül. 1813—1829). Béla nős Somogyi Annával, Lajos és Jeszenszky Antónia leányával. Péter (szül. 1786) fiai Valentics Klárától, János és Szombathelyi Katalin leányától: Sándor (szül. 1820, nős Boronkay Annával, György és Reiter Teréz leányával) és Antal (szül. 1822, nős Péry Karolinnal, Ignácz és Domaniczky Krisztina leányával). János (szül. 1791) Dóczy Juliával atyja Kálmánnak, Spissich Krisztinával Gyulának (szül. 1838) és Annának, Hertelendy Miklósnénak.

Vásonyi (másként Kovács). A nemességet 1722 július 11-én nyerte Gergely és testvére Márton s azt 1722 november 4-én hirdettették ki. A czímereslevél azon adata, hogy Márton felesége Erzsébet s gyermekei: József, Éva és Magdolna, téves, mert ezek Gergely felesége és gyermekei. Márton neje Rendesi Bárány leány volt, kivel utódai Bogláron lettek birtokosokká. Gergely mindegyre gyarapszik vagyonban, megszerzi (1720 körül) Mocsoládot és Vásároskismernyet, feleségével birtokos lesz Kötcsén, Csicsalon és Polczán, majd Öszödnek is ura lesz. Bár a katholikus Antal Jánosnak volt veje, maga ismert pártfogója református egyházának. Fiai: József, Sándor és Imre; leányai: Éva Bódis Lászlóné, Magdolna Bóka Jánosné. Imre (él 1780), úgy látszik, kihalt, Sándornak († 1769—1780 között) feleségétől, Horvát Évától csak leányai maradtak: Erzse, Zsuzsa és Eszter Kazay (másként Szabó) Istvánné. Józsefnek (él 1769) nejétől Mátéfy Juliától gyermekei: Zsófia Kenessey Lázárné, Gergely, Pál, Éva és Teréz.

Az adományozott czímer: kék pajzsban zöld mezőn jobbra vágtató aranyszerszámos fekete lovon vörösruhás, prémkucsmás, sárgacsizmás, baljában a kantárszárat, felemelt jobbjában török fővel tűzött görbe kardot tartó magyar vitéz. Sisakdísz: A koronából kinövő, jobbjával török fővel tűzött görbe kardot tartó, balját ragadozásra nyujtó jobbra fordult koronás arany oroszlán. Takaró: vörös-ezüst, kék-arany.

Véssey (Vései). Törzsökös somogyvármegyei család, mely kimutathatólag a Hunyadiak kora óta bírja a nevet adó Vése helységet. 1474-ben Miklós birtokos nemcsak Vésén, hanem már Dencsen, Alsótikoson és Csokmán. A család a reformációkor lutheránussá lett. Családi összeköttetéseiben a vallásazonosságot keresvén, a vármegyén kívül házasodott. A családi kapcsolatok hiánya s az a körülmény, hogy a XVIII. század közepéig négy ízen át csak egy-egy férfi-

tagja élt, okozta, hogy a vármegye közéletében a század végéig nem is szerepelt. Az 1754—55. évi nemesi összeíráskor felvétetett Ferencz. Ennek Szecsődy Juliától fiai: István, László (nős Sáry Terézzel), Ferencz (nős Vitnyédy Judittal) és János. Istvánnak feleségétől, Nagy Judittól fiai: László (kinek Thulmon Annától gyermekei: Erzse Vitnyédyné, Miklós szül. 1812, vései birtokos, Jeszenszky Bertával atyja Lőrincznek 1838—1898), Mihály 1806—1817-ig a marczali járás főszolgabírája, (kinek Ostffy Terézzel gyermekei: Antal, 1803—1882, nős Szeniczey Emiliával; [ettől leánya Irma özv. Lehner Vilmosné]; János 1813—1824; Lajos 1805—1860-ig a vármegyének 1837-ben tiszteletbeli, 1843-ban valóságos főjegyzője, ki Radó Krisztinával atyja Sándornak 1839—1912, Véssey Borbála férjének). Ifj. István nős Vitnyédy Terézzel (kitől fiai; István, szül. 1813, 1843-ban marczali járási főszolgabíró, Márton szül. 1819, a szabadságharcz idején főszolgabíró, Langekker Vilmával László atyja). József † 1777, nős Ostffy Annával; testvére János atyja Ferenczneк (ennek Kanizsai Klárától leánya Borbála, született 1842, Véssey Sándorné). Ferencz és Szecsődy Juliának másik fia János, Kőrössy Lidiával nemzé Ferenczet, szül. 1773, 1817—1828-ig marczali járási főszolgabírót, kinek három nejétől született hat gyermeke serdületlen korban halt el. A család egyedül Miklós és Jeszenszky Berta fiának, Lőrinczнek fiában és unokáiban folytatódik.

Czímere: kék pajzsban zöld mezőn ágaskodó, elsőlábait ragadozásra nyujtó, jobbra fordult arany oroszlán. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli oroszlán. Takaró: kék-arany, vörös-ezüst.

Vörös (Farádi). 1659-ben nyert czímereslevelet Pál és Miklós testvérek személyében. Miklósnak fia Márton, ezé Pál, kinek fiai Sándor és Pál. Pál fiai: Sándor és Pál. Sándornak Dongó Juliától fia Sándor (szül 1811), 1843-ban tiszti alügyész, 1846-ban kaposvári járási főszolgabíró, 1849-ben főügyész, nejével, László Annával atyja Lajosnak (szül. 1839). Pálnak Marton Katától fia László, ki Holló Katával atyja Pálnak (szül. 1822) és Vinczének (szül. 1833). A család Pusztakovácsin birtokos

Czímere: kék pajzsban zöld mezőn két egymástól háttal elfordult lovon jobbról ellenfelére visszanéző, félholdas zászlót tartó turbános, balról kivont kardjával a török vitézre sujtó visszafordúló magyar vitéz. Sisakdísz: a koronából kinövő, jobbjában török fővel tűzött kardot, baljában kék-fehér zászlót tartó magyar vitéz. Takaró: vörös-ezüst, kék-arany.

Záborszky (Záborfalvi). Turóczmegyei család, mely IV. Bélától 1263-ban nyert adományt Záborfalvára. Vármegyénkben 1771-ben László hirdettette ki nemességét. Ennek fia Mihály, 1800—1807-ig kaposvári főszolgabíró, 1807—1813-ig másodalispán, Várdán volt birtokos. Feleségétől, Stephaics Juliától fiai: Imre (szül. 1800) és Alajos (1805—1862), leányai: Anna Mérey Gáspárné, Johanna Kund Gusztávné. Imrének Farkaspatyi Farkas Antóniától, László és Nagyjeszeni Jeszenszky Katalin leányától fia Kálmán (szül. 1827), leányai: Amália Gludovácz Józsefné és Ilona Mérey Gyuláné. Alajos, az író, nős volt báró Majthényi Máriával.

Czímere: kék pajzsban zöld mezőn álló zöldlombos fa, melynek törzsöke mellett jobbról vörösruhás, sárgacsizmás, süveges, vöröspitykés, jobbkezében lándzsát tartó, baljával a fához támaszkodó férfi áll; balról kiöltött nyelvű, hátulsó lábain ülő, elsőlábait ragadozásra nyujtó, a fa felé fordult barna medve látható. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli fa. Takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Zichy (Zichi és Zajki nemes, Zichi és Vásonkeői gróf). Az 1351-ben „zichi nemes"-nek nevezett Jakab királyi testőrtől, Paska fiától egyenesen leszármazó ősi családja vármegyénknek. Jakab fia Elek, zalai alispán († 1398), atyja Zsigmondnak († 1415), kinek Darai Alajos leányától, Dorottyától fia Benedek (szül. 1402). Ennek neje, Szerdahelyi Imreffy Anna, 1457-ben megszerzi Marczali Jánostól Zákány egyes részeit. Fiuk Benedek (1483 -1512), atyja Rafaelnek, ki 1548-ban nemzetsége birtokaira megerősítést nyert. Ennek fia, György, 1580—1591-ig alispánja Moson vármegyének, a család későbbi lakhelyének. Első feleségétől, Sávoli Józsa Ilonától fia Pál (1598—1638) veszprémi kapitány, majd győri altábornok, második nejétől, Ostffy Annától fia Mihály, 1635 után Vas vármegye alispánja, a kihalóban levő nemesi ág őse. Pál és Mihály és az akkor élt többi testvér 1624-ben megosztoznak, a zalai és somogyi ősi birtokokat Pál átengedte testvéreinek. Csábi Csáby Sárától fia István (1616—1693) altábornok, 1655-ben kamarai elnök; ugyanekkor bárói, majd 1697-ben grófi rangot nyer. Mihálynak Dömölki Katától fia Ferencz, kinek fiai: Ádám és György. Ennek Sallér Judittól fia Ádám, ki mint a kőszegi kerületi tábla elnöke 1732-ben bárói rangot nyer. A Zichy családot illető somogyvármegyei birtokoknak ő volt birtokosa. Ezek magtalan halála után id. Ádám utódaira szálltak. Ádám 1703-ban császári kapitány; fia Ferencz († 1773), Valiczay Szenkováczy Katával atyja Józsefnek, kinek Bezerédy Fruzsinával fia József († 1764 előtt), Tolna vármegye alispánja és Mihály oroszvári birtokos. Józsefnek, ki Nágocson volt birtokos, Bésán Franciskától, Imre és Gyulai Gaál Jusztina leányától leánya Julianna Somssich Pongrácz gróf neje, fia János (szül. 1803), Bezerédy Zsófiával, Fruzsina fivérének Mihálynak unokájával fiai: Miklós (szül. 1824, 1843-ban kadét) és István (szül. 1826). Mihály oroszvári birtokosnak, kinek vármegyénkben Zics jutott, Fischer Jozefától (él 1843) fia Ferencz (szül. 1789) táblabíró és Sándor zalai birtokos († 1843 előtt), kinek Eperjessy Juliától, Gábor és Bene Borbála leányától fiai: Antal (1823—1898, nős volt Gotthard Flórával) és Mihály (szül. 1827, X. 21.), a festő.

Istvánnak, a grófi ág megalapítójának Vedrődi Baranyai Máriával fia Pál, kinek br. Károlyi Katától fia János († 1727) báró Thalheim Mária Annával atyja Jánosnak, a palotai főágazat és Istvánnak, az oroszvári főágazat alapítóinak. Ez Istvánnak (1722—1769) fia Ferencz (1751—1812) főpohárnok (1802 óta) szenior, ki vármegyénkben Alsógyékényesnek, Surdnak és Zákánynak volt ura, lehet ősanyja Szerdahelyi Imreffy Anna jogán Második nejétől, Lodron-Laterano Dominika grófnőtől fia Domokos (szül. 1808) veszprémi püspök (1842—1849), e birtokok haszonélvezője, ki után testvéröcscsére, Edmundra (szül. 1819) szálltak át. Ennek Odescalchi Paula herczegnőtől leánya Livia gróf Zichy Nándorné, fia Edmund (szül. 1834), nős Gatterburg Gábriella grófnővel. Ferenczнek első nejével, gróf Kolowrat-Krakovszky Mária Annával fia Károly, egykor szénior (1785—1876), a czifferi ág atyja. Gróf Batthyány Antóniától gyermeke János Nepomuk (1820—1911), a nemzetségnek egy időben széniorja, a lengyeltóti uradalom megszerzője, a ki nős volt Krajovai Kray Irma bárónővel.

A szénjorátust, legidősebb családtagot illető hitbizományt, az úgynevezett divényi uradalmat (Nógrád és Hont vármegyék területén), István, az első gróf, 1686-ban nyeri adományul I. Lipóttól.

Címere, nemesi: kék pajzsban lebegő arany koronából kinövő két szarvasagancs között lebegő egyenlőszárú ezüst kereszt. Sisakdísz: a koronából kinövő pajzsbeli agancs és kereszt. Takaró: mindkét oldalt kék-arany.

A bárói címer eltérése: vörössel és kékkel hasított mezőben a nemesi címer agancsa között a korona középső csúcsára helyezett kereszt. Takarója: arany-fehér, kék-arany.

A grófi címer: a nemesi címer pajzsképe és sisakdísze grófi koronával, kék-arany, kék-ezüst takaróval.

A *Rubidó-Zichy* család somogymegyei vonatkozása a következő: R. Radoszló nőül vette Zichy Stefániát. Királyi kegygyel engedélyt kapott arra, hogy a nemes Zichyek előnevével együtt, a Rubidó-Zichy egyesített nevet használhassa, később pedig magyar báróságot nyert.

*

Források: Karácsonyi János dr.: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. I—III. (1900—1901). — Csoma József: Magyar nemzetségi czimerek (1904). — Wertner Mór dr.: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. I—II. (Temesvár, 1891—1892). — Csánki Dezső dr.: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. II. köt. (1894. Somogy vármegye: 567—707. ll.). — Nagy Iván: Magyarország családai czímerekkel és nemzedékrendi táblákkal. I—XII. és pótkötet. (1857—1868). — Nagy Iván folyóirat. Szerk. Komáromy András dr. és Pettkó Béla. I—III. (1899—1901). — Beődi Balogh Gyula: Vas vármegye nemes családjai. (Szombathely 1901). — Németh Béla: Szigetvár története. (Pécs, 1903, a Czindery és Nagyszigeti Szily családokra vonatkozólag.) — Magyar nemzetségi zsebkönyv: I. Főrangú családok. II. Nemes családok (1888—1905). — Turul, (1883—1913). — Csányi Ferencz: „Adatok a Jankovics család történetéhez. (Marczali Mizsur Ádám kny. 1894). — Bártfai Szabó László dr.: A gr. Széchenyi család története. I—II. — Sárközy Imre: A Nádasdi Sárközy család. (1906. különlenyomat). — Századok, 1870. — Véghely Dezső: Korothnay Katinka, (ennek kivonatát lásd Noszlopy Tivadar: Elmult időkből. Kaposvár, 1910) 1900. — Wertner Mór dr.: A Zichy család ősei. — Az Orsz. Monogr. Társ. Győr vármegye kötete, a Koroknay családra vonatkozólag). — Siebmacher: Der Adel von Ungarn (1—5. kötet) és Kroatien- (a Madarász-czímerre vonatkozólag). — Kézirati források: az 1726. és 1736. évi összeírások az ezévi vármegyei közgyűlési jegyzőkönyvekből. — Az 1814. évi birtoklajstrom a levéltárban 367/1814. szám. alatt. (megvan Gyulai Gaal István kamarásnál is Patalomban). — Nemesi összeírások az 1737—1843. évekből a közgyűlési jegyzőkönyvekből és megfelelő évi iratokból. — Nemesi adatok a vármegyei levéltár „nobilitare" gyűjteményéből (ebből a szerző gyűjtése és Molnár István dr. főlevéltárnok adatai). — Genealogiai adatok a vármegyei levéltár s az Orsz. Levéltár (kőszegi ker. táblai) pereiből. — Sárközy Imre nagybajomi földbirtokos adatai a Bakó, Barcza, Bezerédy, Bogyay, Csépán, Domaniczky, Botka, Igmándy, Kund, Somssich, Tallián, Véssey családokhoz. — Gyulai Gaal István kamarás adatai családjáról. — Családi adatok a Kund és Farádi Vörös családoktól. — A Perneszy család. Csapody Sándor jezsuita kézirati története. (Nagyszombat 1774). Satzger Pál bálványosi birtokos adományából a szerkesztőség tulajdona. — A Mezőszegedi Szegedy családra vonatkozó egész szöveg Reiszig Ede dr. munkája — A Rubidó-Zichy-adatok a szerkesztőség pótlásai. — A 1726. évi birtokösszeírás (némi hibákkal), megjelent Csányi Ferencz munkájában is: Lapok Somogy megye multjából (Kaposvár, 1889).

*

A szerkesztőség megjegyzése: a czímerrajzok egy része a Siebmacher-féle czímerkönyv változataiból vétetvén át, a somogyi ágak által használt czimerekben itt-ott eltérések mutatkoznak. Így a Czindery-czímer hasított pajzsú, jobbról ezüst (nem kék) mezővel; a Paiss czímer sisakdísze nem sasszárny, hanem kardos oroszlán; a Záborszkyak sisakdísze nem növő férfi, hanem a pajzsbeli lombos fa.

0022286